

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ประจำปี 2562

(Green and Happiness Index: GHI)

แผนพัฒนา ฉบับที่ 12

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา
สังคมอยู่เย็นเป็นสุข

กรอบการพัฒนาสากล

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน
(Sustainable Development Goals: SDGs)

กรอบแนวคิด

5 องค์ประกอบ

กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

คำนำ

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) โดยกองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา ได้จัดทำรายงานดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ประจำปี 2562 ขึ้น เพื่อนำเสนอการประเมินผลกระทบสุดท้ายที่เกิดกับคนไทยจากการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ในช่วง 3 ปีแรกของแผนพัฒนาฯ รวมทั้งนำเสนอข้อเสนอแนะสำหรับผลการพัฒนาที่เกิดขึ้นดังกล่าว

รายงานดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ประจำปี 2562 ฉบับนี้ นอกเหนือจากการนำเสนอผลการประเมินผลกระทบด้วยดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบการมีสุขภาวะ องค์ประกอบเศรษฐกิจเข้มแข็งเป็นธรรม องค์ประกอบสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล องค์ประกอบสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล และองค์ประกอบการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม รวมทั้งนำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อผลกระทบดังกล่าวแล้ว ยังได้นำเสนอความสำคัญของการใช้ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยในการประเมินผลกระทบที่เกิดจากแผนพัฒนาประเทศ วิธีการคำนวณและอ่านผลดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย และความเชื่อมโยงของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยกับดัชนีอื่นๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ครอบคลุมและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวาง

สำนักงานฯ ได้เผยแพร่รายงานดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ประจำปี 2562 ฉบับนี้ ผ่านทางเว็บไซต์ของสำนักงานฯ (<https://www.nesdc.go.th/>) เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษา และประชาชนที่สนใจสามารถนำไปใช้ประโยชน์ตามความเหมาะสม

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ธันวาคม 2563

สารบัญ

คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สรุปสำหรับผู้บริหาร	ค
บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 วิธีการคำนวณดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	8
บทที่ 3 ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ปี 2563	14
บทที่ 4 ความเชื่อมโยงของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยกับดัชนีอื่น ๆ	56
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	64
ภาคผนวก ตารางดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ปี 2555 – 2563	

สรุปสำหรับผู้บริหาร

รายงานการประเมินผลกระทบการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ด้วยดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ปี 2562 ประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้

1. ความเป็นมา

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย (Green and Happiness Index: GHI) ใช้ในการประเมินผลกระทบของการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยเริ่มใช้ตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 และมีการปรับดัชนีให้เหมาะสมกับบริบทในแต่ละแผน ซึ่งดัชนีชุดปัจจุบันแบ่งออกเป็น 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การมีสุขภาวะ เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล และการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม แบ่งออกเป็น 16 องค์ประกอบย่อย และ 75 ตัวชี้วัด ทั้งนี้ ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย นอกเหนือจากการนำไปใช้ในการประเมิน ผลกระทบจากแผนพัฒนาประเทศแล้ว ยังเป็นเครื่องมือที่สามารถใช้ติดตามและประเมินผลแผนการพัฒนาประเทศได้อย่างเป็นองค์รวม สามารถใช้เป็นเครื่องมือ/ฐานข้อมูลในการวางแผนพัฒนาโดยอาจใช้ร่วมกับดัชนีอื่นๆ รวมทั้งใช้ในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ของสังคม/ชุมชนในการแก้ไขปัญหาได้อีกด้วย

2. วิธีการคำนวณดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยมีคะแนนเต็ม 100 คะแนน แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ระดับดีมาก (90.00 – 100.00 คะแนน) ระดับดี (80.00 – 89.99 คะแนน) ระดับปานกลาง (70.00 – 79.99 คะแนน) ระดับต้องปรับปรุง (60.00 – 69.99 คะแนน) และระดับต้องเร่งแก้ไข (0 – 59.99 คะแนน) โดยมีวิธีการคำนวณแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การคำนวณคะแนนของตัวชี้วัด เป็นการคำนวณคะแนนเทียบกับค่ามาตรฐาน (Benchmark) มีคะแนนเต็ม 100 2) การคำนวณคะแนนองค์ประกอบย่อย เป็นการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิตของคะแนนตัวชี้วัดทุกตัวชี้วัดโดยไม่มีการถ่วงน้ำหนัก 3) การคำนวณคะแนนองค์ประกอบหลัก เป็นการคำนวณหาค่าเฉลี่ยเรขาคณิตของคะแนนองค์ประกอบย่อยทุกองค์ประกอบโดยไม่มีการถ่วงน้ำหนัก และ 4) การคำนวณดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย เป็นการคำนวณหาค่าเฉลี่ยเรขาคณิตของคะแนนองค์ประกอบหลักทั้ง 5 องค์ประกอบโดยไม่มีการถ่วงน้ำหนัก สำหรับการแปลความหมาย คะแนนที่คำนวณได้เป็นการบ่งบอกถึงการเข้าใกล้ค่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ ดังนั้น ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น หมายถึง ระดับการเข้าใกล้ค่าเกณฑ์มาตรฐานที่ดีขึ้น หรือตัวชี้วัดนั้นมีการพัฒนาที่ดีขึ้น ไม่ว่าข้อความของตัวชี้วัดจะสื่อในเชิงบวกหรือลบ เช่นเดียวกัน หากค่าคะแนนมีค่าลดลง หมายถึง มีการห่างจากค่าเกณฑ์มาตรฐานมากขึ้น หรือมีการพัฒนาที่ลดลง

3. ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของสังคมไทย ปี 2562

ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของสังคมไทย ปี 2562 มีคะแนนเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากปี 2561 จาก 74.84 ในปี 2561 เป็น 74.98 ในปี 2562 ซึ่งจัดอยู่ในระดับปานกลาง โดยดัชนีมีแนวโน้มดีขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่การเริ่มใช้แผนพัฒนา ฉบับที่ 12 ซึ่งปัจจัยด้านที่ทำให้คนไทยมีความอยู่เย็นเป็นสุขเพิ่มขึ้นในปี 2562 ได้แก่ **เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรมมากขึ้น** โดยมีคะแนนเพิ่มขึ้นจาก 82.45 ในปี 2561 เป็น 84.51 ในปี 2562 และยังคงอยู่ในระดับดี เนื่องจากเศรษฐกิจมีความเป็นธรรมสูงขึ้นมาก และปรับตัวขึ้นจากระดับปานกลางเป็นระดับดี ประชาชน มีหลักประกันคุณภาพชีวิตและงานที่ดีขึ้น และอยู่ในระดับดีมาก แม้ว่าความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพของเศรษฐกิจจะลดลงบ้างก็ตาม นอกจากนี้ สังคมไทยยังความเป็น **สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล**มากขึ้น โดยมีคะแนนเพิ่มขึ้นจาก 62.43 ในปี 2561 เป็น 65.86 ในปี 2562 แต่ยังคงอยู่ในระดับต้องปรับปรุง เนื่องจากประเทศไทยมีประชาธิปไตยที่มีคุณภาพมากขึ้นจากการเลือกตั้งทั่วไปในปี 2562 ทำให้มีคะแนนเพิ่มสูงขึ้นมากแต่ยังคงอยู่ในระดับต้องเร่งแก้ไข รวมถึงมีการป้องกันและลดความรุนแรงทางสังคมและการเมืองที่ดีขึ้น โดยอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับการกระจายอำนาจของไทยที่มีคะแนนสูงขึ้นเล็กน้อยแต่ยังทรงตัวอยู่ในระดับปานกลาง ขณะที่ด้านนิติธรรมและธรรมาภิบาลมีแนวโน้มลดลงมากจากระดับปานกลางเป็นระดับต้องเร่งแก้ไข

อย่างไรก็ตาม ยังมีหลายด้านที่ทำให้คนไทยมีความอยู่เย็นเป็นสุขลดลง ได้แก่ คนไทยมีคะแนน **สุขภาวะ**ลดต่ำลง จากระดับดีที่คะแนน 80.39 ในปี 2561 เป็นระดับปานกลางที่คะแนน 79.18 ในปี 2562 เนื่องจากคนไทยมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตใจตกต่ำลง สุขภาวะทางสังคมของคนไทยลดลง โดยมีการที่เด็กและเยาวชนถูกดำเนินคดีเป็นปัญหาสำคัญ ขณะที่คนไทยมีคุณธรรมจริยธรรมและคุณภาพการเรียนรู้ดีขึ้นเล็กน้อย ในด้าน **สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล**ของไทยมีคะแนนลดต่ำลงเช่นกัน จาก 73.47 ในปี 2561 เป็น 70.57 ในปี 2562 โดยยังคงอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพลดลงมาก จากระดับดีเป็นระดับปานกลาง ระบบนิเวศแม้จะมีคะแนนดีขึ้นแต่ยังอยู่ในระดับต้องปรับปรุง เศรษฐกิจสีเขียวมีคะแนนลดลงเล็กน้อยและยังอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับการ **สร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย** ที่มีคะแนนลดต่ำลงจาก 77.20 ในปี 2561 เป็น 76.22 ในปี 2562 และยังคงอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากการคุ้มครองสิทธิของผู้ด้อยโอกาสลดลงและถูกเลือกปฏิบัติมากขึ้น แต่ยังอยู่ในระดับดี รวมถึงความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติลดลงเช่นกัน และยังคงอยู่ในระดับต้องปรับปรุง ทั้งนี้ มีเพียงการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมและทรัพยากรทางเศรษฐกิจที่อยู่ในระดับดีและมีแนวโน้มดีขึ้นอย่างต่อเนื่องและอยู่ในระดับดี

4. ความเชื่อมโยงของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยกับดัชนีอื่น ๆ

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย มีความสอดคล้องและสามารถใช้ร่วมกับดัชนีอื่นๆ เพื่อให้สามารถชี้วัดผลกระทบการพัฒนาได้ดียิ่งขึ้น อาทิ

- 1) **ดัชนีความก้าวหน้าของคน (Human Achievement Index : HAI)** ผลของดัชนีความก้าวหน้าของคนในระดับประเทศ สอดคล้องกับผลของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยในประเด็นที่คล้ายคลึงกันจึงสามารถนำดัชนีความก้าวหน้าของคนมาอธิบายเสริมดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยในมิติที่เกี่ยวข้องในระดับภาคและจังหวัดได้
- 2) **เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs)** เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนมีความสอดคล้องกับดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยในประเด็นที่คล้ายคลึงกันในระดับประเทศและสามารถใช้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนอธิบายดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยเพิ่มเติมในระดับจังหวัดในประเด็นที่เกี่ยวข้องได้
- 3) **ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index : HDI)** ผลของดัชนีทั้งสองชุดมีความสอดคล้องไปในทางเดียวกัน แสดงให้เห็นว่า ดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยสอดคล้องกับดัชนีชี้วัดความอยู่ดีมีสุข (Well-being) ในระดับสากล

5. สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลกระทบจากการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ยังคงอยู่ในระดับปานกลางมาตลอด ตั้งแต่เริ่มต้นแผนพัฒนาฯ ต่อเนื่องมาจนถึงปี 2562 หรือปีที่ 3 ของแผนฯ โดยมีคะแนนเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากปี 2561 ทั้งนี้ มีปัจจัยที่ต้องให้ความสำคัญในระยะต่อไปหลายด้าน ได้แก่ 1) ส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม เพื่อแก้ปัญหาคอร์รัปชัน 2) แก้ไขปัญหาอุบัติเหตุบนท้องถนนอย่างบูรณาการ 3) ลดพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพของประชาชน 4) ส่งเสริมการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา 5) เร่งแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศอย่างจริงจัง 6) บริหารจัดการปัญหาขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพ 7) ส่งเสริมให้สตรีมีบทบาทด้านการเมืองมากขึ้น 8) ส่งเสริมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างจริงจัง ในทุกภาคส่วน และ 9) กำหนดมาตรการช่วยเหลือคนจนที่เหมาะสมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ปี 2562

บทที่ 1 บทนำ

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย เป็นเครื่องมือที่ใช้สะท้อนผลจากการพัฒนาประเทศ
ที่เกิดขึ้นต่อประชาชนทุกกลุ่มในสังคม

ทำไมต้องมีดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย?

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560-2565) จัดทำขึ้นเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาของประเทศไทย ในการรองรับการเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทั้งปัจจัยภายในและภายนอกประเทศที่ส่งผลกระทบต่อทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และธรรมชาติ โดยมิวิสัยทัศน์ที่มุ่งสู่การเปลี่ยนผ่านประเทศไทยจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ **ประเทศที่มีรายได้สูง มีความมั่นคง และยั่งยืน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข** สำหรับในแต่ละยุทธศาสตร์ของ แผนพัฒนา นั้น จะมีเป้าหมายและตัวชี้วัดที่เป็นเครื่องชี้ที่แสดงถึงผลของการพัฒนาประเทศ อย่างไรก็ตาม ตัวชี้วัด เหล่านั้นถูกใช้เพื่อวัดผลของการพัฒนาในมิติย่อย แต่ยังไม่สามารถวัดผลกระทบ (Impact) จากการพัฒนาในภาพรวมได้ ดังนั้น เพื่อให้สามารถสะท้อนผลการพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ อย่างเป็นองค์รวมและสามารถประเมินผลการบรรลุ วิสัยทัศน์การพัฒนาสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขได้ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) จึงพัฒนา **“ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย”** เพื่อใช้เป็นเครื่องมือวัดผลกระทบในภาพรวมที่เกิดขึ้นจาก **การพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่มีต่อประชาชนในสังคม** อย่างรอบด้าน โดยประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีสุขภาวะ เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล และการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม โดย สศช. มีการรายงานผลเป็นประจำทุกปี เพื่อเป็นการติดตามทิศทางการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งสามารถนำไปใช้เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมต่อไปในอนาคต

พัฒนาการของการจัดทำดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

สศช. ได้พัฒนาเครื่องมือวัดผลกระทบการพัฒนาที่มีต่อประชาชนจากการดำเนินการตามแผนพัฒนาฯ นับตั้งแต่**แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (2540 – 2544)** ที่มีการกำหนดหลักการสำคัญของการพัฒนาประเทศโดยเน้น**คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา** ทั้งในฐานะผู้มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนา และในฐานะผู้ได้รับประโยชน์หรือผลกระทบโดยตรงจากการพัฒนา ซึ่งได้มีการพัฒนา **“ดัชนีความอยู่ดีมีสุข”** เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการประเมินผลกระทบการพัฒนาภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ที่เกิดขึ้นกับคนอย่างเป็นองค์รวม ครอบคลุมทุกมิติของการดำรงชีวิต ต่อมาในช่วง**แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (2545-2549)** สศช. ได้พัฒนาเครื่องมือในการวัดผลกระทบจากการพัฒนา ในด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ดัชนีเศรษฐกิจเข้มแข็ง และดัชนีชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อวัดผลกระทบจากการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจและด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นอกเหนือจากผลกระทบที่เกิดจากตัวคนด้วย

จากนั้น ในช่วง**แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (2550 – 2554)** มีวิสัยทัศน์และเป้าประสงค์หลักในการพัฒนาประเทศมุ่งสู่การสร้าง**ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย การใช้ดัชนีความอยู่ดีมีสุขเป็นเครื่องมือวัดผลกระทบการพัฒนาจึงไม่เพียงพอ** เนื่องจาก**ขอบเขตของนิยามความสุขได้ขยายกว้างมากขึ้น** จากมิติของการดำรงชีวิตและแนวปฏิบัติของปัจเจกบุคคลไปสู่ระดับครอบครัว ชุมชน และสังคมไทย รวมทั้งการพัฒนาด้านจิตใจ คุณธรรม จริยธรรมความถูกต้องดีงามต่างๆ ดังนั้น สศช. จึงได้ปรับเปลี่ยนเครื่องมือการประเมินผลกระทบจากการพัฒนา โดยผนวกตัวชี้วัดดัชนีความอยู่ดีมีสุข ดัชนีเศรษฐกิจเข้มแข็ง และดัชนีชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนเข้าด้วยกัน เพื่อลดความทับซ้อนของดัชนีต่างๆ และสร้างความเข้าใจในการวัดผลกระทบของการพัฒนา แก่สาธารณชนได้อย่างชัดเจนมากขึ้นซึ่งเครื่องมือการประเมินผลกระทบที่พัฒนาขึ้นใหม่ คือ **“ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย (Green and Happiness Index: GHI)”** โดยกำหนดองค์ประกอบของความอยู่เย็นเป็นสุขที่กว้างขวางครอบคลุมมากขึ้น ทั้งการมีสุขภาวะ ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล และสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลโดยดำเนินการบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมและเห็นพ้องต้องกันของภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง สำหรับใช้เป็นเครื่องมือบ่งชี้สถานะของประเทศ แนวโน้มการเปลี่ยนแปลง และประเมินผลกระทบของการพัฒนาประเทศที่มุ่งสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันตามเป้าหมายสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ในแต่ละช่วงของแผนพัฒนาฯ แต่ละฉบับ สศช. ได้ดำเนินการทบทวนและปรับปรุงองค์ประกอบและตัวชี้วัดของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยให้มีความเหมาะสม ชัดเจน มีความสอดคล้องและสามารถสะท้อนผลการพัฒนาของแผนพัฒนาฯ แต่ละฉบับให้มี

ประสิทธิภาพมากที่สุด ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (2555 – 2559) ซึ่งได้กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรมและมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งคล้ายคลึงกับวิสัยทัศน์การพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (2560 - 2565) ดังนั้น ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขฯ ที่พัฒนาขึ้นสำหรับประเมินผลกระทบการพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 จึงยังมีความเหมาะสมที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการวัดผลกระทบจากการพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 และ 12 อยู่ ดังนั้น การประเมินผลกระทบการพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ในครั้งนี้จึงยังคงใช้ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยเช่นเดิม

กรอบแนวคิดของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยนั้น มีวัตถุประสงค์ที่จะสะท้อนผลกระทบสุดท้ายที่เกิดขึ้นกับประชาชนอันเป็นเป้าหมายสำคัญที่สุดของการพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ซึ่งมีการปรับตัวชี้วัดให้เหมาะสมในแต่ละแผนพัฒนาฯ รวมทั้งวัดทุกมิติอย่างครอบคลุมทั้งด้านการพัฒนาที่เป็นรูปธรรม และด้านจิตใจ ความสุขที่เป็นนามธรรมด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ นิยามของคำว่า **“ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน”** หมายถึง สภาวะที่คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพทั้งในด้านจิต กาย ปัญญา เป็นผลที่เกิดจากความเชื่อมโยงระหว่างสมาชิกในครอบครัว ชุมชน ระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นองค์รวม โดยมีความสัมพันธ์กันบนพื้นฐานของหลักนิติธรรม หลักธรรมาภิบาล นำไปสู่การพัฒนาและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและยั่งยืน

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดและองค์ประกอบของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา, สศช.

แผนพัฒนา ฉบับที่ 12 ที่น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแกนในการพัฒนา รวมถึงการให้ความสำคัญของคนในฐานะเป็นศูนย์กลางการพัฒนา เพื่อนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ นั่นคือ **การที่คนในสังคมสามารถอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน** และบูรณาแนวคิดการพัฒนาในระดับสากลในส่วนของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ร่วมด้วย

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย (Green and Happiness Index : GHI) มีความแตกต่างจาก “เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)” “ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index : HDI)” และ “ดัชนีความก้าวหน้าของคน (Human Achievement Index : HAI)” ดังนี้

ตารางที่ 1 ความแตกต่างระหว่างดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย (GHI) กับดัชนีอื่นๆ

ประเด็น	ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย (GHI)	เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)	ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (HDI)	ดัชนีความก้าวหน้าของคน (HAI)
จุดเด่น	มีจุดเน้นที่ผลกระทบจากการพัฒนาประเทศที่มีต่อคนเป็นหลัก โดยครอบคลุมความอยู่ดีมีสุขของตัวคนและสังคม รวมถึงด้านคุณธรรมและจริยธรรม	ภาพรวมการพัฒนาประเทศตามกรอบการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก ภายในปี ค.ศ. 2030 ในมิติต่างๆ	เน้นการติดตามการพัฒนาดคนของแต่ละประเทศ จัดลำดับการพัฒนา และเปรียบเทียบ กับประเทศต่างๆ ในกลุ่มการพัฒนา/ภูมิภาคเดียวกัน	เน้นผลลัพธ์ของการพัฒนาระดับจังหวัด ด้านความอยู่ดีมีสุข (Well-being) ที่เกิดขึ้นกับตัวบุคคล
องค์ประกอบ/เป้าหมาย	5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. การมีสุขภาพ 2. เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม 3. สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล 4. สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล 5. การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม	17 เป้าหมาย โดยจัดกลุ่มได้ 5 มิติ ได้แก่ 1. การพัฒนาดคน 2. สิ่งแวดล้อม 3. เศรษฐกิจและความมั่งคั่ง 4. สันติภาพและความยุติธรรม 5. ความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา	3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. การมีชีวิตที่ยืนยาวและมีสุขภาพดี 2. ความรู้ 3. มาตรฐานคุณภาพชีวิต	8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. สุขภาพ 2. การศึกษา 3. ชีวิตการทำงาน 4. รายได้ 5. ที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม 6. ชีวิตครอบครัวและชุมชน 7. การคมนาคมและการสื่อสาร 8. ด้านการมีส่วนร่วม
ระดับการสะท้อนข้อมูล	ประเทศ	ประเทศ	ประเทศ	ประเทศ / เน้นระดับจังหวัด
ความถี่การรายงานผล	ทุกปี	ทุกปี	ทุกปี	ทุก 2 ปี

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา, สศช.

หมายเหตุ : รายละเอียดของ SDGs ดัชนี HDI และ ดัชนี HAI ปรากฏในบทที่ 4

แผนภาพที่ 2 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ของไทย ปี 2562

ที่มา: undp.org/content/undp/

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างไร

1. การประเมินผลกระทบจากแผนพัฒนาฯ อย่างเป็นองค์รวม

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย เป็นเครื่องมือประเมินผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติอย่างเป็นองค์รวม ซึ่งจะสะท้อนความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการพัฒนาประเทศที่จะบรรลุเป้าหมายสุดท้าย (Ultimate Goal) ในภาพรวมของแผนพัฒนาฯ โดยเฉพาะผลการพัฒนาประเทศที่กระทบต่อ “คน” ซึ่งเป้าหมายสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ มักจะเป็นเป้าหมายในเชิงนามธรรมซึ่งประเมินเชิงปริมาณได้ยาก ดังนั้น แม้ว่าการประเมินผลการพัฒนาในแต่ละยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ จะบรรลุตามตัวชี้วัดที่กำหนดในแต่ละยุทธศาสตร์แล้ว ก็อาจไม่สามารถสะท้อนได้ว่าการดำเนินการพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ได้บรรลุเป้าหมายสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ หรือไม่ การประเมินผลกระทบโดยใช้ “ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย” ซึ่งถูกออกแบบให้สามารถประเมินมิติการพัฒนาหลายด้าน จึงสามารถตอบโจทย์การประเมินผลการบรรลุเป้าหมายสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ได้อย่างชัดเจน

2. การเป็นเครื่องมือและฐานข้อมูลในการวางแผนพัฒนา

ในการวางแผนพัฒนาประเทศจำเป็นต้องอาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลในหลายมิติอย่างรอบด้านเพื่อให้สามารถเข้าใจบริบทเข้าใจปัญหาหรือประเด็นสำคัญ (Critical Issue) ของการพัฒนาได้อย่างลึกซึ้ง อันจะส่งผลให้การกำหนดทิศทาง เป้าหมาย และแนวทางการพัฒนาเป็นไปในทางที่ถูกต้องและตอบสนองต่อปัญหาการพัฒนาประเทศอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบัน มีชุดข้อมูลมากมายสำหรับนำมาใช้ในการวิเคราะห์เพื่อวางแผนการพัฒนาประเทศ แต่ส่วนใหญ่เป็นชุดข้อมูลที่แยกตามแต่ละประเด็นการพัฒนา เช่น การศึกษา สาธารณสุข ทรัพยากร เศรษฐกิจ เป็นต้น แต่ชุดข้อมูลที่มาจากการประเมินผลการพัฒนาในระดับผลกระทบ (Impact) อันเกิดจากการพัฒนาในทุกมิติยังมีจำกัด ดังนั้น **ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย** นอกจากจะเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผลกระทบจากการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่องแล้ว ยังเป็นการพัฒนาชุดข้อมูลสถิติสำคัญที่ถูกรวบรวมอย่างเป็นระบบ และนำมาใช้วิเคราะห์การพัฒนาประเทศที่กระทบต่อการพัฒนาคนในประเทศที่เหมาะสมในแต่ละช่วงการพัฒนาตามแผนพัฒนาประเทศด้วยเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การประเมินผลการพัฒนาประเทศที่มีต่อคนมีความลุ่มลึกและรอบด้านมากขึ้น อาจพิจารณาประเมินโดยการ**ใช้ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยควบคู่กับดัชนีชี้วัดผลการพัฒนาอื่นๆ** ทั้งในบริบทสากล อาทิ ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index: HDI) ที่เน้นผลการพัฒนามนุษย์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างประเทศ และดัชนีที่พัฒนาภายใต้บริบทสังคมไทย เช่น ดัชนีความก้าวหน้าของคน (Human Achievement Index: HAI) และดัชนีการพัฒนายั่งยืนระดับจังหวัด เป็นต้น

3. การสร้างกระบวนการเรียนรู้ของสังคมหรือชุมชนในการแก้ไขปัญหา

ในการจัดทำดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ตั้งแต่กระบวนการเลือกตัวชี้วัด เก็บข้อมูล หรือในขั้นตอนของการรายงานผลนั้น มีการระดมความคิดเห็น พูดคุย แสดงความเห็น และสื่อสารกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ ทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งเป็นช่องทางในการสื่อสารถ่ายทอดให้ทุกภาคส่วนมีความเข้าใจในประเด็น แนวทาง และเป้าหมาย การพัฒนาได้อย่างชัดเจนมากขึ้น ช่วยสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งสามารถต่อยอดไปสู่การร่วมกันขับเคลื่อนการพัฒนาไปในทิศทางที่เข้าใจตรงกัน และอาจนำไปสู่การกระตุ้นให้เกิดการตระหนักและเปลี่ยนวิธีคิด รวมถึงค่านิยมในสังคมไทยที่ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนามนุษย์อย่างเป็นองค์รวมได้ด้วย

“Education is a human right with immense power to transform. On its foundation rest the cornerstones of freedom, democracy and sustainable human development.”

-Kofi Annan-

บทที่ 2 วิธีการคำนวณดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

องค์ประกอบและตัวชี้วัดของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย มีลักษณะเป็นดัชนีรวม (Composite index) ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 5 ด้าน ได้แก่ การมีสุขภาวะ เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล และการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ซึ่งแต่ละองค์ประกอบหลักแบ่งออกเป็นองค์ประกอบย่อยที่เกี่ยวข้องในมิติต่างๆ จำนวน 16 องค์ประกอบย่อย และแต่ละองค์ประกอบย่อย ประกอบด้วยตัวชี้วัดรวมทั้งสิ้น 75 ตัวชี้วัด มีรายละเอียด ดังนี้

แผนภาพที่ 3 กรอบแนวคิดและองค์ประกอบของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา, สศช.

วิธีการคำนวณดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อสะท้อนผลกระทบสุดท้ายที่เกิดจากการพัฒนาตามแผนพัฒนาประเทศ ซึ่งได้แก่ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของคนในสังคมไทยนั่นเอง โดยจะแสดงผลในรูปแบบคะแนน ซึ่งมีคะแนนเต็ม 100 คะแนน และแบ่งระดับทั้งในภาพรวมและรายองค์ประกอบ ออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

แผนภาพที่ 4 ระดับความอยู่เย็นเป็นสุขและค่าคะแนนของแต่ละระดับ	แผนภาพที่ 5 วิธีการคำนวณดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย												
<table border="1"> <thead> <tr> <th>ระดับ</th><th>ช่วงคะแนน</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>ดีมาก</td><td>90.00 – 100.00</td></tr> <tr> <td>ดี</td><td>80.00 – 89.99</td></tr> <tr> <td>ปานกลาง</td><td>70.00 – 79.99</td></tr> <tr> <td>ต้องปรับปรุง</td><td>60.00 – 69.99</td></tr> <tr> <td>เร่งแก้ไข</td><td>0.00 – 59.99</td></tr> </tbody> </table>	ระดับ	ช่วงคะแนน	ดีมาก	90.00 – 100.00	ดี	80.00 – 89.99	ปานกลาง	70.00 – 79.99	ต้องปรับปรุง	60.00 – 69.99	เร่งแก้ไข	0.00 – 59.99	การคำนวณดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย การคำนวณคะแนนองค์ประกอบหลัก การคำนวณคะแนนองค์ประกอบย่อย การคำนวณคะแนนของตัวชี้วัด
ระดับ	ช่วงคะแนน												
ดีมาก	90.00 – 100.00												
ดี	80.00 – 89.99												
ปานกลาง	70.00 – 79.99												
ต้องปรับปรุง	60.00 – 69.99												
เร่งแก้ไข	0.00 – 59.99												

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา, สศช.

วิธีการคำนวณ

1. การคำนวณคะแนนของตัวชี้วัด

โดยแต่ละตัวชี้วัดจะมีการกำหนด “ค่าเกณฑ์มาตรฐาน (Benchmark)” หมายถึง ค่าข้อมูลค่าหนึ่งที่ใช้เพื่อกำหนดเป็นค่าเกณฑ์พื้นฐาน ภายใต้แนวคิดที่ว่าในช่วงการดำเนินการภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับปัจจุบัน ค่าของตัวชี้วัดควรจะอยู่ในระดับเท่าไร ซึ่งข้อมูลหรือตัวชี้วัดที่ใช้เป็นค่าเกณฑ์มาตรฐานนี้จะผ่านการพิจารณาคัดเลือกในหลายวิธีเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทต่างๆ อาทิ ค่าเป้าหมายที่กำหนดในแผนระดับประเทศต่างๆ ค่ามาตรฐานซึ่งเป็นที่ยอมรับในระดับสากล ค่าที่ดีที่สุดที่สามารถทำได้ในช่วงที่ผ่านมา ค่าที่ประเทศไทยน่าจะบรรลุได้ภายในช่วงเวลาหนึ่งเมื่อพิจารณาจากสถิติที่ผ่านมา (ค่าท้าทาย) ซึ่งค่าเกณฑ์พื้นฐานเหล่านี้จะถูกนำมาใช้เป็นค่าอ้างอิงหรือค่าเกณฑ์มาตรฐานในการคำนวณ โดยใช้เป็นค่าฐานของแต่ละตัวชี้วัดเพื่อเปลี่ยนเป็นคะแนน และนำคะแนนเหล่านั้นมาใช้เปรียบเทียบกับกันได้ โดยจะมีคะแนนเต็ม 100 คะแนน ซึ่งแต่ละตัวชี้วัดจะมีสูตรในการคำนวณเฉพาะที่แตกต่างกันออกไป

2. การคำนวณคะแนนองค์ประกอบย่อย

คะแนนองค์ประกอบย่อย เป็นการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิตของคะแนนตัวชี้วัดทุกตัวชี้วัด โดยไม่มีการถ่วงน้ำหนัก เนื่องจากตัวชี้วัดทุกตัวมีความสำคัญเท่ากัน สามารถเขียนเป็นสูตรการคำนวณคะแนนองค์ประกอบย่อยได้ ดังนี้

$$\text{คะแนนองค์ประกอบย่อย} = \frac{(\text{คะแนนตัวชี้วัดที่ 1} + \text{คะแนนตัวชี้วัดที่ 2} + \dots + \text{คะแนนตัวชี้วัดที่ } n)}{n}$$

เมื่อ n คือ จำนวนของตัวชี้วัดของแต่ละองค์ประกอบย่อย

3. การคำนวณคะแนนองค์ประกอบหลัก

คะแนนองค์ประกอบหลัก สามารถคำนวณได้จากการหาค่าเฉลี่ยเรขาคณิตของคะแนนองค์ประกอบย่อยทุกองค์ประกอบโดยไม่มีการถ่วงน้ำหนัก สาเหตุที่ใช้การคำนวณค่าเฉลี่ยเรขาคณิตแทนการคำนวณค่าเฉลี่ยเลขคณิตเนื่องจากค่าเฉลี่ยเรขาคณิตใช้ในกรณีที่ค่าแต่ละค่าที่ใช้คำนวณไม่สามารถใช้ทดแทนกันได้ โดยในกรณีนี้ แต่ละองค์ประกอบย่อยมีลักษณะเด่นที่สะท้อนองค์ประกอบหลักในมิติที่แตกต่างกันไม่สามารถใช้ทดแทนกันได้ จึงเหมาะสมกับการคำนวณด้วยค่าเฉลี่ยเรขาคณิต ทั้งนี้ สูตรการคำนวณคะแนนองค์ประกอบหลัก มีดังนี้

$$\text{คะแนนองค์ประกอบหลัก} = \sqrt[n]{\text{คะแนนองค์ประกอบย่อยที่ 1} \times \text{คะแนนองค์ประกอบย่อยที่ 2} \times \dots \times \text{คะแนนองค์ประกอบย่อยที่ } n}$$

เมื่อ n คือ จำนวนขององค์ประกอบย่อยในแต่ละองค์ประกอบหลัก

4. การคำนวณดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย คำนวณจากการหาค่าเฉลี่ยเรขาคณิตของคะแนนองค์ประกอบหลักทั้ง 5 องค์ประกอบโดยไม่มีการถ่วงน้ำหนัก เนื่องจากองค์ประกอบหลักแต่ละองค์ประกอบเป็นการสะท้อนความอยู่เย็นเป็นสุขของสังคมไทยในมิติที่ต่างกัน ไม่สามารถทดแทนกันได้ การใช้ค่าเฉลี่ยเรขาคณิตจึงมีความเหมาะสมกว่าค่าเฉลี่ยเลขคณิต สามารถแสดงสูตรการคำนวณดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยได้ ดังนี้

ดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย=

$$\sqrt[5]{\text{คะแนนองค์ประกอบหลักที่ 1} \times \text{คะแนนองค์ประกอบหลักที่ 2} \times \dots \times \text{คะแนนองค์ประกอบหลักที่ 5}}$$

การแปลความหมายดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

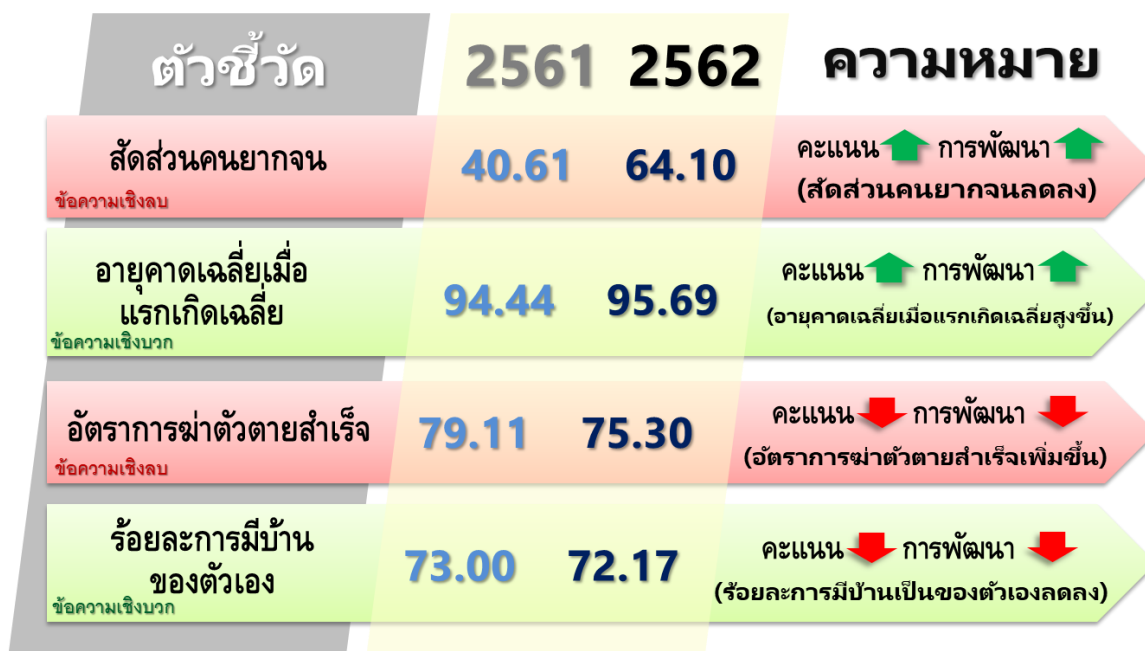
ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย การแปลความหมายดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยบางครั้งอาจเกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนจากการแปลความหมายของตัวชี้วัดได้ เนื่องจากตัวชี้วัดของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1. **ตัวชี้วัดที่มีความหมายในเชิงบวก** เช่น ร้อยละของประชากรที่มีสุขภาพดีต่อประชากรทั้งหมด ร้อยละของพื้นที่ป่าอนุรักษ์ต่อพื้นที่ประเทศ เป็นต้น
2. **ตัวชี้วัดที่มีความหมายในเชิงลบ** เช่น อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ สัดส่วนคนยากจน จำนวนเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษ เป็นต้น

คะแนนที่คำนวณได้เป็นการบ่งบอกการเข้าใกล้ค่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ ดังนั้น ค่า**คะแนนตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น** หมายถึง ระดับการเข้าใกล้ค่าเกณฑ์มาตรฐานที่ดีขึ้น หรือ**ตัวชี้วัดนั้นมีการพัฒนาที่ดีขึ้น** ไม่ว่าข้อความของตัวชี้วัดจะสื่อในเชิงบวกหรือลบ เช่นเดียวกัน หากค่า**คะแนนมีค่าลดลง** หมายถึง มีการห่างจากค่าเกณฑ์มาตรฐานมากขึ้น หรือมี**การพัฒนาที่ลดลง** ยกตัวอย่างเช่น

แผนภาพที่ 6 ตัวอย่างการแปลความหมายของคะแนนตัวชี้วัดทั้งเชิงบวกและเชิงลบ

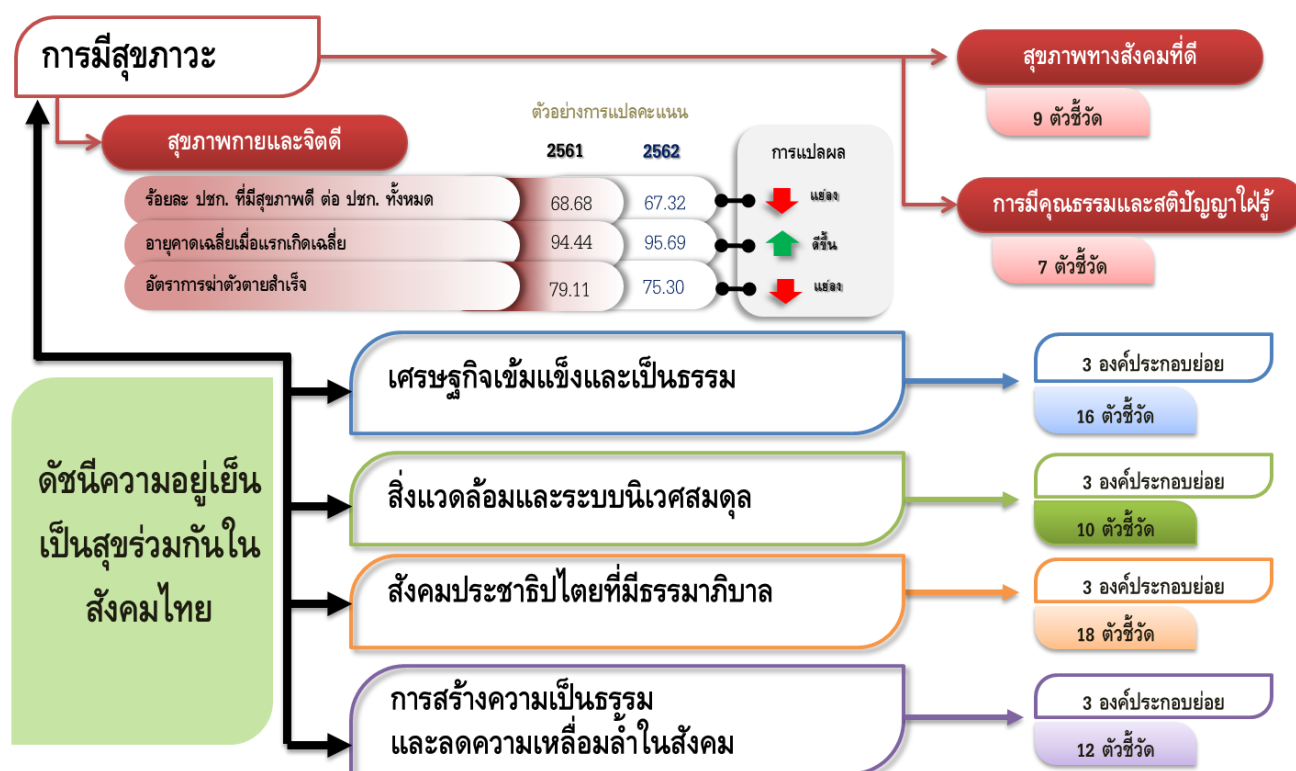

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา, สศช.

สำหรับการแปลความหมายดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย สามารถอธิบายโดยการนำค่าคะแนนของดัชนี **เปรียบเทียบกับระดับความอยู่เย็นเป็นสุข** เช่น คะแนนดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ปี 2562 เท่ากับ 74.98 หมายถึง ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยในปี 2562 อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปี 2561 ที่เท่ากับ 74.84 คะแนน เป็นต้น สำหรับการแปลความหมายขององค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย ใช้หลักการเดียวกันกับการแปลความหมายดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ ดังนี้

สรุปการดำเนินงานและการแปลความหมายดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

แผนภาพที่ 7 ตัวอย่างการแปลความหมายของคะแนนตัวชี้วัด

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา, สศช.

การคำนวณคะแนน

ตัวชี้วัด : ค่าข้อมูลเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน

องค์ประกอบย่อย : ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของทุกตัวชี้วัด

องค์ประกอบหลัก : ค่าเฉลี่ยเรขาคณิตของทุกองค์ประกอบย่อย

ดัชนีความอยู่เย็น : ค่าเฉลี่ยเรขาคณิตของทุกองค์ประกอบหลัก

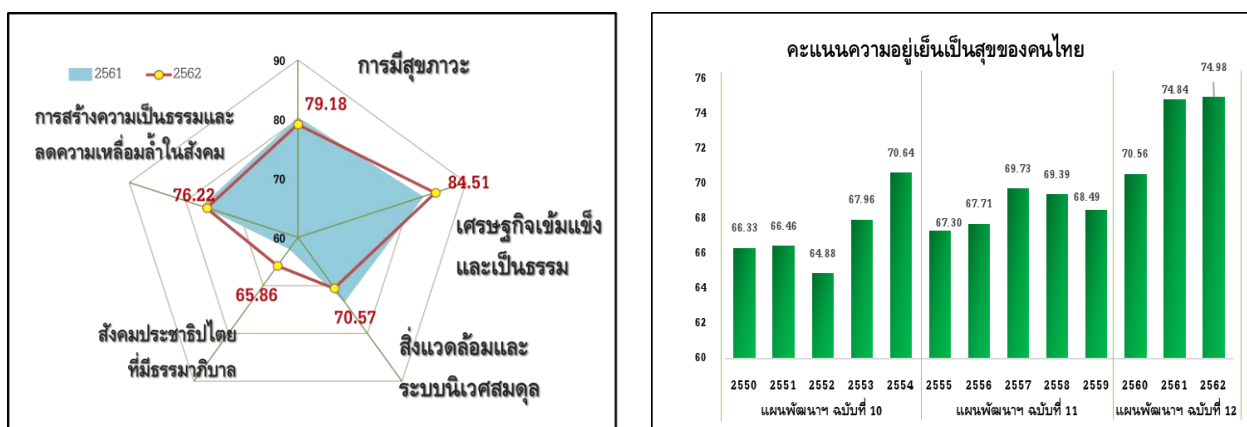
ระดับ	ช่วงคะแนน
ดีมาก	90.00 – 100.00
ดี	80.00 – 89.99
ปานกลาง	70.00 – 79.99
ต้องปรับปรุง	60.00 – 69.99
เร่งแก้ไข	0.00 – 59.99

บทที่ 3 ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของสังคมไทย ปี 2562

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย แสดงให้เห็นถึงผลกระทบสุดท้ายที่ต้องการจากการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่มุ่งพัฒนาประเทศให้คนไทยในสังคมไทยมีความอยู่เย็นเป็นสุขโดยคนไทยมีสุขภาวะทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน มีเศรษฐกิจที่มีความเข้มแข็งและเป็นธรรม อาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศที่สมดุล ท่ามกลางสังคมที่มีความเป็นประชาธิปไตยและมีธรรมาภิบาล รวมทั้งมุ่งสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

จากการประเมินการพัฒนาในปีที่ 3 ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 โดยใช้ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย พบว่า ในภาพรวม **คนไทยมีความสุข ตามอัตภาพที่ตนพึงมี** โดยความอยู่เย็นเป็นสุขของคนไทยอยู่ในระดับปานกลางมาโดยตลอด และมีแนวโน้มดีขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่การเริ่มใช้แผนพัฒนา ฉบับที่ 12 ซึ่งในปี 2562 มีคะแนนเพิ่มขึ้นจากปี 2561 เล็กน้อย จาก 74.84 เป็น 74.98 โดยปัจจัยด้านที่ทำให้คนไทยมีความอยู่เย็นเป็นสุขเพิ่มขึ้นในปี 2562 ได้แก่ เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรมมากขึ้น โดยมีคะแนนเพิ่มขึ้นจาก 82.45 ในปี 2561 เป็น 84.51 ในปี 2562 และยังคงอยู่ในระดับดี นอกจากนี้ สังคมไทยยังมีความเป็นสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลมากขึ้น โดยมีคะแนนเพิ่มขึ้นจาก 62.43 ในปี 2561 เป็น 65.86 ในปี 2562 แต่ยังคงอยู่ในระดับต้องปรับปรุง ดังแสดงในแผนภาพด้านล่าง

แผนภาพที่ 8 ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

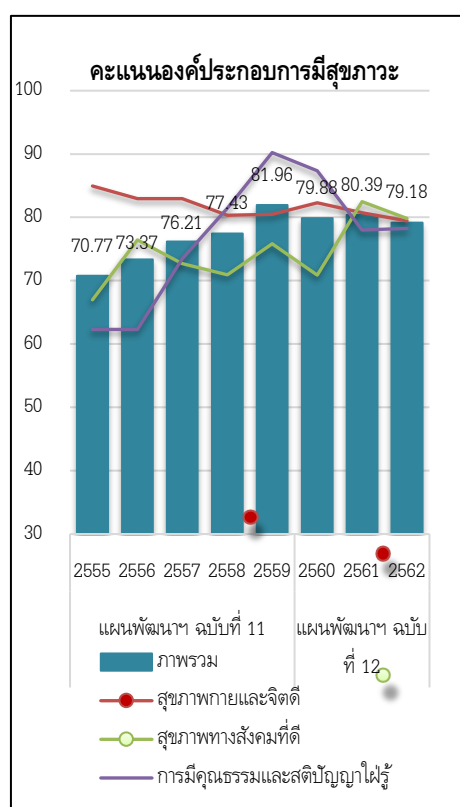

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา, สคช.

อย่างไรก็ตาม ยังมีหลายด้านที่ทำให้คนไทยมีความอยู่เย็นเป็นสุขลดลง ได้แก่ คนไทยมีคะแนนสุขภาวะลดต่ำลง จากระดับดีที่คะแนน 80.39 ในปี 2561 เป็นระดับปานกลางที่คะแนน 79.18 ในปี 2562 ในด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุลของไทยมีคะแนนลดต่ำลงเช่นกัน จาก 73.47 ในปี 2561 เป็น 70.57 ในปี 2562 โดยยังคงอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย ที่มีคะแนนลดต่ำลงจาก 77.20 ในปี 2561 เป็น 76.22 ในปี 2562 และยังคงอยู่ในระดับปานกลาง

3.1 สุขภาวะโดยรวมมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อยในทุกด้าน

แผนภาพที่ 9
คะแนนองค์ประกอบการมีสุขภาวะ
ปี 2555-2562

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา, สศช.

สุขภาวะสะท้อนถึงบริบทโดยรวมของคนไทยที่กำลังเผชิญอยู่ ทั้งนี้ ภาพรวมของสุขภาวะนั้นอาจเป็นผลเกี่ยวเนื่องมาจากปัจจัยเชิงโครงสร้างที่มีอยู่เดิมในสังคม ตลอดจนถึงนโยบายหรือมาตรการต่างๆ ที่มีเป้าหมายส่งผลกระทบต่อการพัฒนาปัจจัยทางสังคมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต และส่งเสริมให้เกิดความปลอดภัยและสวัสดิภาพในการดำรงชีวิต ซึ่งสุขภาวะโดยรวมของคนในสังคมไทยประกอบด้วย 3 ปัจจัยที่ครอบคลุมทั้งในด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจของคนสภาพของสังคมหรือชุมชนที่ทุกคนอาศัยอยู่ร่วมกัน ตลอดจนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับด้านการมีคุณธรรมและการมีสติปัญญา ใฝ่รู้ของคนในสังคม ซึ่งตัวชี้วัดในดัชนีการมีสุขภาวะนั้นสอดคล้องแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์

ในปีที่ 3 ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ภาพรวมด้านสุขภาวะของคนไทย มีระดับคะแนนลดลงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปีก่อนๆ จากคะแนนองค์ประกอบการมีสุขภาวะในดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยปี 2562 พบว่ามีคะแนนลดลง เมื่อเทียบกับในปี 2561 จากระดับ 80.93 คะแนนซึ่งอยู่ในระดับดีเป็นระดับปานกลางที่ 79.18 คะแนนในปี 2562 และเมื่อพิจารณาคะแนนดัชนีจากองค์ประกอบย่อยของสุขภาวะทั้ง 3 องค์ประกอบนั้นพบว่าคะแนนดัชนีของทั้งสามองค์ประกอบมีคะแนนเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยจากปี 2561 ทั้งหมด โดยองค์ประกอบย่อยการมีคุณธรรมและสติปัญญาใฝ่รู้มีคะแนนเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจาก 78.02 คะแนน ในปี 2561 เป็น 78.26 คะแนนในปี 2562 แต่ยังคงอยู่ในระดับปานกลาง ขณะที่คะแนนดัชนีของทั้งองค์ประกอบย่อยสุขภาพกายและจิตดีและองค์ประกอบย่อยสุขภาพทางสังคมที่ดีแม้ว่าจะมีคะแนนลดลงเล็กน้อยเช่นเดียวกับองค์ประกอบย่อยการมีคุณธรรมและสติปัญญาใฝ่รู้ แต่ระดับคะแนนของทั้งสององค์ประกอบย่อยลดลงจากระดับดีเป็นระดับปานกลาง โดยองค์ประกอบย่อยสุขภาพกายและจิตดีในปี 2562 ลดลงเหลือ 79.44 คะแนน จาก 80.74 คะแนนในปี 2561 และองค์ประกอบย่อยสุขภาพทางสังคมที่ดีในปี 2562 ลดลงเหลือ 79.84 คะแนน จาก 82.48 คะแนนในปี 2561

ตารางที่ 2 ดัชนีการมีสุขภาวะ ปี 2555 – 2562

หน่วย: คะแนน

องค์ประกอบย่อย	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11					แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12		
	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562
ภาพรวม	70.77	73.37	76.21	77.43	81.96	79.88	80.39	79.18
สุขภาพกายและจิตดี	84.95	82.94	82.94	80.35	80.48	82.31	80.74	79.44
สุขภาพทางสังคมที่ดี	66.98	76.43	72.68	70.92	75.83	70.88	82.48	79.84
การมีคุณธรรมและสติปัญญาใฝ่รู้	62.30	62.30	73.44	81.46	90.23	87.37	78.02	78.26

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

หมายเหตุ : ระดับดีมาก	=	90.00 – 100.00	คะแนน
ระดับดี	=	80.00 – 89.99	คะแนน
ระดับปานกลาง	=	70.00 – 79.99	คะแนน
ระดับต้องปรับปรุง	=	60.00 – 69.99	คะแนน
ระดับเร่งแก้ไข	=	0.00 – 59.99	คะแนน

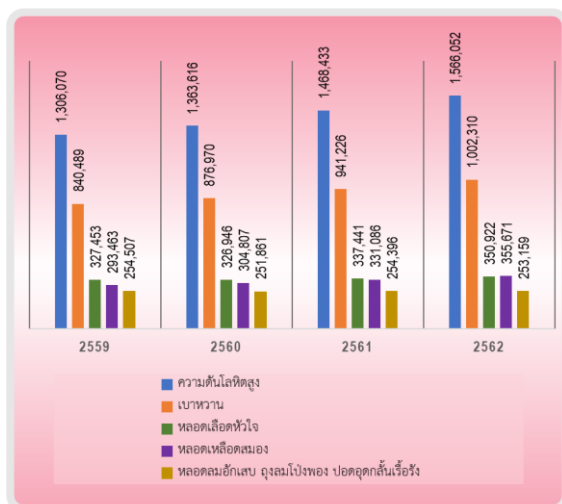
3.1.1 ดนไทยมีสุขภาพกายทรงตัว แต่สุขภาพจิตใจลดลง

คนไทยสุขภาพกายทรงตัว แต่สุขภาพจิตใจลดลง

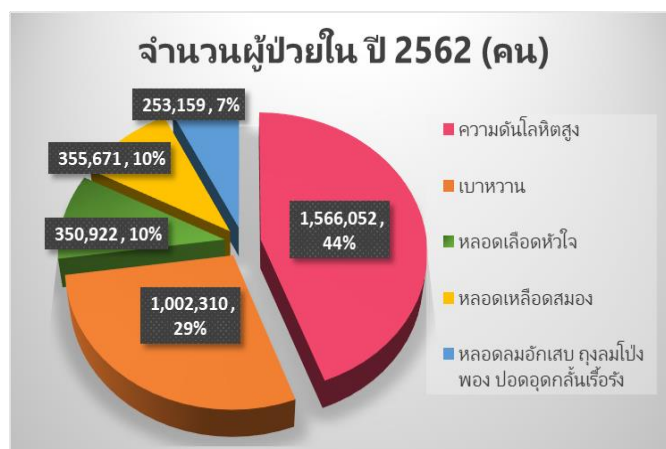
สำหรับภาพรวมสถานการณ์สุขภาวะของคนไทยในมุมมองด้านสุขภาพกายของคนไทย ซึ่งวัดได้จาก ร้อยละของประชากรที่มีสุขภาพดีต่อประชากรทั้งหมด โดยพิจารณาจากจำนวนผู้ป่วย 298 กลุ่มโรค ของประเทศไทย พบว่ายังมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อย จากร้อยละ 68.68 ต่อประชากรทั้งประเทศในปี 2561 เป็นร้อยละ 67.32 ในปี 2562 และยังอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง ซึ่งแนวโน้มที่ลดลงประประชากรที่มีสุขภาพดีนั้น ลดลงอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เป็นต้นมา โดยจากข้อมูลของกระทรวงสาธารณสุข ผู้ป่วยส่วนใหญ่ป่วยด้วยโรคความดันโลหิตสูงและเบาหวาน รวมทั้งมีความเสี่ยงต่อการเป็นโรคเบาหวานในอนาคตอันเนื่องมาจาก พฤติกรรมการใช้ชีวิตในปัจจุบันที่นิยมใช้สิ่งอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวัน ออกแรงน้อย ขาดการออกกำลังกาย ส่งผลให้ร่างกายมีการเผาผลาญพลังงานน้อย นอกจากนี้ ยังมีผู้ป่วยด้วยโรคปอดอักเสบและโรคเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างคงที่ โดยปัจจัยที่เป็นสาเหตุของโรคปอดส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากมลภาวะทางอากาศที่เพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM2.5) ที่มีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการเผาไหม้อย่างไม่สมบูรณ์ของยานพาหนะและการเผา เศษวัสดุในพื้นที่เพาะปลูกหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิต

แผนภาพที่ 10 จำนวนผู้ป่วยจากกลุ่มโรคสำคัญ
ระหว่างปี 2559 - 2561

แผนภาพที่ 11 จำนวนผู้ป่วยในด้วยโรคสำคัญปี 2562

ที่มา: กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าอัตราการตายของประชากรที่มีสุขภาพดีของคนไทยในปี 2562 จะมีแนวโน้มลดลงเมื่อเทียบกับปีที่แล้วก็ตาม อายุขัยเฉลี่ยของคนไทยในปี 2562 กลับมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อย โดยคนไทยมีอายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด 75.55 ปี หรือคิดเป็น 94.44 คะแนน ในปี 2561 และเพิ่มขึ้นเป็น 76.55 ปี หรือคิดเป็น 95.69 คะแนน ในปี 2562

แผนภาพที่ 12 อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด ปี 2555 - 2562

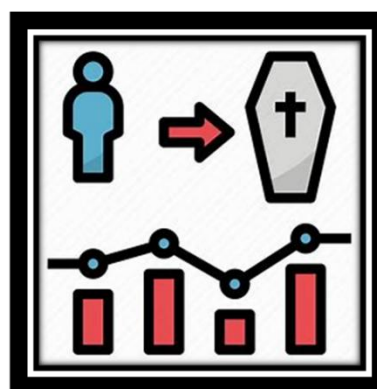
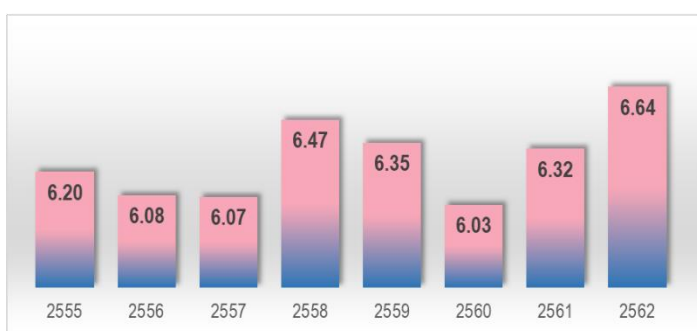

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สถิติด้านสุขภาพ

การที่คนไทยมีอายุยืนขึ้นนี้ อาจสันนิษฐานได้ว่าส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากพัฒนาการทางด้านเทคโนโลยีทางการแพทย์และการเข้าถึงสวัสดิการรักษายาบาล รวมไปถึงสวัสดิการทางสังคมที่มีความครอบคลุมทุกภาคส่วนมากขึ้น ซึ่งในปี 2562 มีการครอบคลุมสิทธิการเข้าถึงการรักษายาบาลที่จำเป็นของสิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติสูงถึงร้อยละ 99.88 หรือครอบคลุมประชากรถึง 47.523 ล้านคน นอกจากนี้ ในปัจจุบันมีการพัฒนาลิทธิประโยชน์ให้ผู้มีสิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติเข้ารับบริการในหน่วยบริการปฐมภูมิได้ทุกที่ โดยที่ผู้ป่วยในไม่ต้องใช้ใบส่งตัว อีกทั้งผู้ป่วยระยะเรื้อรังเข้ารับบริการได้ในสถานบริการที่มีความพร้อม ตลอดจนการแจ้งเปลี่ยนหน่วยบริการและรับบริการได้ทันที โดยไม่ต้องรอ 15 วันดังเช่นที่ผ่านมา นอกจากนี้ กระทรวงสาธารณสุขยังได้ออกโครงการพัฒนาระบบบริการสุขภาพปฐมภูมิ (Primary Care) ขึ้นโดยใช้เครือข่ายทางสาธารณสุข อาทิ คลินิกหมอครอบครัว ซึ่งในปี 2562 มีทีมคลินิกหมอครอบครัวที่เปิดดำเนินการใหม่จำนวน 364 ทีม รวมทั้งสิ้น 806 ทีม ทีมบริการการแพทย์ปฐมภูมิจำนวน 6,355 ทีม และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ซึ่งปัจจุบันมีจำนวนประมาณ 1,039,729 คน อาสาสมัครสาธารณสุขกรุงเทพมหานคร (อสส.) 10,577 คน รวม 1,050,306 คน ตลอดจนการส่งเสริมการเฝ้าระวังและป้องกันโรค โดยเฉพาะการสร้างความรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy) ให้แก่ประชาชน

ทั้งนี้ แม้การเข้าถึงสวัสดิการและการบริการทางสาธารณสุขของคนไทยเพิ่มสูงขึ้นส่งผลให้คะแนนค่าดัชนีที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพกายดีขึ้น ในช่วงปี 2562 คนไทยกลับมีแนวโน้มที่จะเผชิญกับปัญหาสุขภาพทางด้านจิตใจเพิ่มขึ้น ซึ่งสะท้อนได้จาก **อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ**ที่มีคะแนนลดลง จาก 79.11 คะแนนในปี 2561 เป็น 75.30 คะแนนในปี 2562 ซึ่งส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากความเครียดมากจากสิ่งแวดล้อมและครอบครัว ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ

แผนภาพที่ 13 อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จต่อประชากรแสนคน ปี 2555 – 2562

ที่มา: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, สถิติอัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จต่อประชากรแสนคน

3.1.2 สุขภาวะทางสังคมของคนไทยลดลง โดยมีอุบัติเหตุจราจรทางบกเป็นปัญหาสำคัญ

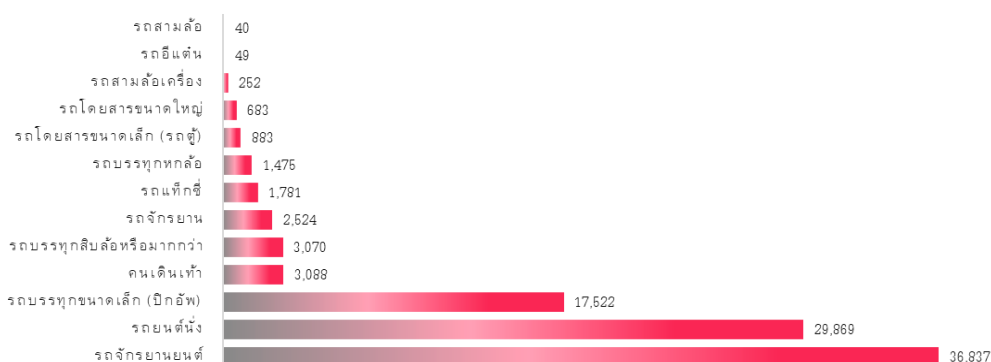
ตารางที่ 3 อุบัติเหตุทางถนนที่ได้รับแจ้ง 2562 จำแนกตามประเภทยานพาหนะ

ยานพาหนะ	จำนวนอุบัติเหตุที่ถูกรับแจ้ง บันทึก (คน/คัน)
รถจักรยานยนต์	36,837
รถยนต์นั่ง	29,869
รถบรรทุกขนาดเล็ก (ปิกอัพ)	17,522
คนเดินเท้า	3,088
รถบรรทุกสิบล้อหรือมากกว่า	3,070
รถจักรยาน	2,524
รถแท็กซี่	1,781
รถบรรทุกหกล้อ	1,475
รถโดยสารขนาดเล็ก (รถตู้)	883
รถโดยสารขนาดใหญ่	683
รถสามล้อเครื่อง	252
รถอีแต่น	49
รถสามล้อ	40
อื่นๆ	96,337

ที่มา: สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่ง กระทรวงคมนาคม, รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์อุบัติเหตุทางถนนของกระทรวงคมนาคม พ.ศ. 2562

ปัญหาสำคัญประการหนึ่งของสุขภาวะด้านสังคมซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในการดำเนินการของคนไทย คือ อุบัติเหตุทางถนนซึ่งเป็นสาเหตุการตายที่สำคัญของคนไทยนอกเหนือจากมะเร็งทุกชนิด โรคหลอดเลือดในสมอง ปอดอักเสบ และโรคหัวใจขาดเลือด โดยมีอัตราการเสียชีวิตอยู่ระหว่าง 21 - 23 คนต่อแสนประชากร หรือคิดเป็น 14,771 คนต่อปีโดยเฉลี่ย ซึ่งเมื่อเข้าสู่ช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 เป็นต้นมา อัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจรทางบกเพิ่มขึ้นติดต่อกันนับตั้งแต่ช่วงปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 เป็นต้นมา โดยในปี 2562 ที่ผ่านมามีอัตราการเสียชีวิตอยู่ที่ 30.2 คนต่อประชากรแสนคน ส่งผลให้มีค่าคะแนนของตัวชี้วัดอัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจรทางบกต่อประชากรพันคนซึ่งมีค่าต่ำและอยู่ในระดับที่ต้องเร่งแก้ไขมาโดยตลอดอยู่แล้ว มีค่าลดลงไปอีก จาก 39.84 ในปี 2560 เหลือเพียง 33.11 โดยในปี 2562 จำนวนคนเดินเท้าและยานพาหนะที่เกิดอุบัติเหตุจราจรทางบกที่ได้รับแจ้งและถูกบันทึกไว้ในระบบ CRIMES ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีจำนวน 194,410 คน และยานพาหนะที่เกิดอุบัติเหตุสูงสุดอันดับแรกได้แก่ รถจักรยานยนต์ ซึ่งพฤติกรรมของผู้ขับขี่เป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน เช่น การขับขี่ด้วยความเร็วเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด การไม่ปฏิบัติตามกฎจราจร เมาสุราขณะขับรถ รวมไปถึงการหลับในขณะขับรถ

แผนภาพที่ 14 อุบัติเหตุทางถนนปี 2562

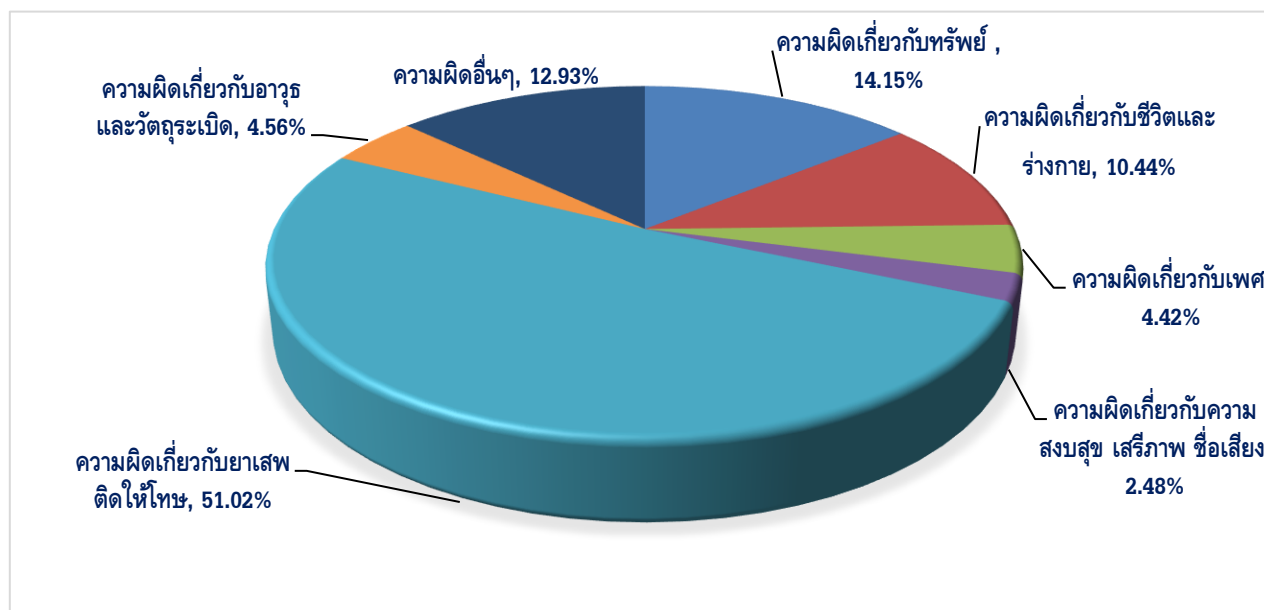

ที่มา: สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่ง กระทรวงคมนาคม, รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์อุบัติเหตุทางถนนของกระทรวงคมนาคม 2562

ทั้งนี้ แผนพัฒนา ฉบับที่ 12 ได้กำหนดเป้าหมายการลดลงของอัตราการตายจากอุบัติเหตุทางถนนน้อยกว่า 18 คนต่อแสนประชากรเมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนา ฉบับที่ 12 ซึ่งเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมายตัวชี้วัดของแผนพัฒนา ฉบับที่ 12 ยังมีอัตราการเสียชีวิตที่สูงกว่าค่าเป้าหมายของแผนพัฒนา ฉบับที่ 12 อยู่มาก และแม้ว่าจะมีโครงการรณรงค์และส่งเสริมการป้องกันอุบัติเหตุทางถนนอย่างต่อเนื่องทั้งจากกรมการขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม ตัวเลขอัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางท้องถนนยังเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ได้ประมาณการมูลค่าความเสียหายทางเศรษฐกิจจากการเสียชีวิตและบาดเจ็บสาหัสจากอุบัติเหตุจราจรเกิดความสูญเสียที่คิดเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจราว 5 แสนล้านบาทต่อปี เห็นได้ชัดว่าความสูญเสียจากอุบัติเหตุบนท้องถนนเป็นประเด็นใหญ่ของประเทศไทย ที่ผ่านมา การป้องกันและรณรงค์ลดอุบัติเหตุบนท้องถนนเป็นนโยบายสำคัญที่รัฐบาลให้ความสำคัญเสมอมา โดยกำหนดให้เป็นวาระสำคัญแห่งชาติที่ทุกภาคส่วนต้องร่วมกันแก้ไข ซึ่งได้ให้นโยบายในการสร้างความเข้มแข็งการจัดการอุบัติเหตุทางถนนระดับพื้นที่

ปัจจัยที่สำคัญต่อผลกระทบต่อสุขภาพทางสังคมลดลง นอกเหนือจากอุบัติเหตุในการเดินทางแล้ว ยังพบว่าความอบอุ่นในครอบครัวยังเป็นอีกปัจจัยหนึ่ง ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อสภาพจิตใจและความเครียดของคนในครอบครัวโดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ในปี 2562 มีอัตราคดีเด็กและเยาวชนถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ จำนวน 2.82 คดีต่อประชากรพันคน เพิ่มขึ้นจากปี 2561 ซึ่งมีจำนวน 2.35 คดีต่อประชากรพันคน ส่งผลให้มีค่าคะแนนของตัวชี้วัดอัตราคดีเด็กและเยาวชนถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ ลดลงจากระดับปีที่ 85.11 คะแนนในปี 2561 เป็นระดับปานกลางที่ 70.92 คะแนนในปี 2562 และเมื่อพิจารณาข้อมูลจำนวนเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ รายภูมิภาคแล้ว พบว่าในปี 2562 ภาคตะวันออกเนืองเห็นมีจำนวนเยาวชนที่กระทำความผิดและสัดส่วนเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีต่อประชากรสูงที่สุด โดยมีจำนวน 8,322 คน หรือคิดเป็นสัดส่วน 3.46 คนต่อประชากรพันคน ตามด้วยภาคกลางมีเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีจำนวน 5,019 คน หรือคิดเป็น 2.45 คนต่อประชากรพันคน ทั้งนี้เมื่อจำแนกประเภทฐานความผิดของคดีเด็กและเยาวชนของทั้งประเทศ ในช่วงปี 2562 จากรายงานสถิติคดีปีงบประมาณ 2562 ของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน พบว่า จำนวนคดีเด็กและเยาวชนซึ่งถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ ทั่วประเทศมีจำนวนทั้งหมด 20,842 คดี โดยส่วนใหญ่เป็นคดีที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษมากที่สุด จำนวน 10,634 คดี คิดเป็นร้อยละ 51.02 ของคดีทั้งหมด อันดับรองลงมาได้แก่ คดีที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ จำนวน 2,948 คดี คิดเป็นร้อยละ 14.15 นอกจากนั้น เป็นคดีที่มีฐานความผิดอื่นๆ เช่น พ.ร.บ.จราจรทางบก และ พ.ร.บ.การพนัน จำนวน 2,694 คดี คดีที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย จำนวน 2,175 คดี คดีที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับอาวุธและวัตถุระเบิด จำนวน 951 คดี คดีที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับเพศ จำนวน 922 คดี และเป็นคดีที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับความสงบสุข เสรีภาพ ชื่อเสียงและการปกครอง จำนวน 517 คดี ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 12.93 10.44 4.56 4.42 และ 2.48 ตามลำดับ ข้อมูลข้างต้นนี้ชี้ให้เห็นว่ามากกว่าครึ่งหนึ่งของคดีที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดและถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ เป็นคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด แม้ว่าเมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลสถิติคดีเด็กและเยาวชนในปี 2561 พบว่ามีการดำเนินคดีลดลงก็ตาม แต่สัดส่วนของคดีเยาวชนฐานความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดยังมีสัดส่วนที่สูง

แผนภาพที่ 15 ร้อยละของคดีที่เด็กและเยาวชนถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจทั่วประเทศ ปีงบประมาณ 2562
จำแนกตามฐานความผิด

ที่มา : กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, จำนวนและร้อยละของการเปลี่ยนแปลงของคดีที่เด็กและเยาวชนถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจ ทั่วประเทศ

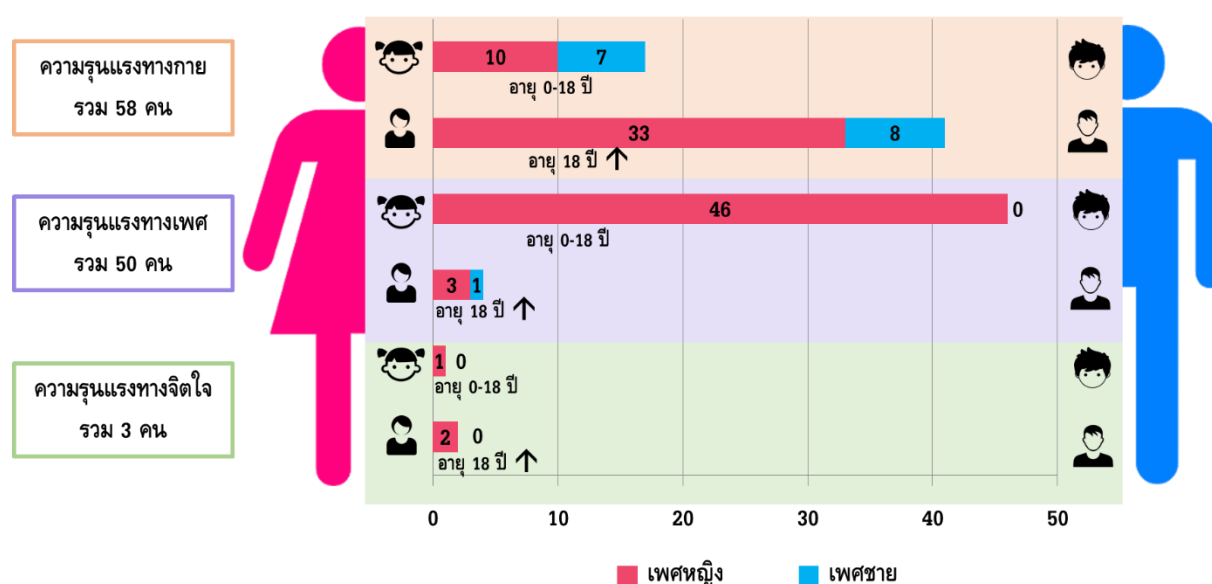
ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของการเปลี่ยนแปลงของคดีที่เด็กและเยาวชนถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจ ทั่วประเทศ
ระหว่างปีงบประมาณ 2561 - 2562 จำแนกตามฐานความผิด

ฐานความผิด	จำนวน		ร้อยละการเปลี่ยนแปลง
	ปี 2561	ปี 2562	
รวม	22,609	20,842	-7.82
ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์	3,782	2,948	-22.03
ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย	2,157	2,175	0.82
ความผิดเกี่ยวกับเพศ	1,038	922	-11.22
ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุข เสรีภาพ ชื่อเสียงและการปกครอง	566	517	-8.56
ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ	11,352	10,634	-6.32
ความผิดเกี่ยวกับอาวุธและวัตถุระเบิด	1,119	951	-15.04
ความผิดอื่น ๆ	2,595	2,694	3.81

ที่มา: กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม, รายงานสถิติคดีประจำปีงบประมาณ 2562

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาแนวโน้มของจำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัว มีแนวโน้มลดลง จาก 132 คดีในปี 2561 เป็น 111 คดีในปี 2562 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาจำนวนคดีจำแนกตามประเภทของการกระทำความรุนแรงในครอบครัว เปรียบเทียบระหว่างปี 2561 และปี 2562 พบว่าจำนวนคดีที่เกี่ยวกับการกระทำความรุนแรงทางเพศลดลงจาก 64 คดีเมื่อปี 2561 เหลือ 50 คดี ในปี 2562 ในขณะที่จำนวนคดีที่เกี่ยวกับการกระทำความรุนแรงด้านร่างกายคงที่ 58 คดี ทั้งนี้ ภาพรวมของสถานการณ์สุขภาพทางสังคมในปี 2562 มีคะแนนดัชนีที่ลดลงเมื่อเทียบกับปี 2561 อันเนื่องมาจากคะแนนตัวชี้วัดอัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุ และอัตราคดีเด็กและเยาวชนถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจ ลดลง ถึงแม้ว่าคะแนนจำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัวมีคะแนนดีขึ้นแล้วก็ตาม

แผนภาพที่ 16 การกระทำความรุนแรงในครอบครัว ในปี พ.ศ.2562

ที่มา: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, ประเภทของการกระทำความรุนแรงในครอบครัว จำแนกตามเพศและอายุของผู้ถูกกระทำ ในปี 2561 - 2562

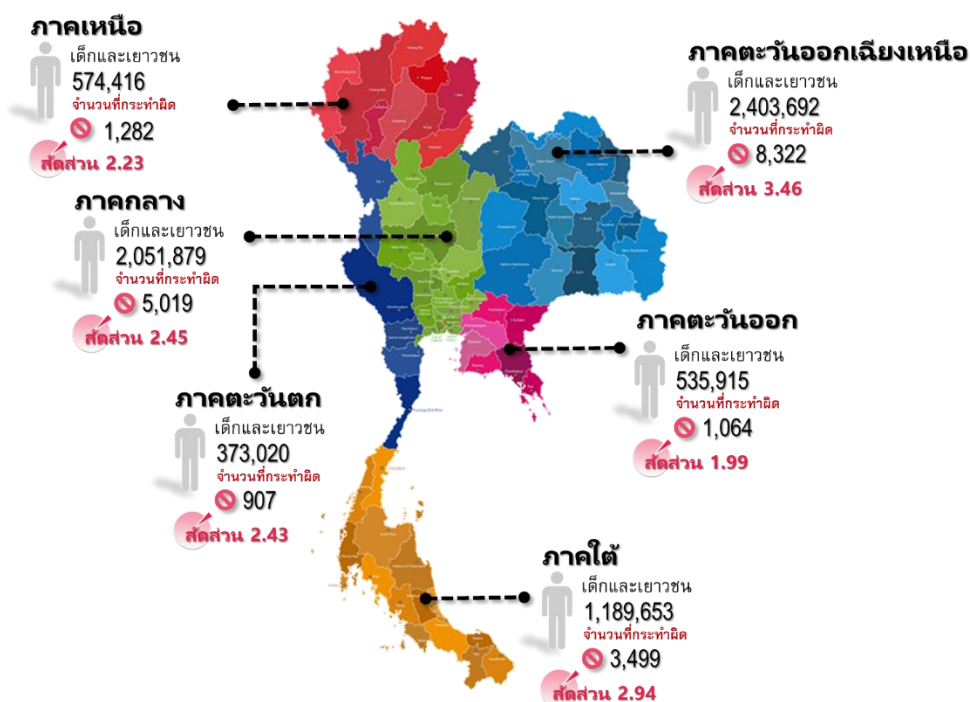
ตารางที่ 5 ประเภทของการกระทำความรุนแรงในครอบครัว จำแนกตามเพศและอายุของผู้ถูกระทำ ในปี 2561 – 2562

ประเภทของความรุนแรง	จำนวนคดี ปี 2561					จำนวนคดี ปี 2562				
	ผู้ถูกระทำ อายุระหว่าง 0-18 ปี		ผู้ถูกระทำ อายุ 18 ปีขึ้นไป		รวม	ผู้ถูกระทำ อายุระหว่าง 0-18 ปี		ผู้ถูกระทำ อายุ 18 ปีขึ้นไป		รวม
	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย		หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	
การกระทำความรุนแรงทางกาย	4	2	49	3	58	10	7	33	8	58
การกระทำความรุนแรงทางเพศ	51	3	10	0	64	46	0	3	1	50
การกระทำความรุนแรงทางจิตใจ	4	0	3	2	9	1	0	2	0	3
การกระทำความรุนแรงทางสังคม (การกลั่นแกล้ง/การทอดทิ้ง)	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0
อื่นๆ (คำมิ่นญ์ ขอลาน)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
รวม	60	5	62	5	132	57	7	34	9	111

ที่มา: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, ประเภทของการกระทำความรุนแรงในครอบครัว จำแนกตามเพศและอายุของผู้ถูกระทำในปี 2561 – 2562

แผนภาพที่ 17 คดีเด็กและเยาวชน ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ต่อเด็กและเยาวชน 1,000 คน ในปี 2562

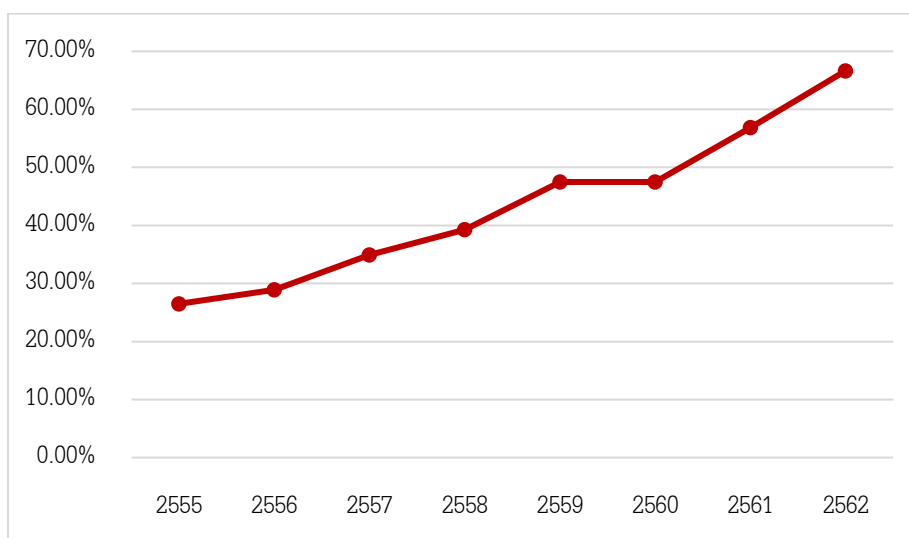
ที่มา: กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ประมวลผลโดยกองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา, สศช.

3.1.3 ดบไทยมีคุณธรรมจริยธรรมและคุณภาพการเรียนรู้ลดลงเล็กน้อย

สังคมที่มีคุณธรรมจริยธรรมที่เหมาะสมและคุณภาพการเรียนรู้ที่ดีคือส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้คนในสังคมดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข และส่งผลต่อสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เอื้อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของตนได้โดยไม่ต้องกังวลถึงประเด็นที่เกี่ยวกับสวัสดิภาพในการใช้ชีวิต ภาพรวมขององค์ประกอบการมีคุณธรรมและสติปัญญาใฝ่รู้มีคะแนนเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจาก 78.02 คะแนน ในปี 2561 เป็น 78.26 คะแนนในปี 2562 แต่ยังคงอยู่ในระดับ ปานกลาง อาจกล่าวได้ว่ามีระดับคะแนนขององค์ประกอบย่อยด้านคุณธรรมและสติปัญญาใฝ่รู้ในปี 2562 มีระดับที่ใกล้เคียงกับปี 2561 แต่ยังคงอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับตัวชี้วัดมิติในเชิงคุณธรรมที่เป็นตัวแทนในการอธิบายถึงสวัสดิภาพและความปลอดภัยในการดำรงชีวิตของคนไทยในภาพรวม คือ สัดส่วนคดีอาญาที่เกิดขึ้นในประเทศ ซึ่งในปี 2562 มีจำนวนคดีอาญาต่อประชากร **พันคนลดลง** จาก 11.33 คดีต่อประชากรพันคนในปี 2561 เป็น 11.26 คดีต่อประชากรพันคนในปี 2562 ทำให้ตัวชี้วัดนี้มีคะแนนเพิ่มขึ้นจาก 51.19 คะแนนในปี 2561 เป็น 51.51 คะแนนในปี 2562 **แต่ระดับคะแนนตัวชี้วัดนี้ยังอยู่ในระดับที่ต้องเร่งแก้ไข** ซึ่งสาเหตุส่วนหนึ่งอาจเกิดมาจากปัญหาความอบอวนในครอบครัวที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอันเนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของอัตราคดีเด็กและเยาวชนถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ ในปี 2562 ซึ่งการกระทำความผิดของเยาวชนใหญ่เป็นคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดรวมถึงคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้อธิบายในองค์ประกอบสุขภาวะทางสังคม นอกจากนี้การศึกษาที่อาจให้ความสำคัญด้านการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้แก่เด็กและเยาวชนน้อยกว่าด้านวิชาการอาจส่งผลต่อการตระหนักรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม

เมื่อพิจารณาภาพรวมด้านการเรียนรู้และการศึกษาของคนในสังคมไทยช่วงปี 2562 นั้น **อยู่ในระดับทรงตัว**อันเนื่องมาจากการเพิ่มอย่างเล็กน้อยของกำลังแรงงานที่มีการศึกษามากกว่า 9 ปีขึ้นไป และการลดลงของจำนวนนักเรียนที่ออกการศึกษาภาคบังคับกลางคัน เมื่อพิจารณาตัวชี้วัด **อัตรการเรียนรู้ (Functional literacy rate)** 9 ปีขึ้นไป ซึ่งหมายถึงสัดส่วนของกำลังแรงงานที่การเข้าเรียนในระบบ 9 ปีขึ้นไป และเป็นระดับที่สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ มีคะแนนเพิ่มขึ้นเล็กน้อย จาก 85.0 คะแนนในปี 2561 เป็น 87.53 คะแนน ในปี 2562 และอยู่ในระดับดี นอกจากนี้ตัวชี้วัด**ร้อยละของนักเรียนที่ออกจากการศึกษาภาคบังคับกลางคันระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย**ในปี 2562 ยังพบว่ามีสัดส่วนที่ลดลงเมื่อเทียบกับปีก่อนจากร้อยละ 0.17 เหลือร้อยละ 0.03 ส่งผลให้มีคะแนนตัวชี้วัดเพิ่มขึ้นเป็น 100 คะแนน ซึ่งอาจเป็นผลมาจากโครงการสำคัญของรัฐบาลที่มุ่งเน้นการส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษาอย่างทั่วถึง อาทิ โครงการกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา โดยกระทรวงศึกษาธิการ ขณะเดียวกัน ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้มีแนวโน้มการเติบโตที่น่าสนใจ การเพิ่มขึ้นของความสามารถในการเข้าถึงเทคโนโลยีของคนไทยซึ่งสะท้อนได้จากตัวชี้วัด**สัดส่วนประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปที่ใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากรทั้งหมด** มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ 47.50 ในปี 2560 เป็นร้อยละ 56.87 ในปี 2561 และร้อยละ 66.65 ในปี 2562 และสูงกว่าค่าเป้าหมายที่แผนพัฒนา ฉบับที่ 12 ได้กำหนดไว้ที่ร้อยละ 50 ของประชากร ส่งผลให้ระดับคะแนนของตัวชี้วัดดังกล่าวยังสามารถรักษาระดับคะแนนดีมา 100 คะแนน ติดต่อกันเป็นเวลา 2 ปี

แผนภาพที่ 18 สัดส่วนประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปที่ใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากรทั้งหมด

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ, สำนวจการมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

จากข้อมูลตัวชี้วัดด้านการเรียนที่กล่าวมาในข้างต้นนั้น ชี้ให้เห็นแนวโน้มในทางบวกที่เอื้อให้ทุกคนได้มีโอกาสเข้าถึง การศึกษาปัจจัยที่สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ในทุกช่วงวัยตามเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 อย่างไรก็ตามประเด็น ทำหายสำคัญควรให้ความสำคัญไม่น้อยไปกว่าสนับสนุนการเข้าถึงการศึกษาและปัจจัยพื้นฐานด้านเทคโนโลยีที่สนับสนุนให้ เกิดการเรียนรู้ทุกช่วงวัย ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่จะสะท้อนถึงคุณภาพการศึกษาของประเทศ เมื่อพิจารณาข้อมูล ตัวชี้วัด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ 4 วิชาหลักของนักเรียนระดับ ประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ มัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า มีคะแนนลดลงจาก 71.64 คะแนน ในปี 2561 เป็น 70.52 คะแนนในปี 2562 ซึ่งอยู่ในระดับปาน กลาง การปรับตัวลดลงของคะแนนตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาส่งผลให้ภาพรวมของตัวชี้วัดในด้านที่เกี่ยวข้องกับการ เรียนรู้ของประเทศอยู่ในระดับที่ทรงตัวเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า โดยเมื่อพิจารณาคะแนนขององค์ประกอบการมีคุณธรรม และสติปัญญาใ้รู้ พบว่าคะแนนเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจาก 78.02 คะแนน ในปี 2561 เป็น 78.26 คะแนนในปี 2562 แต่ยังคงอยู่ใน ระดับปานกลาง

แผนภาพที่ 19 ผลทดสอบทางการศึกษาของนักเรียนในระดับต่าง ๆ

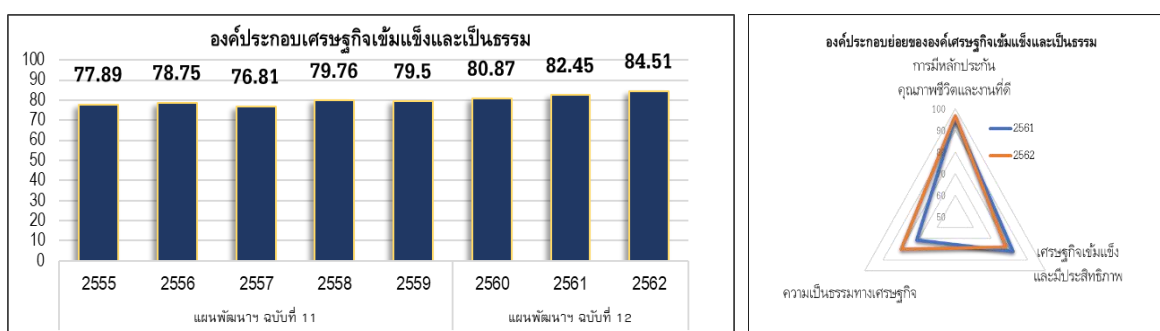
ที่มา: กระทรวงศึกษาธิการ รวบรวมโดยกองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา, สศช.

สำหรับการดำเนินการของหน่วยงานต่างๆ ด้านการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในปี 2562 นั้น กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินโครงการและกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาที่ยึดโยงกับแผนพัฒนา ฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านการส่งเสริมพัฒนาทุนมนุษย์และยึดตามแผนการศึกษาแห่งชาติ 2560 - 2579 ที่ได้กำหนด 5 เป้าหมายในการจัดการศึกษา ได้แก่ (1) ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานอย่างทั่วถึง (2) ทุกคนได้รับบริการการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานอย่างเท่าเทียม (3) ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพสามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถเต็มตามศักยภาพ (4) ระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพเพื่อการลงทุนทางการศึกษาที่คุ้มค่าและบรรลุเป้าหมาย และ (5) ระบบการศึกษาที่สนองตอบและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัตและบริบทที่เปลี่ยนแปลง โดยมีโครงการที่สำคัญ ประกอบด้วยโครงการเพื่อพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เช่น โครงการพัฒนาครูแบบครบวงจร โครงการพัฒนาตามกระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) โครงการพัฒนาศักยภาพครูแกนนำและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อขยายผลการให้บริการวิชาการด้านหลักสูตร สื่อและกระบวนการจัดการเรียนรู้ โครงการปรับการเรียนเปลี่ยนวิธีการสอนของครูวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยี ตามแนวทางสะเต็มศึกษา (STEM education) ในทุกจังหวัด และทุกเขตพื้นที่การศึกษาทุกสังกัด รวมไปถึงโครงการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนของครูวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยีและตามแนวทาง สสวท. เป็นต้น ทั้งนี้การดำเนินโครงการเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรมอาจต้องอาศัยระยะเวลาและสรรพกำลังรวมทั้งความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ดังนั้นจึงไม่อาจสามารถสันนิษฐานได้อย่างชัดเจนได้ว่าโครงการที่ผ่านมาไม่สามารถกระตุ้นระดับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ให้ดีขึ้นตามเป้าหมายที่กำหนดได้ภายในช่วงเวลาอันสั้นได้ อย่างไรก็ตาม การมุ่งเพิ่มผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ควบคู่ไปกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมอันดีงามยังคงต้องเป็นประเด็นสำคัญลำดับต้นๆ ในจัดการศึกษาที่มีคุณภาพในระยะต่อไปเพื่อพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ ทนต่อการเปลี่ยนแปลงและดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุข ดังที่กำหนดไว้ในวิสัยทัศน์ของแผนการศึกษาชาติ

3.2 เศรษฐกิจไทยมีความเข้มแข็งและเป็นธรรม

สังคมไทยจะอยู่เย็นและเป็นสุขได้นั้น ต้องมาจากองค์ประกอบหลายประการ ทั้งสภาพความเป็นอยู่ การมีสุขภาพที่แข็งแรง การมีรายได้ที่มั่นคง ตลอดจนสภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี องค์ประกอบเหล่านี้นับเป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิตให้มีความสุขของประชาชนในประเทศ โดยเฉพาะการที่ประชาชนมีรายได้แน่นอน การงานและการประกอบอาชีพที่มั่นคงและการได้รับสวัสดิการอย่างทั่วถึงในทุกระดับชั้น จะช่วยส่งเสริมองค์ประกอบด้านอื่นๆ ให้มีการพัฒนาที่ดีขึ้นตามมาอีกด้วย

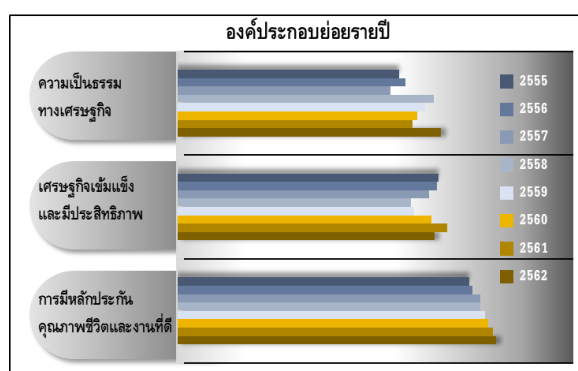
แผนภาพที่ 20 คะแนนองค์ประกอบเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา, สศช.

ในระยะครึ่งแผนพัฒนา ฉบับที่ 12 เศรษฐกิจไทยมีความเข้มแข็งและเป็นธรรมมากขึ้น สะท้อนจากดัชนีองค์เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรมที่มีการปรับเพิ่มขึ้นจากแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 เมื่อพิจารณาองค์ประกอบจะพบว่าคนไทยในปัจจุบันมีคุณภาพชีวิตและหลักประกันในการทำงานที่ดีขึ้น ประกอบกับการได้รับโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรทางเศรษฐกิจและความเป็นธรรมในการประกอบธุรกิจ รวมทั้งการได้รับสวัสดิการทางสังคมที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้สังคมไทยเมื่อเทียบกับในช่วงที่แผนพัฒนา ฉบับที่ผ่านมา มีเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรมเพิ่มขึ้น

แผนภาพที่ 21 องค์ประกอบเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรมในช่วงปี 2555 – 2562

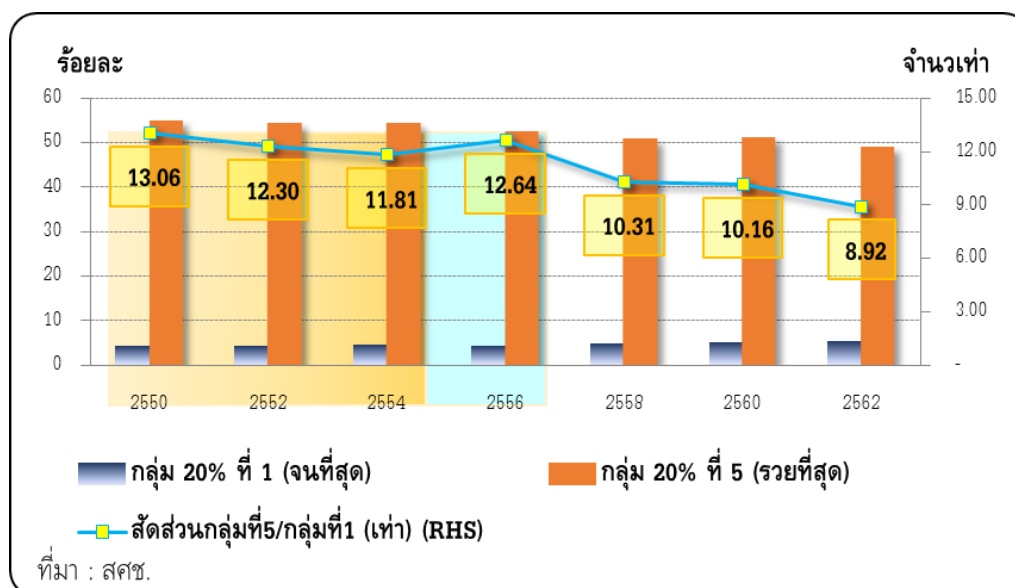

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา, สศช.

นอกจากเศรษฐกิจไทยจะมีความเข้มแข็งแล้ว ยังมีการขยายโอกาสในการสร้างรายได้ให้กับประชาชนในประเทศมากขึ้น หากพิจารณาในมิติการกระจายรายได้ของประชากรจะพบว่า ในช่วงครึ่งแผนพัฒนา ฉบับที่ 12 มีการกระจายตัวของรายได้ดีขึ้นจากช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 รวมทั้งมีการลดช่องว่างของผู้มีรายได้ต่ำได้มากขึ้น ดังจะเห็นได้จากสัดส่วนคนยากจนที่ลดลง รวมทั้งคนไทยได้รับโอกาสในการสร้างรายได้จากปัจจัยเสริมในหลายหลากมิติ สะท้อนภาพให้เห็นว่า ภาพรวมในการเข้าถึงประโยชน์ต่างๆ ของคนยากจนมีสูงขึ้น สอดคล้องกับสัดส่วนการถือครองรายได้ของประชากรร้อยละ 20 สุดท้ายที่รวยที่สุดต่อประชากรร้อยละ 20 แรกที่จนที่สุดเพิ่มขึ้นจาก 10.16 ในปี 2560 เป็น 8.92 ในปี 2562 ทำให้ค่าคะแนนเพิ่มขึ้นเป็น 100 คะแนน ซึ่งอยู่ในระดับดีมาก เมื่อเทียบรายได้ของประชากรกลุ่มร้อยละ 20 (จนที่สุด) กับประชากรทั้งหมด พบว่า มีสัดส่วนเพิ่มขึ้น อย่างต่อเนื่องจากร้อยละ 5.03 ในปี 2560 เป็นร้อยละ 5.49 ในปี 2562 แสดงถึงการกระจายผลประโยชน์ที่มากขึ้นและความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มที่ลดลง

แผนภาพที่ 22 สัดส่วนรายได้ของประชากร จำแนกตามกลุ่มประชากรตามระดับรายได้

(Quintile by income) ปี 2550 – 2562

สำหรับในปี 2562 ค่าดัชนีเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรมรวมเพิ่มขึ้นจาก 80.87 และ 82.45 ในปี 2560 และ 2561 เป็น 84.51 ในปี 2562 และอยู่ในระดับดี และเมื่อเฉลี่ยในระยะครึ่งแผนพัฒนา ฉบับที่ 12 พบว่าค่าดัชนีรวมมีคะแนนเฉลี่ย 82.61 สูงกว่าเมื่อเทียบกับ 78.50 ซึ่งเป็นคะแนนเฉลี่ยของแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 สำหรับในแต่ละองค์ประกอบย่อย พบว่า มีพัฒนาการที่ดี โดยองค์ประกอบย่อยด้านการมีหลักประกันคุณภาพชีวิตและงานที่ดีมีคะแนน 96.71 อยู่ในระดับดีมาก และองค์ประกอบย่อยด้านความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจมีคะแนนเพิ่มขึ้นจากระดับปานกลางที่คะแนน 71.39 ในปี 2561 เป็นระดับดีที่คะแนน 80.05 ในปี 2562 อย่างไรก็ตาม องค์ประกอบย่อยด้านเศรษฐกิจเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพมีคะแนนลดลงจากระดับดีมาอยู่ในระดับปานกลางซึ่งเป็นผลมาจากความเหลื่อมล้ำในเชิงพื้นที่สูงขึ้น สะท้อนให้เห็นถึงการกระจายรายได้ที่ไม่เท่าเทียมกันในแต่ละพื้นที่ซึ่งขยายวงกว้างมากขึ้น

ตารางที่ 6 ดัชนีเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม ปี 2555 – 2562

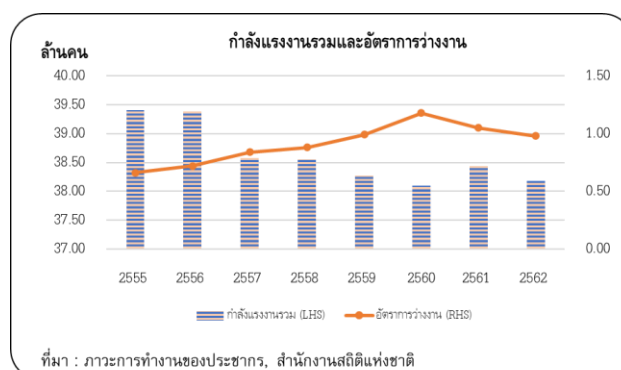
หน่วย: คะแนน

เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11					แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12		
	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562
ภาพรวม	77.89	78.75	76.81	79.76	79.50	80.87	82.45	84.51
การมีหลักประกันคุณภาพชีวิตและงานที่ดี	88.66	89.59	91.78	91.95	93.22	94.22	95.81	96.71
เศรษฐกิจเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ	79.33	78.71	76.30	70.88	71.74	77.01	81.97	77.98
ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ	67.19	69.25	64.71	77.84	75.15	72.89	71.39	80.05

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา, สศช.

3.2.1 ปัจจัยที่ส่งเสริมฐานะและความความเป็นอยู่ของคนไทย

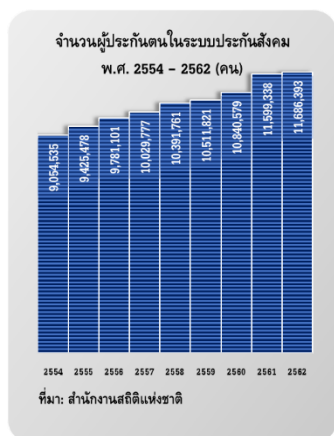
แผนภาพที่ 23 กำลังแรงงานรวมและอัตราการว่างงาน 2555 – 2562

ความมั่นคงในการประกอบอาชีพและรายได้ของคน ส่วนหนึ่งมาจากการที่ประชาชนได้รับโอกาสให้สามารถเข้าถึงทรัพยากรและสวัสดิการขั้นพื้นฐานและปัจจัยที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งที่ส่งผลโดยตรงต่อรายได้ของคนไทย คือ ภาวะเศรษฐกิจของประเทศที่ขยายตัวต่อเนื่องมานับตั้งแต่ปี 2553 การขยายตัวต่อเนื่องยาวนานนั้น ส่งผลให้มีความต้องการแรงงานในภาคการผลิตต่างๆ และคนในประเทศได้รับการจ้างงานเพิ่มมาโดยตลอด โดยการเติบโตทางเศรษฐกิจนอกจากจะเพิ่มรายได้และกำลังในการจับจ่ายใช้สอยให้กับประชาชนแล้ว ยังช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนในประเทศอีกด้วย ดังจะเห็นได้จากความเชื่อมั่นผู้บริโภคและอัตราเงินเฟ้ออยู่ในเกณฑ์ดีมาโดยตลอด ประกอบกับการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมและทรัพยากรทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นส่วนที่ช่วยให้คนไทยได้รับสวัสดิการเพิ่มขึ้นและยังช่วยภาระค่าครองชีพให้แก่คนไทย โดยเฉพาะภาระการใช้จ่ายด้านสุขภาพและค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ดังจะเห็นได้จากจำนวนผู้ประกันตนในระบบประกันสังคมเพิ่มสูงขึ้นและการดำเนินนโยบายของภาครัฐ อาทิ โครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐและโครงการสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก ซึ่งเป็นมาตรการที่ช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยให้มีกำลังซื้อและลดภาระค่าใช้จ่าย

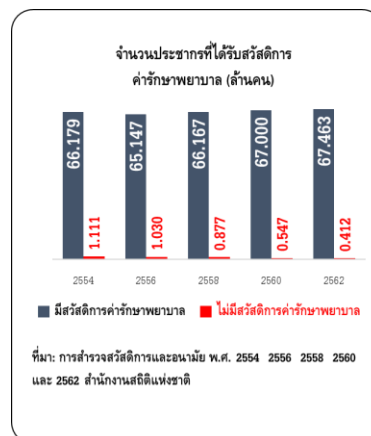
แผนภาพที่ 24 จำนวนผู้ประกันตนในระบบประกันสังคม

2554 - 2562

แผนภาพที่ 25 จำนวนประชากรที่ได้รับสวัสดิการ

ค่ารักษาพยาบาล (ล้านคน) 2554 - 2562

3.2.2 ธุรกิจของไทยมีความดล่องตัวเพิ่มขึ้น

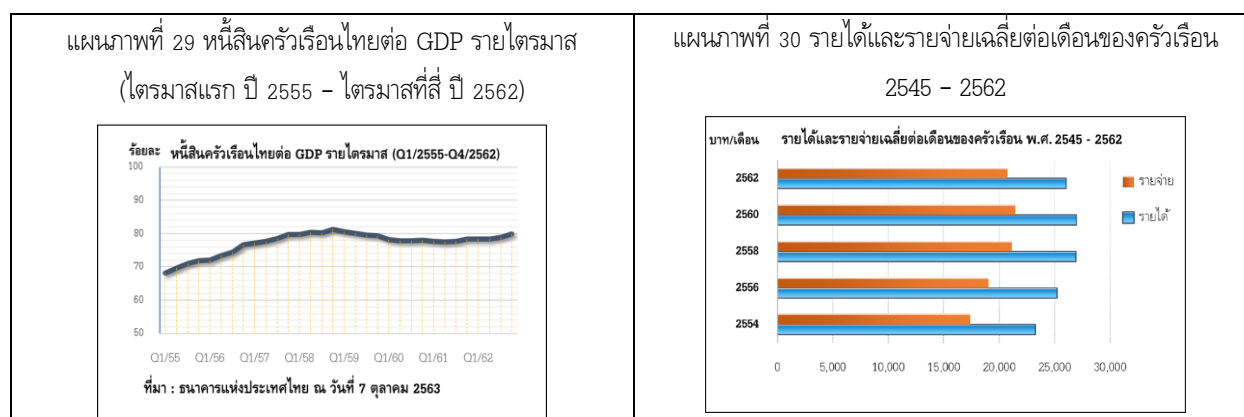
เมื่อมองความยากง่ายในการประกอบธุรกิจของไทย พบว่า มีคะแนนดีขึ้น จากการจัดอันดับความยากง่ายในการประกอบธุรกิจ (Doing Business) โดยธนาคารโลก จาก 190 ประเทศทั่วโลก ในปี 2562 ประเทศไทยมีคะแนนอยู่ที่ 78.45 เพิ่มขึ้นจาก 77.44 ในปี 2561 แต่มีอันดับลดลงจากอันดับที่ 26 ในปี 2561 เป็นอันดับที่ 27 ในปี 2562 หรืออยู่ในอันดับที่ 3 ของอาเซียนรองจากสิงคโปร์และมาเลเซีย สำหรับคะแนนที่ปรับเพิ่มขึ้นนั้น ส่วนหนึ่งมาจากการปรับเปลี่ยนการดำเนินการของภาครัฐให้มีความรวดเร็วขึ้น อาทิ การลดขั้นตอนการขออนุมัติ การคุ้มครองผลประโยชน์ของนักลงทุน การนำระบบดิจิทัลมาใช้ในงานบริการของภาครัฐ โดยมีการปรับปรุงขั้นตอนกระบวนการ รวมถึงการปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่ออำนวยความสะดวกให้การประกอบธุรกิจให้ง่ายขึ้นซึ่งจะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้ดีขึ้น

การเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยพึ่งพาภาคอุตสาหกรรมและบริการเป็นหลัก และต้องพึ่งพาการใช้พลังงานจำนวนมาก ในช่วงครึ่งแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 พบว่าความเข้มข้นของการใช้พลังงานมีทิศทางดีขึ้น โดยคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งสะท้อนประสิทธิภาพการใช้พลังงานของการผลิตโดยรวมของประเทศที่ดีขึ้น โดยในปี 2562 มีคะแนนอยู่ที่ 94.40 ดีขึ้นจาก 90.59 และ 91.74 ในปี 2560 และ 2561 ตามลำดับ ส่วนการวิจัยและพัฒนาของประเทศนั้น ยังคงอยู่ระหว่างการพัฒนา โดยในช่วงครึ่งแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 การวิจัยและพัฒนาของประเทศมีคะแนนเฉลี่ย 55.27 โดยคะแนนดีขึ้นจาก 51.02 (2560) และ 56.63 (2561) เป็น 58.16 ในปี 2562 แม้อยู่ในระดับที่ต้องเร่งแก้ไข แต่นับว่ามีพัฒนาอย่างก้าวกระโดดเมื่อเทียบกับคะแนนเฉลี่ย 27.76 ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ถ้าจำแนกงบประมาณวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ตามประเภทของกิจกรรมตามคำนิยามของ UNESCO และ OECD พบว่าในปี 2562 ส่วนใหญ่งบประมาณได้ถูกนำไปดำเนินงานภายใต้กิจกรรมการศึกษาและฝึกอบรมด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Scientific and Technological Education and Training: STET) กว่าร้อยละ 55 กิจกรรมการบริการด้าน

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีร้อยละ 28 และกิจกรรมการวิจัยและพัฒนาร้อยละ 16 ในขณะที่กิจกรรมนวัตกรรม (INNO) มีสัดส่วนการใช้งบประมาณเพียงร้อยละ 1 ซึ่งมีความแตกต่างจากกิจกรรมประเภทอื่นค่อนข้างมาก ดังนั้น หากประเทศไทยต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์และสร้างนวัตกรรมของประเทศ จำเป็นต้องทบทวนการวางแผนการใช้งบประมาณ เพื่อเร่งให้เกิดการลงทุนด้านวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อนำไปต่อยอดผลผลิตและผลิตภัณฑ์ด้านเทคโนโลยีของประเทศ

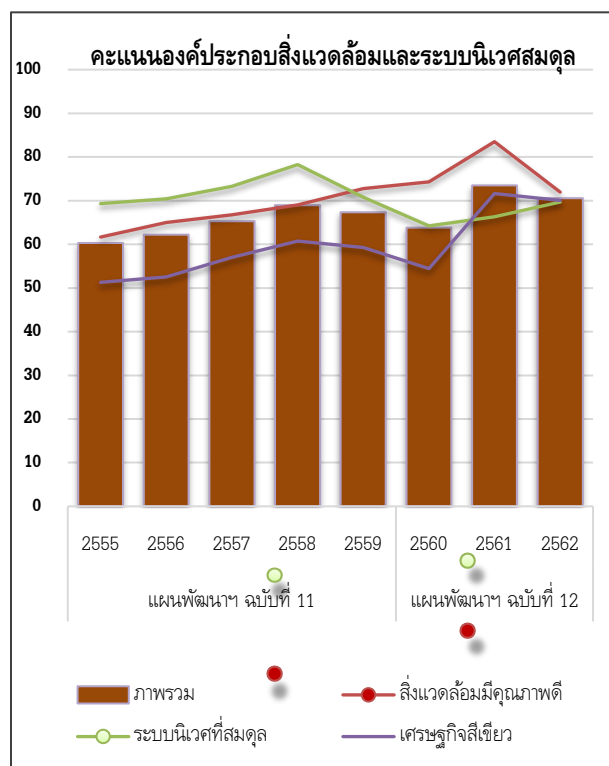

แม้ว่ารายได้ต่อครัวเรือนของคนไทยจะสูงขึ้นต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามครัวเรือนไทยยังคงต้องเผชิญกับความเสี่ยงในภาระหนี้สินครัวเรือนที่ยังคงอยู่ระดับสูงและไม่มีแนวโน้มที่จะปรับลดลง โดยสัดส่วนหนี้ครัวเรือนไทยต่อ GDP เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 78.1 ในปี 2560 เป็นร้อยละ 78.4 ปี 2561 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 79.9 ในปี 2563 ตามลำดับ ประกอบกับยังมีความท้าทายเกี่ยวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่เริ่มมีการแพร่ระบาดในปลายปี 2562 และส่งผลกระทบต่อเนื่องในช่วงที่เหลือของแผนพัฒนา ฉบับที่ 12 และอาจเกิดวิกฤตต่อความเป็นอยู่ของประชาชนทั้งด้านรายได้และสุขภาพ รวมถึงส่งผลกระทบต่อภาพรวมของประเทศในระยะยาวและอาจส่งผลทำให้สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP เพิ่มขึ้น ซึ่งจะกระทบต่อภาระทางการคลังของประเทศได้

3.3 สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศมีความสมดุลลง

แผนภาพที่ 31 องค์ประกอบสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา, สศช.

คนในสังคมจะมีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันได้ ไม่เพียงแต่จะต้องมีสุขภาพที่ดี มีรากฐานทางเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรมเท่านั้น แต่จะต้องอาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีอีกด้วย เนื่องจากสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อสุขภาพอนามัยของคน และคนยังต้องพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติซึ่งอยู่ในระบบนิเวศที่สมดุลสำหรับเป็นแหล่งทำมาหากินเพื่อยังชีพและประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ โดยในปีที่สามของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 องค์ประกอบหลักด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุลของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยปรับตัวลดลง จากผลกระทบของสิ่งแวดล้อมและมลพิษที่เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการประกอบกิจกรรมต่างๆ ทางเศรษฐกิจที่ไม่คำนึงถึงผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม จึงส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตอย่างมีนัยสำคัญ แม้ว่าจะมีความพยายามดูแลและปกป้องระบบนิเวศให้สมดุลแล้วก็ตาม

ตารางที่ 7 องค์ประกอบสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล ปี 2555 – 2562

หน่วย: คะแนน

องค์ประกอบ	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11					แผนฯ 12		
	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562
ภาพรวม	60.30	62.17	65.31	68.98	67.34	63.81	73.47	70.57
สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดี	61.66	64.98	66.72	69.05	72.77	74.29	83.50	71.98
ระบบนิเวศที่สมดุล	69.32	70.43	73.26	78.26	70.80	64.22	66.30	69.68
เศรษฐกิจสีเขียว	51.30	52.52	56.98	60.75	59.26	54.44	71.64	70.06

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา, สศช.

มลพิษทางอากาศที่เพิ่มขึ้น

กระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของทุก ๆ คน

3.3.1 ดนวยในสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพลดลง

ในปัจจุบัน คนอาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพลดลง ทั้งแหล่งน้ำที่มีคุณภาพดีลดลง จำนวนขยะมูลฝอยที่เพิ่มขึ้น และคุณภาพอากาศที่มีมลพิษมากขึ้นส่งผลต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ของคน โดย**คุณภาพสิ่งแวดล้อมมีคะแนน**ลดลงจาก 83.50 ซึ่งอยู่ในระดับดี ในปี 2561 เป็นระดับปานกลางที่คะแนน 71.98 ในปี 2562 ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจาก**แหล่งน้ำที่อยู่ในเกณฑ์ดี**ซึ่งคนสามารถใช้ประโยชน์ได้มากมีจำนวนลดลง จากการสำรวจคุณภาพน้ำแม่น้ำสายหลัก 59 สาย และแหล่งน้ำนิ่ง 6 แหล่งของประเทศ ในปี 2562 แหล่งน้ำที่มีดัชนีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ ดีมาก มีสัดส่วนร้อยละ 2 อยู่ในเกณฑ์ดีร้อยละ 34 อยู่ในเกณฑ์พอใช้ร้อยละ 46 และอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมซึ่งจะเกิดเป็นมลพิษต่อคนต่อไปมีร้อยละ 18 ทั้งนี้ สาเหตุของคุณภาพน้ำที่เสื่อมโทรมลงก็เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำของคนนั่นเอง เช่น การปล่อยน้ำทิ้งน้ำเสียจากชุมชน กิจกรรมทางการเกษตรและอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ในพื้นที่

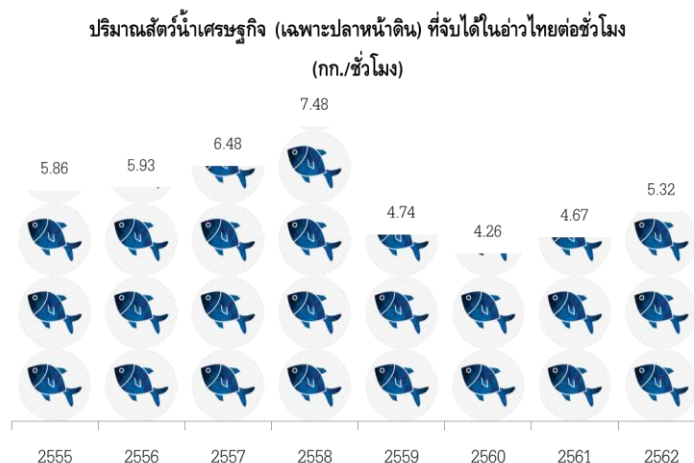
การเพิ่มขึ้นของประชากร การขยายตัวของชุมชนเมือง รวมทั้งการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรแฝงจากแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย การเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวที่มากกว่าปี 2561 ซึ่งเป็นผลมาจากการส่งเสริมการท่องเที่ยว รวมทั้งเกิดจากพฤติกรรมบริโภคของประชาชนที่นิยมความสะดวกสบายมากขึ้น โดยเฉพาะการส่งสินค้าจากบริการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์สินค้าและบริการสั่งอาหาร ส่งผลให้ในปี 2562 มีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นประมาณ 28.71 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2561 ร้อยละ 2.79 ยิ่งไปกว่านั้น **ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่ถูกกำจัดอย่างถูกต้องทำได้น้อยลง** ทำให้เกิดมลพิษมากขึ้นเป็นอันตรายต่อสุขภาพและส่งผลเสียต่อความอยู่เย็นเป็นสุขของคน แม้ว่าภาครัฐมีการผลักดันนโยบายและมาตรการในการจัดการขยะมูลฝอย อาทิ การรณรงค์สร้างจิตสำนึก 3R และการลดปริมาณขยะพลาสติกภายใต้โครงการ **“ทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม”** โดยมุ่งเน้นการลดและเลิกใช้ถุงพลาสติก โฟม และพลาสติกบางประเภท อาทิ การสนับสนุนบริษัทผู้ผลิตน้ำดื่ม ร้อยละ 95 เลิกใช้พลาสติกหุ้มน้ำดื่ม (No Plastic Bottle Cap Seal) และมาตรการงดใช้ถุงพลาสติกในห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต และร้านสะดวกซื้อ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2563 เป็นต้นมา ซึ่งเป็นมาตรการภายใต้ Roadmap การจัดการขยะพลาสติก 2561 - 2573 อย่างไรก็ตาม ประชาชนยังคงไม่ตระหนักถึงความสำคัญและวิธีการกำจัดของเสียอันตรายจากชุมชนที่ต้องได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง ทำให้มีการกำจัดขยะอย่างถูกต้องน้อยลง อย่างไรก็ตาม นับเป็นแนวโน้มที่ดีที่**การนำขยะมาใช้ประโยชน์** ในปี 2562 เพิ่มขึ้น โดยขยะมูลฝอยชุมชนได้ถูกคัดแยก ณ ต้นทาง และนำไปใช้ประโยชน์ จำนวน 12.52 ล้านตัน (ร้อยละ 44) เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 28.28 ซึ่งเป็นผลจากมาตรการจัดการขยะพลาสติกในเรื่องการนำขยะพลาสติกบางประเภทกลับมาใช้ประโยชน์ รวมถึงการส่งเสริมมาตรการลด คัดแยกขยะมูลฝอยในหน่วยงานภาครัฐ

สำหรับคุณภาพอากาศของไทยซึ่งส่งผลโดยตรงต่อสุขภาพของคน คนไทยอาศัยอยู่ในสภาพอากาศที่มีคุณภาพลดลง โดยวัดจากการใช้ดัชนีคุณภาพอากาศ (Air Quality Index : AQI) ตรวจวัดโดยสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศอัตโนมัติของกรมควบคุมมลพิษจำนวน 64 สถานีใน 34 จังหวัดทั่วประเทศ หาก AQI เกิน 120 หมายถึง มลพิษทางอากาศเกินค่ามาตรฐาน และมีผลกระทบต่อสุขภาพ ในปี 2562 ซึ่งเมื่อพิจารณาจากจำนวนวันที่ดัชนีคุณภาพอากาศอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน พบจำนวนวันในรอบปีที่คุณภาพอากาศเกินค่ามาตรฐาน 31 จังหวัด และไม่เกินค่ามาตรฐาน 3 จังหวัด ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในทุกภาคของประเทศจากปี 2561 นอกจากนี้ ในปี 2562 ประเทศไทยยังพบปัญหาในเรื่องของฝุ่นละอองขนาดเล็กเส้นผ่าศูนย์กลางไม่เกิน 2.5 ไมครอน หรือ PM2.5 ที่เกิดขึ้นจากปัญหาหมอกควันใน 9 จังหวัดภาคเหนือมีแนวโน้มรุนแรงขึ้นโดยเฉพาะในช่วงหน้าแล้งที่มีตัวเลขค่าฝุ่นละอองสูงขึ้นเป็นอันดับหนึ่งของโลกในหลายพื้นที่อยู่ในระดับเกินค่ามาตรฐานซึ่งวัดค่าได้เกิน 500 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร จากค่ามาตรฐานที่องค์การอนามัยโลกตั้งไว้ที่ 50 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ดังที่ปรากฏในพื้นที่อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ (เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2563 เวลา 11.00 น.) วัดค่าได้ 1,000 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร และสถานการณ์ฝุ่นควันในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่พบมากในช่วงเดือนพฤศจิกายน - เมษายน เนื่องมาจากปัจจัยสำคัญใน 2 ประการ คือ 1) สภาพความกดอากาศสูงส่งผลให้มีสภาพอากาศนิ่ง ลมสงบ ทำให้มีการสะสมของฝุ่นละอองในชั้นบรรยากาศ และ 2) แหล่งกำเนิดมลพิษในพื้นที่ ได้แก่ มลพิษจากการเผาไหม้ของเครื่องยนต์จากยานพาหนะ การเผาเพื่อกำจัดเศษวัสดุทางการเกษตร โรงงานอุตสาหกรรม การก่อสร้างถนน และสิ่งก่อสร้างต่างๆ ในเขตพื้นที่

สถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชนที่ถูกกำจัดอย่างถูกต้องและคุณภาพอากาศดังกล่าว เมื่อพิจารณาในมิติความอยู่เย็นเป็นสุข โดยสังเกตจากสถานการณ์เรื่องร้องเรียนด้านมลพิษทั่วประเทศในปี 2562 พบว่า มีแนวโน้มสูงขึ้นจากปีที่ผ่านมาถึงร้อยละ 17 โดยสถิติรับเรื่องร้องเรียนมากที่สุดในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ปัญหาเสียงดังและความสั่นสะเทือน รองลงมา ได้แก่ กลิ่นเหม็น มลพิษทางอากาศ และขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล/ของเสียอันตราย และน้ำเสีย ตามลำดับ ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการขยายตัวของเมือง การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจึงมีกิจกรรมที่ก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศ เช่น การก่อสร้างที่อยู่อาศัย การเพิ่มเครือข่ายระบบขนส่งสาธารณะ การเผาในที่โล่งเพื่อเพิ่มพื้นที่ทางการผลิต การพัฒนาเขตอุตสาหกรรมเพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ รวมไปถึงการเกิดปรากฏการณ์เอลนีโญ-ลานีญาที่เกิดขึ้นเร็วกว่าปีที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม ในปี 2562 มีการผลักดันและขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหามลพิษที่เกิดขึ้นของประเทศโดยเฉพาะการจัดการคุณภาพอากาศและปัญหาขยะมูลฝอย โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2562 กำหนดให้ **“การแก้ไขปัญหาภาวะด้านฝุ่นละออง”** เป็นวาระแห่งชาติ และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ **“การแก้ไขปัญหาพิษด้านฝุ่นละออง”** เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองในภาพรวมของประเทศและในพื้นที่วิกฤตและการแก้ไขปัญหาหมอกควันภาคเหนือได้มีการดำเนินการภายใต้ พ.ร.บ. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 2550 โดยกระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานหลักให้ผู้ว่าราชการจังหวัดดำเนินการแบบเบ็ดเสร็จ (Single Command) เน้นการป้องกันและเข้าดับไฟให้รวดเร็ว เน้นการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พัฒนาเทคโนโลยี งานวิจัย รวมถึงการจัดสรรงบประมาณจากส่วนกลางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า

3.3.2 ระบบนิเวศจวบยู่ในระดับต้องปรับปรุง

แผนภาพที่ 32 ปริมาณสัตว์น้ำเศรษฐกิจ (เฉพาะปลาหน้าดิน) ที่จับได้ในอ่าวไทยต่อชั่วโมง

ที่มา : กองวิจัยและพัฒนาประมงทะเล, กรมประมง

ระบบนิเวศยังอยู่ในระดับต้องปรับปรุง แม้คะแนนองค์ประกอบระบบนิเวศที่สมดุลจะมีการพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงสามปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จาก 64.22 ในปี 2560 เป็น 66.30 และ 69.68 ในปี 2561 และ 2562 ตามลำดับ ซึ่งระบบนิเวศที่สมดุลเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดีอย่างยั่งยืน ส่งผลให้คนสามารถอาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์ มีสุขภาพดีและมีกินมีใช้อย่างมีความสุข โดยพิจารณาจาก**ปริมาณสัตว์น้ำเศรษฐกิจ (เฉพาะปลาหน้าดิน)** โดยวัดได้จากปริมาณการจับสัตว์น้ำต่อหน่วยการลงแรงประมง (CPUE) ในพื้นที่อ่าวไทยพบว่าปี 2562 มีปริมาณ 5.32 กิโลกรัม/ชั่วโมง ซึ่งสูงกว่าในปี 2561 ที่ 4.67 กิโลกรัม/ชั่วโมง ถึงร้อยละ 13.92 แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรในท้องทะเลที่มีเพิ่มขึ้น ส่งผลดีต่อความอยู่เย็นเป็นสุขของคน นอกจากนี้ ยังพิจารณาได้จาก**พื้นที่ป่าอนุรักษ์ต่อพื้นที่ประเทศ** ซึ่งช่วยรักษาสภาพอากาศที่ดีของประเทศ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อสุขภาพที่ดีของคนไทย โดยการฟื้นฟูและรักษาป่าอนุรักษ์ในปี 2562 สามารถดำเนินการได้ดีขึ้น โดยมีพื้นที่ป่าอนุรักษ์ร้อยละ 21.54 ของพื้นที่ประเทศ เพิ่มขึ้นจากปี 2561 ที่มีอยู่ร้อยละ 21.48 ซึ่งพื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้แก่ พื้นที่อุทยานแห่งชาติวนอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ในปี 2562 มีจำนวนทั้งสิ้น 387 แห่ง มีพื้นที่รวม 69,081,188.99 ไร่ เพิ่มขึ้นจากปี 2561 ที่มีป่าอนุรักษ์จำนวน 358 แห่ง และมีพื้นที่รวม 67,164,247.05 ไร่ เมื่อพิจารณาในช่วง 8 ปีที่ผ่านมา (2555 - 2562) พบว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทั้งจำนวนแห่งและพื้นที่ป่าอนุรักษ์ สอดคล้องกับจำนวนป่าชุมชนที่ได้รับการจดทะเบียนใหม่ที่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งป่าชุมชนเป็นพื้นที่ป่าที่คนในท้องถิ่นสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ตามวิถีชีวิตของคนในชุมชนได้ ทำให้เกิดเป็นวิถีชีวิตที่อาศัยอยู่ร่วมกับป่าอย่างมีความสุข รวมทั้งเป็นการอนุรักษ์ป่าอย่างยั่งยืน และเป็นไปตามเป้าหมายรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ซึ่งกำหนดเป้าหมายพื้นที่ป่าเป็นป่าอนุรักษ์ร้อยละ 25

แผนภาพที่ 33 ร้อยละของพื้นที่ป่าอนุรักษ์ต่อพื้นที่ประเทศ

ที่มา : สำนักแผนงานและสารสนเทศ, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

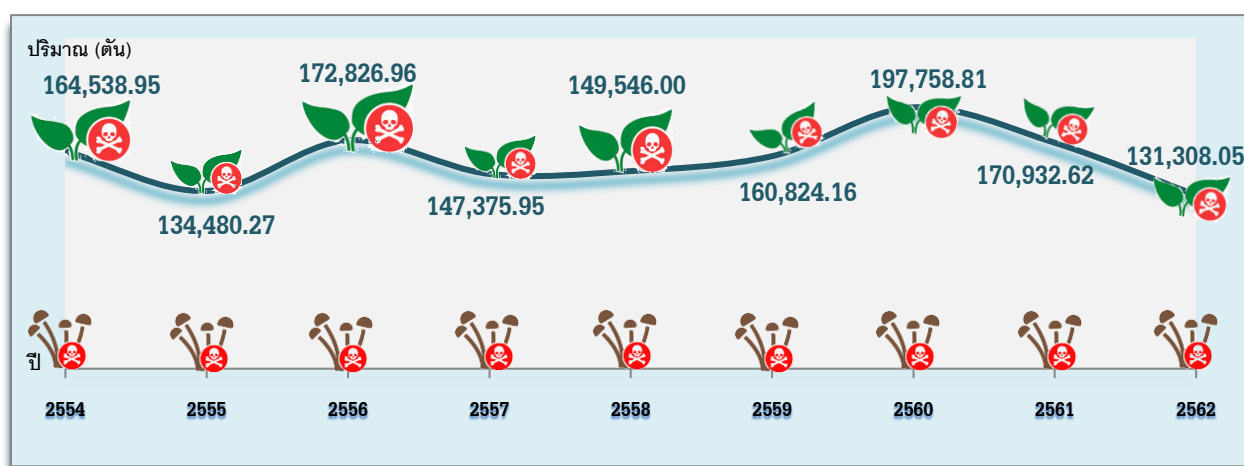
3.3.3 เศรษฐกิจสีเขียวอยู่ในระดับปานกลาง

เศรษฐกิจสีเขียวอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนลดลงเล็กน้อย จาก 71.64 ในปี 2561 เป็น 70.06 ในปี 2562 ทั้งนี้ เศรษฐกิจสีเขียวซึ่งเป็นตัวแทนของการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลให้คนสามารถทำกิจกรรมในระบบเศรษฐกิจโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะทำให้คนมีกินมีใช้ และอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มีผลดีต่อสุขภาพได้อย่างมีความสุข โดยการ**ใช้พลังงานทดแทนต่อปริมาณการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย**มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น จากการที่รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมให้มีการใช้พลังงานทดแทนในประเทศเพิ่มมากขึ้น ซึ่งพลังงานทดแทนจะไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมดังเช่นพลังงานจากฟอสซิล รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน โดยลดสัดส่วนการใช้พลังงานต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม (Energy Intensity) ในช่วงปี 2562 ประเทศไทยมีการใช้พลังงานทดแทน 14,370 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อน ร้อยละ 12.9 โดยมีการใช้ในรูปแบบของไฟฟ้า ความร้อน และเชื้อเพลิงชีวภาพ (ประกอบด้วยเอทานอล และไบโอดีเซล) ในสัดส่วนร้อยละ 16.74 ของการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายทั้งหมด การใช้ไฟฟ้า และความร้อนที่ผลิตได้จากพลังงานทดแทน (ประกอบด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม พลังงานน้ำ ชีวมวล ก๊าซชีวภาพ และขยะ) มีปริมาณ 3,229.70 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ และ 8,774 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ ตามลำดับส่วนเชื้อเพลิงชีวภาพ (เอทานอล ไบโอดีเซล น้ำมันไฟโละไรซิส ก๊าซไบโอมีเทนอัด และเชื้อเพลิงทางเลือกอื่น) มีปริมาณ 2,366 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ

ทั้งนี้ ตามแผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกของประเทศไทย 2558 - 2579 มีเป้าหมายจะใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกให้ได้ร้อยละ 30 ของการใช้พลังงานของประเทศไทยในปี 2558 โดยกำหนดให้มีสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนเพิ่มขึ้น 39,388.67 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ และการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย เป็น 131,000 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ ในปี 2579 โดยแบ่งเป็นภาคไฟฟ้า ภาคความร้อน และภาคขนส่ง เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.27 ร้อยละ 19.15 และ ร้อยละ 6.65 ตามลำดับ ซึ่งจากสถานการณ์พลังงานของประเทศไทยมีการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายของปี 2562 มีปริมาณ 85,829 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ คิดเป็นร้อยละ 16.74 ของค่าเป้าหมายตามแผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก และเพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อน ร้อยละ 2.6 คิดเป็นมูลค่ากว่า 1,214,069 ล้านบาท การใช้พลังงานยังคงเพิ่มขึ้นตามการเติบโตทางเศรษฐกิจ ทั้งในสาขาการเกษตร สาขาอุตสาหกรรม สาขาน้ำและที่อยู่อาศัย สาขารัฐกิจการค้า และสาขาการขนส่ง ซึ่งเป็นสาขาที่มีการใช้พลังงานในสัดส่วนที่สูงกว่าสาขาอื่น สอดคล้องกับความเข้มข้นของการใช้พลังงานที่สะท้อนประสิทธิภาพของการผลิตโดยรวมของระบบเศรษฐกิจมีค่าเพิ่มขึ้น การเพิ่มขึ้นของสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกนี้ ส่งผลให้การใช้พลังงานในระบบเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นไม่ส่งผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมและทำให้คนสามารถเพิ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจพร้อมไปกับการสามารถอาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีซึ่งส่งผลต่อสุขภาพได้อย่างมีความสุข

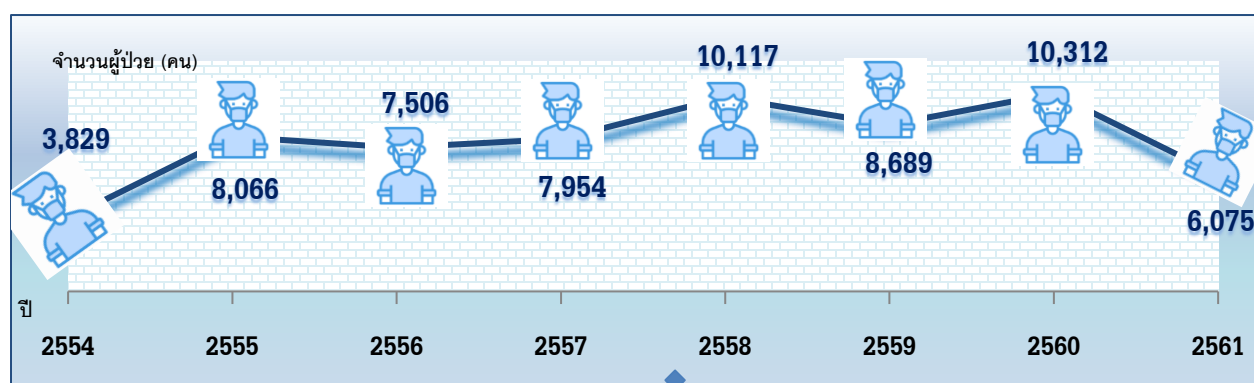
เกษตรกรรมยั่งยืน (เกษตรอินทรีย์) เป็นระบบการเกษตรที่ครอบคลุมถึงวิถีชีวิตเกษตรกร กระบวนการผลิต และการจัดการทุกรูปแบบเพื่อให้เกิดความสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ ซึ่งนำไปสู่การพึ่งตนเอง และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรและผู้บริโภค ส่งผลให้เกิดความอยู่เย็นเป็นสุขได้อย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม พื้นที่เกษตรอินทรีย์ ยังมีสัดส่วนน้อยเมื่อเทียบกับพื้นที่เกษตรทั่วประเทศ ปี 2562 มีพื้นที่เกษตรกรรมอินทรีย์ จำนวน 531,620.67 ไร่ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 0.36 ต่อพื้นที่การเกษตรทั้งหมด โดยลดลงจากปี 2561 ที่มีพื้นที่ 797,598 ไร่ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 0.53 ของพื้นที่การเกษตรทั้งหมด แม้ว่าด้านการบริโภคของตลาดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศจะมีความต้องการสินค้าเกษตรและอาหารที่ปลอดภัยตามมาตรฐาน GAP สูงขึ้นแต่ร้อยละของพื้นที่ทำเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทยมีสัดส่วนที่ลดลงเมื่อเทียบกับพื้นที่เกษตรทั้งหมด เนื่องจากเกษตรกรขาดแรงจูงใจด้านราคาและการตลาดในการปรับเปลี่ยนการผลิตของตนให้เข้าสู่ระบบมาตรฐานความปลอดภัย ประกอบกับ ค่าใช้จ่ายในการตรวจรับรองคุณภาพมาตรฐานทั้งจากภาครัฐและเอกชนเป็นภาระต้นทุนค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นของเกษตรกร ซึ่งไม่จูงใจให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนระบบการผลิต

แผนภาพที่ 34 ปริมาณการนำเข้าวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตร

ที่มา : สำนักควบคุมพืชและวัสดุการเกษตรปี 2562 กรมวิชาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

แผนภาพที่ 35 ผู้ป่วยโรคจากพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ปี 2554-2561

ที่มา : กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

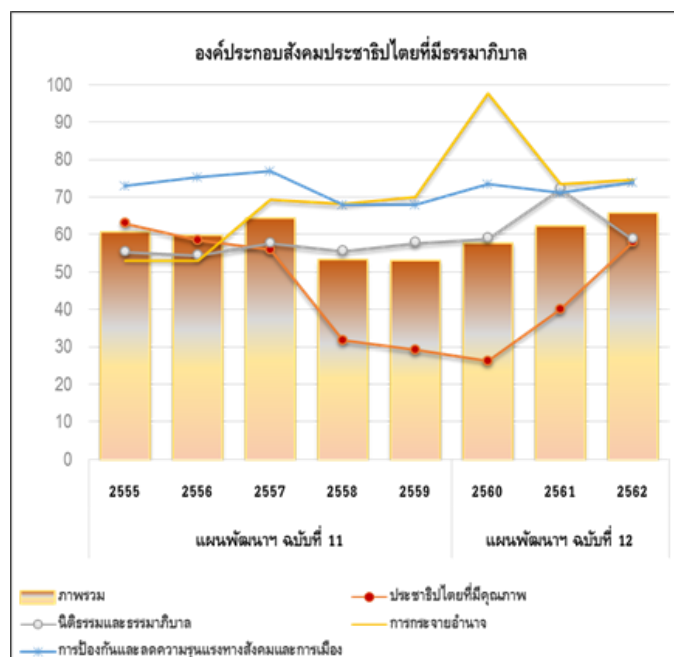
การใช้สารเคมีทางการเกษตรส่งผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของคน ซึ่งปริมาณการใช้สารเคมีสะท้อนได้จาก**ปริมาณการนำเข้าวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตร** ซึ่งมีปริมาณลดลงจากปีที่ผ่านมา ปี 2562 มีสัดส่วนปริมาณ การนำเข้าสารกำจัดศัตรูพืชต่อพื้นที่การเกษตรทั้งหมด 0.88 กิโลกรัมต่อไร่ ลดลงจากปี 2561 ที่มีสัดส่วน 1.15 กิโลกรัมต่อไร่ โดยในปี 2562 มีการนำเข้าสารอันตรายทางการเกษตร รวม 131,308.05 ตัน ซึ่งจะเห็นว่าใน**ภาคการเกษตรสัดส่วนปริมาณการนำเข้าวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตรน้อยลง**สอดคล้องตามมาตรการลดการใช้สารเคมีด้านการเกษตรที่มีความเสี่ยงสูงภายใต้แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (2555 – 2564)

อย่างไรก็ตาม เกษตรกรไทยยังนิยมใช้ยากำจัดศัตรูพืชในการทำการเกษตร โดยมีความเชื่อว่ามีต้นทุนต่ำและสะดวกสบาย แต่กลับส่งผลต่อสุขภาพของเกษตรกร ทั้งนี้ จากข้อมูลผู้ป่วยด้วยโรคจากพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืชของกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุขในแต่ละปี มีประชาชนจำนวนมากที่เข้ารับการรักษาโดยมีสาเหตุจากการได้รับสารเคมีกำจัดศัตรูพืช จะเห็นได้จากจำนวนผู้ป่วยด้วยโรคจากพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในปี 2561 ที่เริ่มลดลงอย่างมีนัยสำคัญตามจำนวนการนำเข้าวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ลดลง และในปี 2562 จำนวนการนำเข้าวัตถุอันตรายทางการเกษตรยังคงลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการเจ็บป่วยด้วยโรคจากพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืชดังกล่าว ภาครัฐต้องสูญเสียงบประมาณค่ารักษาพยาบาลต่อปีเป็นจำนวนมาก สะท้อนให้เห็นผลกระทบของการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืชที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ ยังมีความสูญเสียจากการเสียโอกาสการทำงานของเกษตรกรที่ต้องเข้ารับการรักษาตัว ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกำลังหลักของครอบครัว และส่งผลกระทบต่อสุขภาพประชาชนในอนาคต ดังนั้น การดำเนินงานในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควรมีมาตรการควบคุมการใช้สารเคมีทางการเกษตรเคร่งครัดการใช้พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2551 ยกเลิกการขึ้นทะเบียนสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่มีพิษร้ายแรงต่อมนุษย์ สัตว์ และสิ่งแวดล้อม ให้ความรู้เกี่ยวกับปุ๋ยและสารเคมีกำจัดศัตรูพืชอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง และส่งเสริมมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช

อุบัติเหตุจากเงินจากสารเคมี เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่คนอาศัยอยู่มากกว่าอุบัติเหตุทั่วไป และส่งผลโดยตรงต่อความสุขของคนในสังคม ซึ่งในปี ความสูญเสียในปี 2562 เกิดขึ้นรวม 44 ครั้ง ส่วนใหญ่เป็นเหตุที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรม 16 ครั้ง การลักลอบทิ้งกากของเสีย 9 ครั้ง การขนส่งสารเคมี 11 ครั้ง ไฟไหม้บ่อขยะ 7 ครั้ง และประเภทโกดังเก็บสารเคมี 1 ครั้ง พื้นที่เกิดเหตุส่วนใหญ่ยังคงเป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรมและโรงงานอุตสาหกรรม โกดังเก็บสารเคมี เช่น เกิดเหตุถังสารเคมีดับเพลิงระเบิดจากการขนย้าย เกิดการรั่วไหลและระเบิดของก๊าซแอมโมเนียในโรงงาน ก๊าซชีวภาพที่เกิดจากการหมักของสารอินทรีย์ในระบบบ่อน้ำบำบัดน้ำเสียของโรงงานจนเกิดเป็นสารพิษอันตรายถึงชีวิต เป็นต้น

3.4 สอดตามประชากรไทยที่มีธรรมาภิบาลมีแนวโน้มการพัฒนาด้าน

แผนภาพที่ 36 คะแนนองค์ประกอบสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา, สศช.

ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของผู้คนในสังคมจะเกิดขึ้นได้นั้นส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการบริหารจัดการประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยหลักธรรมาภิบาลภายใต้ระบอบสังคมที่เป็นประชาธิปไตย โดยสามารถสะท้อนได้จากการที่ผู้คนอยู่ในสังคมที่มีประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ มีหลักนิติธรรมและธรรมาภิบาล มีการกระจายอำนาจอย่างทั่วถึง รวมถึงมีหนทางในการป้องกันและลดความรุนแรงทางสังคมและการเมืองที่มีความเห็นต่างทางความคิดได้อย่างสันติ แม้ว่าระยะเวลาที่ผ่านมาประเทศไทยต้องเผชิญกับเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่ท้าทาย ทำให้ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลอยู่ในระดับที่ไม่ดีนักมาเป็นระยะเวลานาน

สถานการณ์การเมืองมีความท้าทาย ต่อความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล

อย่างไรก็ตาม ในปี 2562 ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล แม้ว่าจะยังอยู่ในระดับต้องปรับปรุง แต่คะแนนดัชนีที่คิดเป็น 65.86 คะแนนนั้น เป็นคะแนนการพัฒนายอดเยี่ยมในช่วงระยะเวลาของการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 และ 12 ซึ่งคะแนนดัชนีสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลมีแนวโน้มการพัฒนาด้านขึ้นเป็นลำดับนับตั้งแต่ปี 2559 ที่มีคะแนนดัชนีสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลเท่ากับ 53.26 ซึ่งอยู่ในระดับเร่งแก้ไข และสามารถขยับไปสู่ระดับต้องปรับปรุงในปี 2561 ทั้งนี้ สาเหตุหนึ่งที่ส่งผลให้ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลในปี 2562 มีคะแนนที่เพิ่มขึ้น นั่นคือ การเลือกตั้งทั่วไปในระบอบประชาธิปไตย อันเป็นส่วนสำคัญที่สะท้อนถึงประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ ซึ่งเป็นองค์ประกอบย่อยที่มีพัฒนาการสูงสุดในทุกองค์ประกอบของด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล ขณะที่การป้องกันและลดความรุนแรงทางสังคมและ

การเมืองมีพัฒนาการดีขึ้นเล็กน้อย และยังคงอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับการกระจายอำนาจ ที่มีคะแนนเพิ่มขึ้นเล็กน้อยและอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน อย่างไรก็ตาม องค์ประกอบย่อยด้านนิติธรรมและธรรมาภิบาล มีคะแนนที่ลดลงอย่างมาก จากระดับปานกลางที่คะแนน 72.28 เป็นระดับต้องเร่งแก้ไขที่คะแนน 58.83 ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลจากเรื่องร้องเรียนด้านการทุจริตที่เพิ่มมากขึ้นหลายเท่าตัว

คะแนนดัชนีสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลมีแนวโน้ม

การพัฒนาดีขึ้นเป็นลำดับนับตั้งแต่ปี 2559

ตารางที่ 8 คะแนนดัชนีองค์ประกอบสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล ปี 2555 - 2562

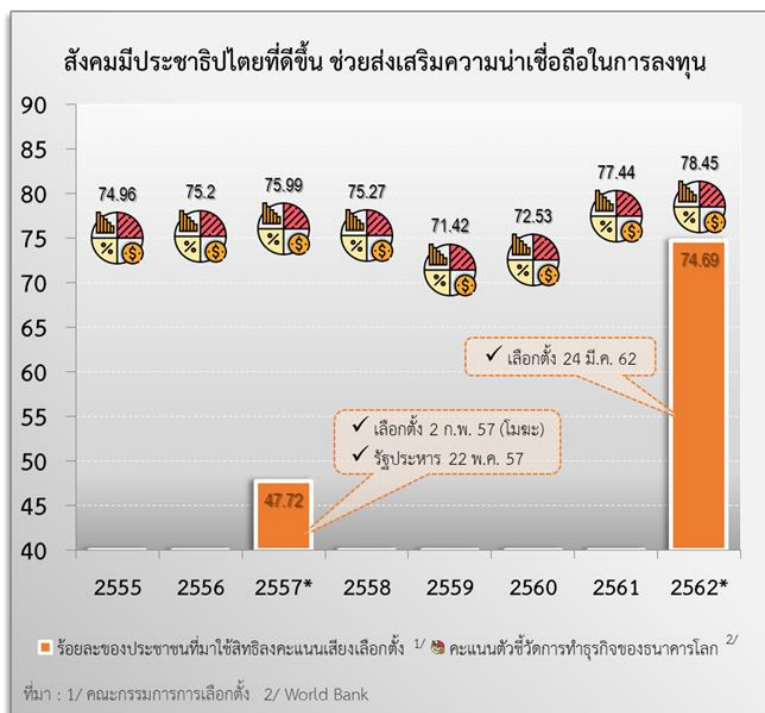
หน่วย: คะแนน

องค์ประกอบ	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11					แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12		
	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562
ภาพรวม	60.76	59.75	64.45	53.49	53.26	57.82	62.43	65.86
ประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ	62.98	58.47	55.97	31.73	29.23	26.33	40.07	58.07
นิติธรรมและธรรมาภิบาล	55.49	54.58	57.77	55.75	57.91	59.14	72.28	58.83
การกระจายอำนาจ	53.45	53.12	69.49	68.22	70.08	97.86	73.67	74.60
การป้องกันและลดความรุนแรงทางสังคมและการเมือง	72.95	75.21	76.82	67.82	67.84	73.37	71.17	73.82

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา, สศช.

3.4.1 สังคมมีประชาธิปไตยที่ดีขึ้น ช่วยส่งเสริมความน่าเชื่อถือในการลงทุน

แผนภาพที่ 37 ร้อยละของประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งและคะแนนการทำธุรกิจของธนาคารโลก ปี 2555-2562

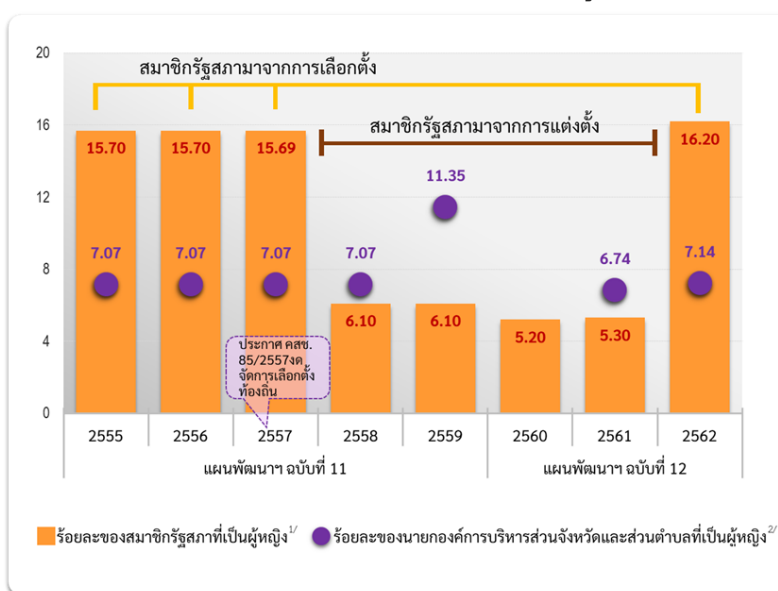
ในปี 2562 ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยด้านสังคมประชาธิปไตยมีคุณภาพดีขึ้น โดยมีคะแนนขององค์ประกอบย่อยด้านประชาธิปไตยที่มีคุณภาพดีที่สุดในช่วง 3 ปีของการพัฒนาภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ซึ่งเป็นผลมาจากการเลือกตั้งทั่วไปในปี 2562 ที่นับเป็นเหตุการณ์สำคัญที่ส่งผลให้ประชาชนตระหนักถึงสิทธิและเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตยเพิ่มขึ้น โดยวัดได้จากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป ณ วันที่ 24 มีนาคม 2562 ที่มีผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสูงถึงร้อยละ 74.69 เทียบกับการเลือกตั้งในปี 2557 (วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2557) ที่มีประชาชนมาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเพียงร้อยละ 47.72 แม้ว่าผลการเลือกตั้งครั้งนั้นจะมีคำวินิจฉัยจากศาลรัฐธรรมนูญว่าเป็นโมฆะก็ตาม การเลือกตั้งในปี 2562 จึงถือว่าเป็นการกลับมามีประชาธิปไตยอีกครั้ง จากการว่างเว้นในการมีประชาธิปไตยมานานกว่า 4 ปี

การเลือกตั้งครั้งนี้ยังส่งผลเชิงบวกให้กับประเทศไทยให้มีความน่าเชื่อถือในการทำธุรกิจมากขึ้น สะท้อนได้จาก**ตัวชี้วัดการทำธุรกิจของธนาคารโลก** ซึ่งนับตั้งแต่ปี 2557 ที่มีการทำรัฐประหาร คะแนนตัวชี้วัดการทำธุรกิจของธนาคารโลก ณ ปีดังกล่าว มีคะแนนเท่ากับ 75.99 และมีแนวโน้มลดลงเรื่อยมาจนเท่ากับ 72.53 ในปี 2560 อย่างไรก็ตาม ปี 2561 ได้มีการประกาศหัวหน้าผู้ดูแลรัฐบาลในขณะนั้นให้เป็นปีแห่งการเปลี่ยนแปลงไปสู่ประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล แม้ในปีนั้นยังไม่มีเลือกตั้งจริง แต่สัญญาณการเปลี่ยนผ่านจากรบอบรัฐประหารไปสู่ระบอบประชาธิปไตย ส่งผลให้คะแนนตัวชี้วัดการทำธุรกิจของธนาคารโลกปรับสูงขึ้นเป็น 77.44 และคะแนนตัวชี้วัดนี้ได้เพิ่มขึ้นเป็น 78.45 ในปี 2562 ซึ่งเป็นปีที่มีการเลือกตั้งอย่างแท้จริง

3.4.2 การเลือกตั้งปี 2562 ช่วยส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศด้านการเมือง

นอกจากการเลือกตั้งในปี 2562 จะมีส่วนช่วยส่งเสริมความน่าเชื่อถือในการลงทุนแล้ว การเลือกตั้งยังแสดงให้เห็นถึงการผลักดันเรื่องความเท่าเทียมกันระหว่างเพศในสังคม โดยเฉพาะความเท่าเทียมด้านการเมืองที่สมาชิกรัฐสภาเป็นผู้หญิงได้รับคัดเลือกให้เข้ามาทำหน้าที่ในรัฐสภามากขึ้นเกือบ 3 เท่าตัว จากปี 2561 ที่รัฐสภาที่มีสมาชิกที่เป็นผู้หญิงร้อยละ 5.30 เพิ่มขึ้นเป็นส่วนร้อยละ 16.20 ทั้งนี้ เนื่องจากนับตั้งแต่ที่ประเทศไทยอยู่ภายใต้การปกครองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ในปี 2557 สมาชิกรัฐสภาจะมาจากการแต่งตั้ง ไม่ได้มาจากคะแนนเสียงของประชาชน ดังนั้น การเลือกตั้งในปี 2562 จึงเป็นผลสะท้อนสำคัญที่แสดงว่าการใช้สิทธิเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยช่วยส่งเสริมให้ผู้หญิงมีบทบาทในระบบนิติบัญญัติเพิ่มขึ้น ทำให้ช่วยลดความเหลื่อมล้ำระหว่างเพศด้านการเมืองมากขึ้น สอดคล้องกับเป้าหมายพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป้าหมายที่ 5 ความเท่าเทียมระหว่างเพศ (Gender Equality) ที่มีเป้าประสงค์ส่วนหนึ่ง คือ การสร้างหลักประกันว่าผู้หญิงมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่และมีโอกาสเท่าเทียมในการเป็นผู้นำในทุกระดับของการตัดสินใจทางการเมือง เศรษฐกิจและภาคสาธารณะ ซึ่งเป้าหมายพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นกรอบความร่วมมือสำคัญภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 นอกจากนี้ ในภาคประชาสังคมยังมีส่วนสำคัญในการกระตุ้นและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้หญิงในบทบาทการเมือง ผ่านกิจกรรมและเครือข่ายต่างๆ อย่างต่อเนื่อง อาทิ การจัดตั้งขบวนผู้หญิงปฏิรูปประเทศไทย (WeMove) การจัดกิจกรรมเสวนาเรื่องผู้หญิงในการเมืองไทยของสถานทูตอังกฤษ ในปี 2561 และการเสนอข้อเรียกร้องในการสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางสังคมและการเมืองของผู้หญิงในทุกระดับของเครือข่ายรณรงค์เพื่อสิทธิมนุษยชนของผู้หญิงและผู้หญิงที่มีความหลากหลายทางเพศ เนื่องในวันสตรีสากล 8 มีนาคม 2563 เป็นต้น

แผนภาพที่ 38 การมีส่วนร่วมทางสังคมและการเมืองของผู้หญิง ปี 2555-2562

ที่มา : 1/ ร้อยละของสมาชิกรัฐสภาที่เป็นผู้หญิง จากสหภาพรัฐสภา (Inter-Parliamentary Union - IPU)

2/ ร้อยละของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและส่วนตำบลที่เป็นผู้หญิง จากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

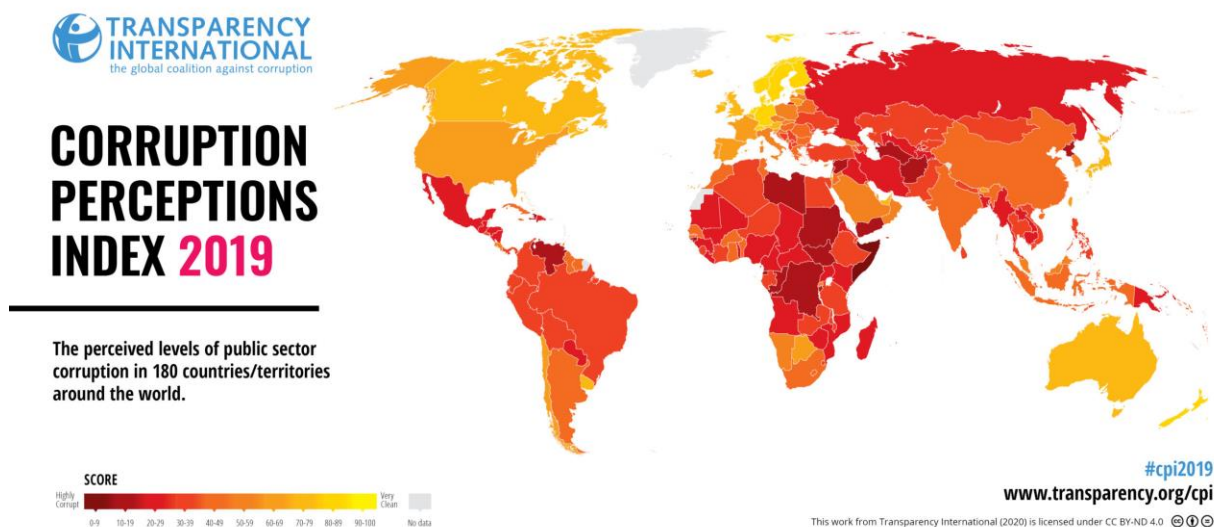
การเลือกตั้งปี 2562
ช่วยส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศด้านการเมืองในส่วนกลาง
ขณะที่ระดับพื้นที่ยังควรเร่งแก้ไข

อย่างไรก็ตาม ความเท่าเทียมระหว่างเพศด้านการเมืองที่เพิ่มขึ้นนั้น ยังปรากฏอยู่เฉพาะในหน่วยงานกลางเท่านั้น ขณะที่ในระดับภูมิภาคยังคงไม่ได้รับการผลักดันมากนัก จะเห็นได้จากนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและส่วนตำบลที่เป็นผู้หญิงที่ยังคงมีไม่มากนัก โดยปี 2562 นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและส่วนตำบลที่เป็นผู้หญิงคิดเป็นร้อยละ 7.14 ซึ่งน้อยกว่าครึ่งหนึ่งของร้อยละของสมาชิกรัฐสภาที่เป็นผู้หญิง (ร้อยละ 16.20 ในปี 2562) ปัจจัยส่วนหนึ่งที่ส่งผลให้สัดส่วนผู้หญิงในตำแหน่งการเมืองระดับท้องถิ่นยังมีไม่มากนัก เป็นผลจากการยังไม่มี การเลือกตั้งระดับท้องถิ่นมานานนับตั้งแต่ปี 2557 ที่มีการออกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 85/2557 เรื่อง การได้มาซึ่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเป็นการชั่วคราว ลงวันที่ 10 กรกฎาคม 2557 ให้งดการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นแต่ให้ใช้การสรรหาคัดเลือกบุคคลแทน

ทั้งนี้ ได้มีการเลือกตั้งท้องถิ่นในปี 2563 ในวันที่ 20 ธันวาคม 2563 ซึ่งนับเป็นการเลือกตั้งครั้งท้องถิ่นครั้งแรกหลังจากการออกประกาศงดการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นของ คสช. ในปี 2557 ซึ่งผลการเลือกตั้งเบื้องต้นพบว่า มีผู้หญิงได้รับเลือกให้เข้าไปเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดจำนวนทั้งสิ้น 13 คน หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 17.11 (ที่มา : <https://www.bbc.com/thai/thailand-55394623> สืบค้นเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2563)

3.4.3 นิติธรรมและธรรมาภิบาลยังอยู่ในระดับเร่งแก้ไข

แผนภาพที่ 39 ภาพรวมคะแนนดัชนีวัดภาพลักษณ์การคอร์รัปชัน (Corruption Perception Index - CPI) ปี 2562

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 มุ่งเน้นการบริหารจัดการในภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และส่งเสริมการสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทยอย่างเป็นรูปธรรมทั้งในด้านการบริหารงานและบุคลากร แต่จากการประเมิน พบว่า คนไทยยังไม่ได้รับผลจากการพัฒนาในด้านดังกล่าวอย่างเหมาะสม โดยพิจารณาจากดัชนีที่วัดผลด้านนิติธรรมและธรรมาภิบาลแสดงให้เห็นว่าภาครัฐยังคงขาดการจัดการด้านนิติธรรมและธรรมาภิบาลที่ดี และอยู่ในระดับต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยเป็นผลสำคัญมาจาก 2 ปัจจัยหลัก ได้แก่

1. **การเพิ่มขึ้นของการทุจริตคอร์รัปชัน** โดยพบว่าจำนวนเรื่องที่เกิดจากการป้องกันการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทุจริตมีจำนวนเพิ่มขึ้นหลายเท่าตัว รวมทั้งคะแนนดัชนีวัดภาพลักษณ์การคอร์รัปชัน (Corruption Perception Index - CPI) ยังไม่มีการพัฒนาไปจากเดิม โดยในปี 2562 ประเทศไทยได้คะแนน CPI เท่ากับ 36 คะแนน ซึ่งเท่ากับปี 2561 แต่อันดับตกลงอย่างต่อเนื่องจากอันดับที่ 99 ในปี 2561 เป็นอันดับที่ 101 ในปี 2562 จาก 180 ประเทศทั่วโลก เมื่อพิจารณาในกลุ่มประเทศอาเซียน 11 ประเทศ พบว่า ในปี 2562 ไทยอยู่ในอันดับที่ 7 ซึ่งลดลงจากอันดับที่ 5 ในปี 2561 โดยมีประเทศสิงคโปร์ ประเทศบรูไน และประเทศมาเลเซีย อยู่ในกลุ่ม 3 อันดับแรก มีคะแนน CPI ที่ 85 60 และ 53 ตามลำดับ

แผนภาพที่ 40 คะแนนดัชนีวัดภาพลักษณ์การคอร์รัปชัน (Corruption Perception Index - CPI) ปี 2555 - 2562

การป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันของภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษาและภาคประชาชน มีความพยายามในการดำเนินการผ่านโครงการและความผลักดันด้านกฎหมายในหลายด้าน อาทิ การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment: ITA) ของหน่วยงานภาครัฐทั่วประเทศ ตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) โครงการค่ายเยาวชนซอสสะอาดต้านทุจริต ประจำปี 2562 ของมูลนิธิต่อต้านการทุจริต เพื่อปลูกฝังคนรุ่นใหม่ ต้านภัยคอร์รัปชันสู่ชุมชนอย่างยั่งยืน และกิจกรรมต่อต้านคอร์รัปชันที่จัดเป็นประจำอย่างต่อเนื่องทุกปี โดยองค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีการดำเนินการด้านกฎหมาย ที่ดำเนินการแล้วเสร็จ ได้แก่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต 2561 โดยประกาศราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2561 รวมถึง ยังมีการผลักดันด้านกฎหมายอื่นๆ เพื่อส่งเสริมนิติธรรมและธรรมาภิบาลในสังคมไทยอีกด้วย เช่น การปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม การปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) เรื่อง การส่งเสริมการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ และร่างพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นต้น โดยมีผลการผลักดันในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายหรือร่างกฎหมายให้แล้วเสร็จภายในปี 2565 อันเป็นปีสุดท้ายของการดำเนินการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับปัจจุบัน

ตารางที่ 9 อันดับดัชนีวัดภาพลักษณ์การคอร์รัปชันในกลุ่มประเทศอาเซียน ปี 2560 – 2562

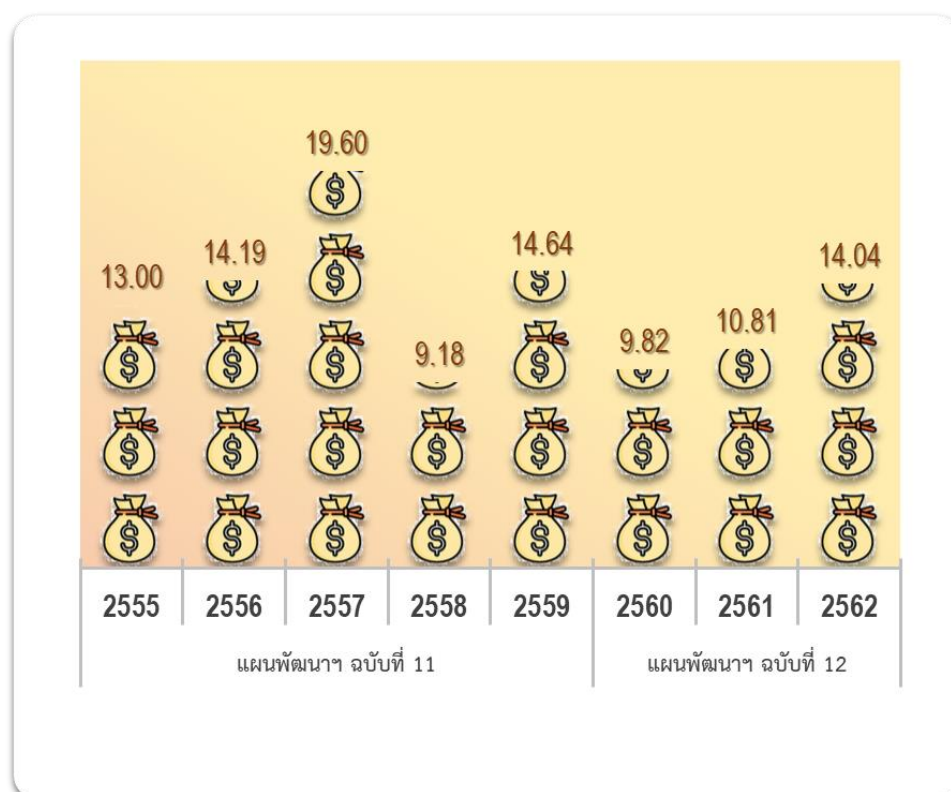
ประเทศ	อันดับปี 2560	อันดับปี 2561	อันดับปี 2562
สิงคโปร์	6	3	4
บรูไน	32	31	35
มาเลเซีย	62	61	51
อินโดนีเซีย	96	89	85
ติมอร์-เลสเต	91	105	93
เวียดนาม	107	117	96
ประเทศไทย	96	99	101
ฟิลิปปินส์	111	99	113
พม่า	130	132	130
ลาว	135	132	130
กัมพูชา	161	161	162

ที่มา : องค์การเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International)

2. **การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ** ปรับตัวดีขึ้นในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 แต่หากมองถึงปัญหาที่สะสมจากการพิจารณาคดีในกระบวนการยุติธรรมต่างๆ โดยเฉพาะกระบวนการยุติธรรมทางอาญา จะพบว่า สถานการณ์ที่ประชาชนถูกดำเนินคดีและได้รับการปฏิบัติโดยมิชอบ ยังอยู่ในระดับที่น่ากังวล โดยพบว่าจำนวนผู้เสียหายที่ได้รับการชดเชยหรือเยียวยา และได้ชดใช้ค่าเสียหายที่เกิดจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ในกรณีที่ถูกรัฐกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำความผิดมีการได้ดำเนินคดีอาญาแก่ผู้นั้นแล้ว และถูกคุมขังอยู่ในระหว่างพิจารณาคดีต่างๆ ที่มีได้เป็นผู้กระทำความผิดมีจำนวนมาก อีกทั้งยังอยู่ในระดับเร่งแก้ไขทุกปี อย่างไรก็ตาม การคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายและจำเลยนั้นมีการเร่งพิจารณาคดี และได้รับการช่วยเหลือให้ได้ความยุติธรรมรวมถึงได้รับค่าทดแทนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการช่วยเหลือและชดเชยทางการเงินแก่ผู้เสียหายในคดีอาญา

แผนภาพที่ 41 ร้อยละของจำนวนผู้ที่ได้รับการเยียวยาและชดเชยค่าเสียหายที่เกิดจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

ในกรณีถูกจับและได้รับการปล่อยตัวโดยไม่มีการฟ้องคดี ปี 2555 - 2562

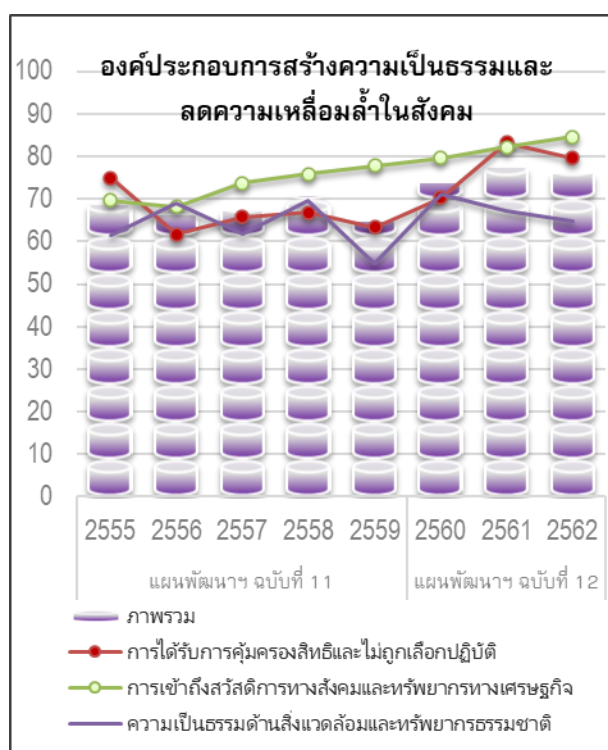
ที่มา : สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา (สชง.)

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ, กระทรวงยุติธรรม

3.5 ความเหลื่อมล้ำของปัจจัยโอกาสในสังคมไทยอยู่ในระดับปานกลาง

ความเหลื่อมล้ำในสังคมส่งผลกระทบโดยตรงต่อความสุขของคน ความเหลื่อมล้ำที่เพิ่มขึ้นสะท้อนถึงปัญหาของ การพัฒนาประเทศที่สะสมในช่วงเวลาที่ผ่านมา แม้เศรษฐกิจของประเทศยังขยายตัว และรายได้เฉลี่ยต่อหัวเพิ่มขึ้น แต่หากยังมีคนด้อยโอกาสที่ไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคม ย่อมส่งผลให้เกิดช่องว่างระหว่างคนจนกับคนรวยและเพิ่มความเหลื่อมล้ำขึ้นในสังคม หากมีคนส่วนหนึ่งที่ไม่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาและ ถูกทอดทิ้งจากสังคม สังคมนั้นจะไม่ถือว่าเป็นสังคมที่มีความอยู่เย็นเป็นสุข ทั้งนี้ องค์ประกอบการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย ในส่วนนี้จะแสดงถึงความเหลื่อมล้ำของคนในกลุ่มผู้ด้อยโอกาสที่ถูกทิ้งไว้ข้างหลังเท่านั้น

แผนภาพที่ 42 คะแนนองค์ประกอบสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ปี 2555-2562

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา, สศช.

ผู้ด้อยโอกาสสามารถเข้าถึง สวัสดิการด้านต่าง ๆ ได้ดีขึ้น

ความไม่เท่าเทียมกันในสังคมไทยของผู้ด้อยโอกาสที่ถูกทิ้งไว้ข้างหลังในช่วงปี 2559 - 2561 มีแนวโน้มดีขึ้น จากคะแนนในระดับต้องปรับปรุงที่ 64.48 ในปี 2559 เป็นระดับปานกลางที่ 77.20 ในปี 2561 ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงของการเริ่มต้นใช้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ซึ่งมีเป้าหมายสำคัญในเรื่องการไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง (Leave no one behind) จึงมีความตื่นตัวในการลดความเหลื่อมล้ำค่อนข้างมาก โดยประเทศไทยได้คะแนนตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนสูงที่สุดในอาเซียนในปี 2562 แต่เป้าหมายที่ 10 ในเรื่องการลดความเหลื่อมล้ำยังคงอยู่ในระดับที่ห่างไกลจากเป้าหมาย¹ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในมิติของความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทย ในปี 2562 คนไทยมีคะแนนการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยลดลงเล็กน้อยที่ 76.22 แต่ยังคงอยู่ในระดับปานกลาง สาเหตุเนื่องมาจากการได้รับการคุ้มครองสิทธิและไม่ถูกเลือกปฏิบัติที่มีคะแนนลดลงจาก 83.18 ในปี 2561 มาเป็น 80.96 แต่ยังคงอยู่ในระดับดี และความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติมีคะแนนลดลงเช่นกัน จาก 67.31 ในปี 2561 มาอยู่ที่ 64.79 และยังคงอยู่ในระดับต้องปรับปรุง ขณะที่การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคม และทรัพยากรทางเศรษฐกิจมีคะแนนสูงขึ้นเล็กน้อย จาก 82.17 ในปี 2561 อยู่ที่ 84.52 และยังคงอยู่ในระดับดี

ตารางที่ 10 องค์ประกอบการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ปี 2555 - 2562

หน่วย: คะแนน

องค์ประกอบ	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11					แผนฯ 12		
	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562
ภาพรวม	68.38	66.29	66.90	70.62	64.48	73.40	77.20	76.22
การได้รับการคุ้มครองสิทธิและไม่ถูกเลือกปฏิบัติ	74.86	62.07	65.67	66.80	62.79	69.87	83.18	80.86
การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมและทรัพยากรทางเศรษฐกิจ	69.65	68.08	73.80	75.78	77.74	79.60	82.17	84.52
ความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ	61.31	68.93	61.79	69.58	54.92	71.09	67.31	64.79

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา, สศช.

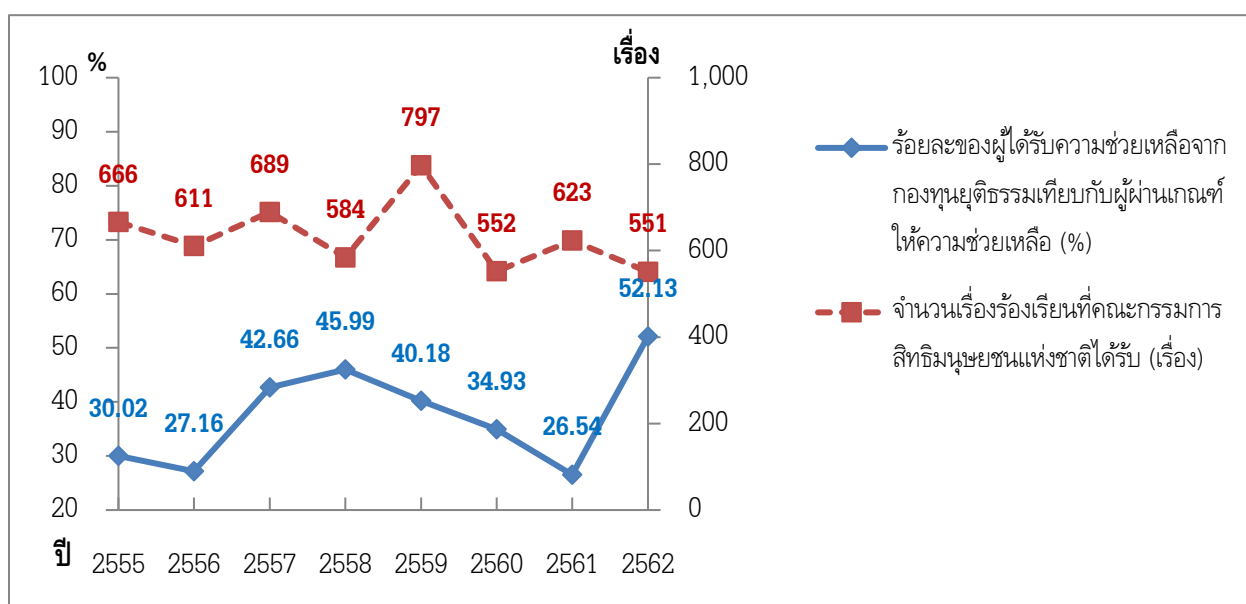
หมายเหตุ: /1 (<https://sdgindex.org>)

3.5.1 การคุ้มครองสิทธิของพลด้วยโอกาสลดลงและถูกเลือกปฏิบัติมากขึ้น

กองทุนยุติธรรมเป็นกลไกสำคัญ ในการช่วยเหลือประชาชนผู้ด้อยโอกาส ให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้มากขึ้น

ตัวชี้วัดในเรื่องนี้สอดคล้องกับเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม โดยมีเป้าหมายเพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการพื้นฐานทางสังคมของภาครัฐ อย่างไรก็ตามตัวชี้วัดข้อร้องเรียนว่าด้วยการถูกเลือกปฏิบัติว่าด้วยเหตุแห่งเพศ ศาสนา ชาติพันธุ์ รวมถึงเหตุแห่งสุขภาพของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จาก 8 ข้อ ในปี 2560 เพิ่มขึ้นเป็น 43 ข้อในปี 2561 และ 103 ข้อในปี 2562 แม้ว่ารัฐบาลได้ส่งเสริมการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการช่วยเหลือให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ไม่มีหลักทรัพย์เพียงพอได้รับการปล่อยชั่วคราวระหว่างการดำเนินคดี และการให้ความช่วยเหลือทางการเงินตามพระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 รวมทั้งได้มีการพยายามจัดสรรงบประมาณในการให้ความช่วยเหลืออย่างเพียงพอ แต่ยังมีรายงานว่ามีการฟ้องร้องชาวบ้านและบุคคลอื่นที่ดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน และบางคดียังไม่มีความคืบหน้าเกี่ยวกับการดำเนินคดีเท่าที่ควร

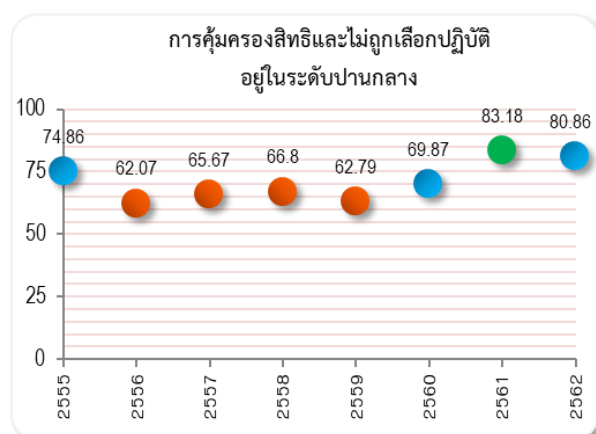
แผนภาพที่ 43 การช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรมและ
จำนวนเรื่องร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ปี 2555-2562

ที่มา : สำนักงานกองทุนยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม และสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

แผนภาพที่ 44 คะแนนการได้รับการคุ้มครองสิทธิและไม่ถูก

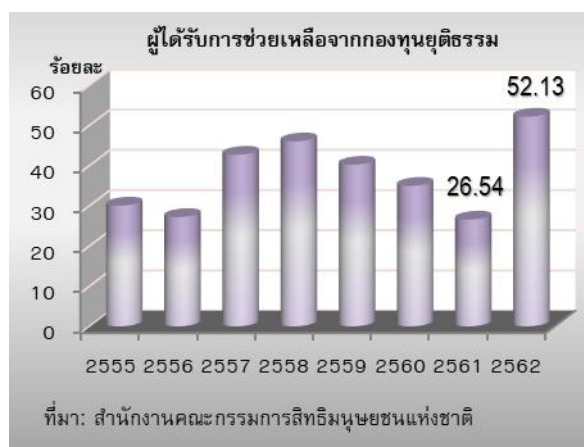
เลือกปฏิบัติ 2555-2562

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา, สศช.

แผนภาพที่ 45 สัดส่วนผู้ได้รับการช่วยเหลือจากกองทุน

ยุติธรรม ปี 2555-2562

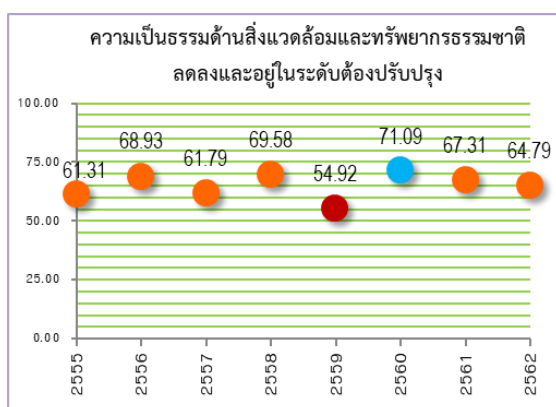

อย่างไรก็ตาม ร้อยละของผู้ได้รับการช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรมที่ได้รับการอนุมัติเมื่อเทียบกับผู้ผ่านเกณฑ์ให้ความช่วยเหลือมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น จาก 26.54 ในปี 2561 เป็น 52.13 ในปี 2562 ขณะที่จำนวนเรื่องร้องเรียนที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับมีจำนวนลดลงจาก 623 เรื่องในปี 2561 เป็น 551 เรื่องในปี 2562 แสดงให้เห็นว่า การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยกองทุนยุติธรรมได้ให้ความช่วยเหลือในด้านการขอปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การให้ ความช่วยเหลือในการดำเนินคดีการให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน และการช่วยเหลือผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ตามลำดับ ดังนั้น กองทุนยุติธรรมจึงเป็นกลไกสำคัญในการช่วยเหลือประชาชนผู้ด้อยโอกาสให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมมากขึ้น

3.5.2 ความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติลดลงและอยู่ในระดับต้องปรับปรุง

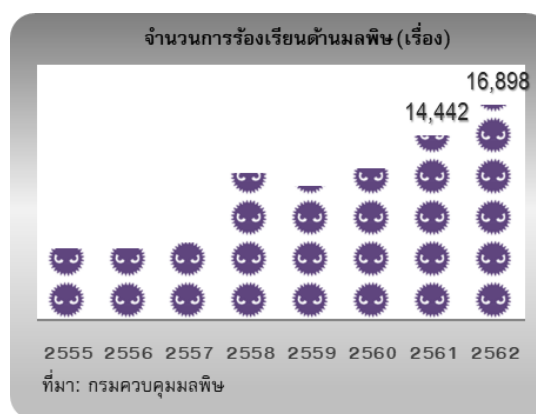
ตัวชี้วัดด้านนี้สอดคล้องกับเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีลดมลพิษ และลดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนและระบบนิเวศ ทั้งนี้ ในปี 2562 ความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทยมีคะแนนลดลงเล็กน้อย จาก 67.31 ในปี 2561 เป็น 64.79 ในปี 2562 และยังอยู่ในระดับต้องปรับปรุง สาเหตุมาจากจำนวนเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษซึ่งเป็นตัวแทนของการเข้าถึงสภาพแวดล้อมที่ดี ในปี 2562 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 14,442 เรื่องในปี 2561 เป็น 16,898 เรื่องในปี 2562 โดยประเภทกิจการที่มีการร้องเรียนมากที่สุด คือ อาคารที่พักอาศัย และสถานประกอบการ

แผนภาพที่ 46 คะแนนความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อมและ
ทรัพยากรธรรมชาติ ปี 2555-2562

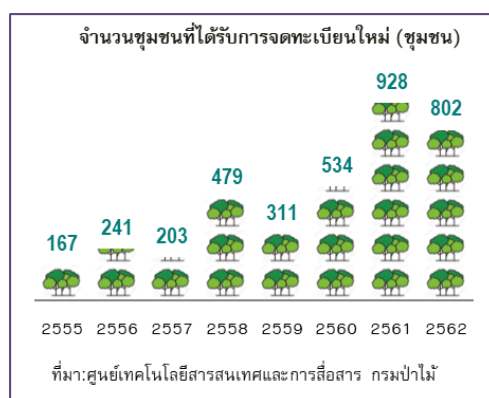
ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา, สคช.

แผนภาพที่ 47 จำนวนเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษ
2555-2562

สำหรับประเภทของมลพิษที่มีการร้องเรียนมากที่สุด คือ เสียงดังและความสั่นสะเทือน นอกจากนี้ ในปี 2562 มีปัญหาสำคัญ ได้แก่ ปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM2.5) โดยกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM2.5 ในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2561 – เมษายน 2562 พบเกินค่ามาตรฐาน เนื่องจากในช่วงต้นปีความกดอากาศสูงและการจราจรโดยเฉพาะยานพาหนะที่ใช้เครื่องยนต์ดีเซล การเผาในที่โล่งเพื่อกำจัดเศษวัสดุการเกษตร และโรงงานอุตสาหกรรม ส่วนปัญหาหมอกควัน 9 จังหวัดภาคเหนือ สถานการณ์มีแนวโน้มรุนแรงขึ้น เนื่องจากการเผาในพื้นที่จำนวนมาก ประกอบกับในปี 2562 ประเทศไทยมีสภาพอากาศที่แห้งแล้ง ส่งผลให้มีการลุกลามอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะเมื่อไฟลุกลามเข้าสู่พื้นที่ป่า ทำให้ยากต่อการเข้าไปดับไฟในพื้นที่ การแก้ไขปัญหาจึงดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 โดยกระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานหลัก ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดดำเนินการแบบเบ็ดเสร็จ (Single Command) เน้นการป้องกันและเข้าดับไฟให้รวดเร็ว รวมถึงมีการบริหารจัดการเชื้อเพลิงตามความเหมาะสมและทันต่อเหตุการณ์ในแต่ละพื้นที่

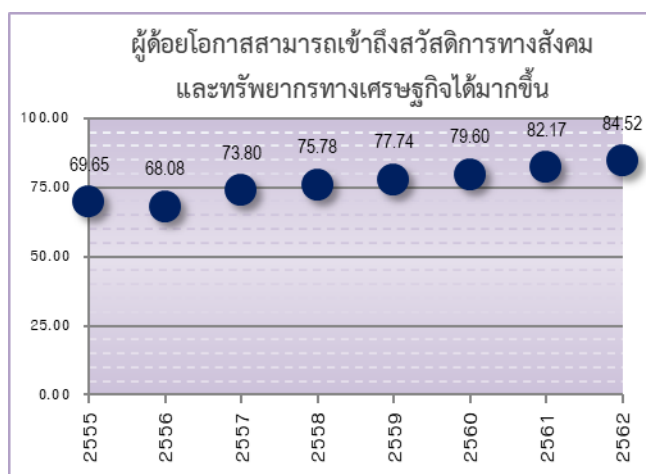
แผนภาพที่ 48 จำนวนป่าชุมชนที่ได้รับการจดทะเบียนใหม่ 2555-2562

อย่างไรก็ตาม ในด้านการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติของผู้ด้อยโอกาสซึ่งสะท้อนได้จาก **จำนวนป่าชุมชนที่ได้รับการจดทะเบียนใหม่** มีจำนวนเพิ่มขึ้นมากในช่วงปี 2561 – 2562 จาก 534 โครงการในปี 2560 เป็น 928 โครงการในปี 2561 และ 802 โครงการในปี 2562 เนื่องจากภาครัฐดำเนินการเร่งรัดขยายจัดตั้งป่าชุมชนโดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ให้กรมป่าไม้ขยายการจัดป่าชุมชนให้ครบตามเป้าหมายภายใน 3 ปี (2561 – 2563) โดยมีเป้าหมายขยายป่าชุมชนให้ได้ 21,850 ป่าชุมชน นอกจากนี้ ได้มีการตราพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562 เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมกับรัฐในการอนุรักษ์ฟื้นฟูจัดการบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อมของประเทศรวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและยังเปิดโอกาสให้พื้นที่อื่นของรัฐนอกเขตป่าอนุรักษ์จัดตั้งเป็น ป่าชุมชนได้เพื่อเป็นการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ของประเทศ

3.5.3 พุฒยโอกาสสามารถเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมและทรัพยากรทางเศรษฐกิจได้มากขึ้น

แผนภาพที่ 49 คะแนนการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมและทรัพยากรทางเศรษฐกิจ ปี 2555-2562

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา, สศช.

ประชาชนผู้ด้อยโอกาสสามารถเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมและทรัพยากรทางเศรษฐกิจได้มากขึ้น ตัวชี้วัดด้านนี้สอดคล้องกับเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม โดยมีเป้าหมายลดปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ของกลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมที่ต่างกัน และแก้ไขปัญหาความยากจน โดยตัวชี้วัดจำนวนผู้ได้รับสวัสดิการเบี้ยยังชีพสำหรับคนพิการเมื่อเทียบกับประชากรทั้งประเทศของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยมีสัดส่วนสูงขึ้น จากร้อยละ 2.25 ในปี 2560 เป็นร้อยละ 2.42 และ 2.98 ในปี 2561 และ 2562 ตามลำดับ ส่วนผู้ได้รับสวัสดิการเบี้ยยังชีพเมื่อเทียบกับจำนวนผู้ป่วยเอดส์ทั้งหมดมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 17.20 ในปี 2560 เป็นร้อยละ 18.41 และ 18.84 ในปี 2561 และ 2562 ตามลำดับ สะท้อนให้เห็นถึงการเข้าถึงสวัสดิการจากภาครัฐมีแนวโน้มดีขึ้น และลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการสวัสดิการสังคม นอกจากนี้ **สัดส่วนการจ้างงานนอกระบบภาค**

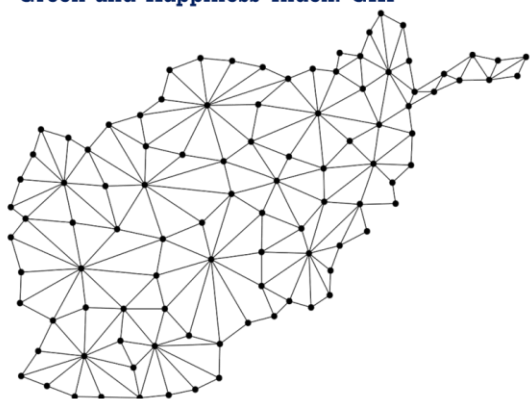
เกษตรสูงขึ้นจากร้อยละ 55.50 ในปี 2561 เป็นร้อยละ 56.30 ในปี 2562 นอกจากนี้ รัฐบาลยังมีนโยบายส่งเสริมการจ้างงานในกลุ่มประชากรที่อาจเข้าถึงโอกาสในการทำงานน้อยกว่าประชากรทั่วไป ทำให้**สัดส่วนรายได้ของประชากรกลุ่ม 20% (จนที่สุด) เทียบกับประชากรทั้งหมด**เพิ่มสูงขึ้น สอดคล้องกับสถานการณ์ความยากจนในปี 2562 ปรับตัวในทิศทางที่ดีขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการประสบความสำเร็จในการลดปัญหาความยากจน และการขยายมาตรการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยของภาครัฐ อาทิ โครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และโครงการสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐ อย่างไรก็ตาม แม้สัดส่วนคนจนในภาพรวมจะมีแนวโน้มลดลง แต่การรักษาระดับสัดส่วนคนจนให้อยู่ในระดับต่ำต่อไปจนสิ้นแผนพัฒนา ฉบับที่ 12 ยังต้องติดตามสถานการณ์ต่อไป เนื่องจากในปี 2563 ประเทศไทยประสบกับภาวะวิกฤติโรค Covid-19 ที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและการจ้างงาน ส่งผลอาจกระทบทำให้สถานการณ์ความยากจนเลวร้ายยิ่งขึ้น

บทที่ 4 ความเชื่อมโยงของ ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยกับดัชนีอื่น ๆ

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย เป็นดัชนีที่ใช้วัดผลกระทบสุดท้ายของการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งได้แก่ ความอยู่เย็นเป็นสุขของคนไทย อย่างไรก็ตาม ยังมีดัชนีที่ใช้ในการวัดความอยู่ดีมีสุข (Well-being) ของคนในมิติต่างๆ และสามารถนำมาใช้วิเคราะห์เพื่ออธิบายความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยได้ในมิติที่แตกต่างกันออกไป อาทิ ดัชนีความก้าวหน้าของคน (Human Achievement Index : HAI) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) และดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index : HDI) ซึ่งได้นำมาวิเคราะห์และนำเสนอถึงความแตกต่างกับดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยโดยสังเขป ดังนี้

ดัชนีความก้าวหน้าของคนกับดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย
Green and Happiness Index: GHI

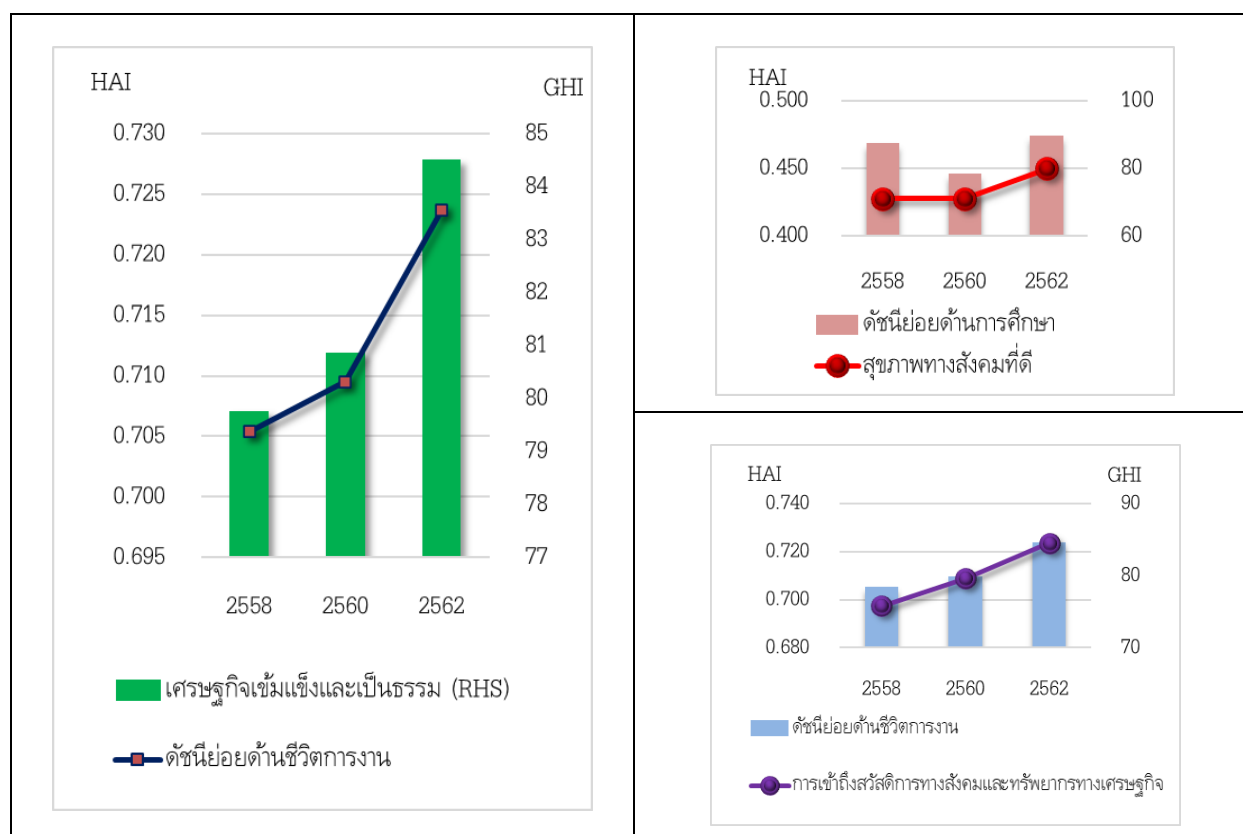
ดัชนีความก้าวหน้าของคน
(Human Achievement Index : HAI)

ดัชนีความก้าวหน้าของคน (Human Achievement Index : HAI) เป็นดัชนีที่สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Program : UNDP) พัฒนาขึ้น และประสานความร่วมมือกับ สศช. ในการรับผิดชอบดำเนินการจัดทำ ดัชนีดังกล่าวใช้วัดผลลัพธ์ของการพัฒนาในระดับจังหวัดของประเทศไทย โดยมีการคำนวณผลทั้งในระดับประเทศและระดับภาค ประกอบด้วย 8 ดัชนีย่อย ได้แก่ 1) ด้านสุขภาพ 2) ด้านการศึกษา 3) ด้านชีวิตการทำงาน 4) ด้านรายได้ 5) ด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม 6) ด้านชีวิตครอบครัวและชุมชน 7) ด้านการคมนาคมและการสื่อสาร และ 8) ด้านการมีส่วนร่วม ทำให้**ดัชนีความก้าวหน้าของคนเน้นไปที่**

ความอยู่ดีมีสุข (Well-being) ของตัวคนในทุกช่วงเวลา โดยให้ความสำคัญกับการวัดในระดับพื้นที่ ขณะที่**ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยครอบคลุม ความอยู่ดีมีสุขของตัวคน และขยายออกไปถึงสังคมไทย รวมทั้งการวัดในด้านจิตใจ คุณธรรม จริยธรรม ความถูกต้องดีงามต่างๆ** โดยเป็นดัชนีที่ใช้สำหรับวัดความอยู่เย็นเป็นสุขซึ่งเป็นผลกระทบสุดท้ายของแต่ละช่วงแผนพัฒนา จึงนำบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปและลักษณะเด่นในแต่ละช่วงแผนพัฒนา มาพิจารณาเพื่อปรับปรุงให้ดัชนีสามารถใช้วัดผลกระทบจากการพัฒนาของแผนพัฒนา ในช่วงดังกล่าวได้อย่างเหมาะสม

ดังนั้น ดัชนีทั้งสองชุดแม้จะมีความสอดคล้องกัน แต่มีความโดดเด่นที่แตกต่างกัน สามารถนำมาใช้วิเคราะห์ประกอบกันให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยดัชนีความก้าวหน้าของคนเป็นการวัดการพัฒนาในปัจเจกบุคคลที่สะท้อนภาพเชิงเดียวในแต่ละมิติการพัฒนา และเหมาะสำหรับการติดตามการพัฒนาของประชากรเพื่อเปรียบเทียบในแต่ละปัจเจกในมิติที่ต่างกัน อาทิ เปรียบเทียบการพัฒนาของแต่ละจังหวัด โดยดัชนีความก้าวหน้าของคนไม่ได้สะท้อนภาพรวมของสังคมหรือผลสืบเนื่องจากพัฒนาเหล่านั้น แต่เน้นการพัฒนาที่เพิ่มขึ้นหรือลดลง และเป็นมิติการพัฒนาที่เป็นนามธรรม ซึ่งต่างจากดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยที่เน้นผลที่เกิดต่อเนื่องจากจากการพัฒนา ตั้งแต่ตัวคน ความสัมพันธ์ของคนและครอบครัว ความสัมพันธ์ของคนกับสังคม การที่คนอยู่ในสิ่งแวดล้อมและการบริหารจัดการที่ดี การได้รับโอกาสของผู้ด้อยโอกาสในสังคม ซึ่งประมวลเป็นภาพรวมของความอยู่ดีมีสุขของคนในสังคม รวมถึงสะท้อนภาพนามธรรมให้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนขึ้น ดังนั้น ดัชนีความก้าวหน้าของคนจะช่วยเสริมความเข้าใจดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยในการอธิบายภาพที่เกิดจากบริบทการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากเมื่อต้นทุนมนุษย์มีการยกระดับความสามารถเฉพาะบุคคลเพิ่มขึ้น ทั้งด้านการศึกษา ด้านสุขภาพ ด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมและด้านอื่นๆ แล้ว ย่อมต้องส่งผลต่อเนื่องถึงครอบครัวและสังคมไปจนถึงความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทยซึ่งเป็นผลกระทบสุดท้ายของการพัฒนาได้ในที่สุด

แผนภาพที่ 50 ตัวอย่างความสอดคล้องในองค์ประกอบย่อยของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย (GHI) และค่าดัชนีความก้าวหน้าของคน (HAI) ประจำปี 2558 - 2562

ที่มา : รวบรวมโดยกองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา, สศช.

ตัวอย่างเช่น องค์ประกอบเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรมของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย พบว่ามีคะแนนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในปี 2558 ปี 2560 และปี 2562 แสดงให้เห็นว่าสังคมไทยมีภาวะทางเศรษฐกิจที่ดี และได้รับความเป็นธรรมในการประกอบธุรกิจมากขึ้น ส่วนดัชนีย่อยด้านชีวิตการทำงานของดัชนีความก้าวหน้าของคน ซึ่งเป็นการแสดงพัฒนาการความก้าวหน้าของประชากรในหน้าที่การงาน การได้รับโอกาสในการทำงานและการจ้างงานในแต่ละพื้นที่ มีการปรับตัวดีขึ้นต่อเนื่องเช่นกัน ซึ่งอนุมานได้ว่าการที่ประชากรไทยมีการพัฒนาหรือมีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานเฉพาะตน เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างรายได้ของครอบครัวให้เพิ่มขึ้นและช่วยให้การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมและทรัพยากรทางเศรษฐกิจดีขึ้น และช่วยส่งเสริมให้เกิดสุขภาพทางสังคมที่ดี เป็นต้น

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนกับดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

แผนภาพที่ 51 ความก้าวหน้าของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นเป้าหมายของวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ของไทย ปี 2562

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นเป้าหมายของวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 (2030 Agenda for Sustainable Development) ซึ่งเป็นกรอบการพัฒนาของโลกเพื่อร่วมกันบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ในมิติทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ภายในปี ค.ศ. 2030 โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ซึ่งประเทศไทยและประเทศสมาชิกสหประชาชาติรวม 193 ประเทศ ร่วมลงนามรับรอง ในการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยสามัญ ครั้งที่ 70 เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2558 ณ สำนักงานใหญ่สหประชาชาติ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 17 เป้าหมาย ประกอบไปด้วย 169 เป้าหมายย่อย (SDG Targets) ซึ่งมีความเชื่อมโยงและเกื้อหนุนกัน โดยสามารถจัดกลุ่มตามปัจจัยที่เชื่อมโยงกันใน 5 มิติ (5P) ได้แก่ (1) การพัฒนาคน (People) ให้ความสำคัญกับการจัดปัญหาความยากจนและความหิวโหย และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม (2) สิ่งแวดล้อม (Planet) ให้ความสำคัญกับการปกป้องและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพภูมิอากาศเพื่อพลเมืองโลกรุ่นต่อไป (3) เศรษฐกิจและความมั่งคั่ง (Prosperity) ส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและสอดคล้องกับธรรมชาติ (4)สันติภาพและความยุติธรรม (Peace) ยึดหลักการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และ (5) ความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา (Partnership) ความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน

ทั้งนี้ สศช. ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย ได้จัดทำดัชนีการพัฒนายังยี่ในระดับจังหวัดขึ้น โดยได้รวบรวมตัวชี้วัดตาม SDGs ภายใต้ 17 เป้าหมายที่มีการจัดเก็บข้อมูลระดับจังหวัดไว้แล้ว และคัดเลือกตัวชี้วัดที่สามารถใช้ทดแทน (Proxy) โดยในเบื้องต้นพบว่าข้อมูลเพียง 24 ตัวชี้วัด และแบ่งกลุ่มตัวชี้วัดออกเป็น 5 กลุ่ม (5p) จากนั้น ดำเนินการจัดกลุ่มพื้นที่จังหวัดเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้ **กลุ่มที่ 1** เป็นพื้นที่/จังหวัดที่มีความเหลื่อมล้ำสูง ยังขาดความพร้อมและต้องได้รับการสนับสนุนอย่างเร่งด่วน **กลุ่มที่ 2** เป็นพื้นที่/จังหวัดที่มีศักยภาพ แต่ยังมีข้อจำกัดที่จะพัฒนา **กลุ่มที่ 3**

เป็นพื้นที่/จังหวัดที่มีศักยภาพและพร้อมที่จะพัฒนา และ**กลุ่มที่ 4** เป็นพื้นที่/จังหวัดที่มีความเข้มแข็งและพร้อมขยายผลไปภายนอก

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนสอดคล้องกับดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยมิติที่เชื่อมโยงกันในหลากหลายด้าน ทั้งในบริบทเดียวกันและบริบทที่แตกต่างกัน เนื่องจาก SDGs มุ่งเน้นไปที่เป้าประสงค์ และแบ่งแยกอย่างชัดเจน ในขณะที่ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขจะวัดบริบทที่ส่งผลกระทบจากองค์ประกอบในแต่ละด้านที่กระทบต่อคนและในมิติที่เกี่ยวข้องกัน อย่างไรก็ตาม หากจะเทียบดัชนีทั้งสองสามารถพิจารณาในประเด็นที่คล้ายคลึงกันในระดับประเทศ อาทิ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 1 ขจัดความยากจน กับ ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยองค์ประกอบเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 3 สุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี และเป้าหมายที่ 4 การศึกษาที่มีคุณภาพ กับ ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยองค์ประกอบสุขภาวะ นอกจากนี้ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนยังสามารถใช้อธิบายดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยเพิ่มเติมในระดับจังหวัดในประเด็นที่เกี่ยวข้องได้ อาทิ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในมิติสิ่งแวดล้อม มีจังหวัดใดอยู่ในระดับใดบ้าง สามารถใช้อธิบายเพิ่มเติมในองค์ประกอบสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในมิติเศรษฐกิจและความมั่งคั่ง มีจังหวัดใดอยู่ในระดับใดบ้าง สามารถใช้อธิบายเพิ่มเติมในองค์ประกอบเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม

ความสอดคล้องของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยปี 2562

และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

แผนภาพที่ 52 ความสอดคล้องของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา, สศช.

องค์ประกอบหลักการมีสุขภาพ ผลกระทบจากการพัฒนาประเทศในปี 2562 ที่วัดด้วยดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย มีความสอดคล้องกับผลการพัฒนาตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทยในทุกองค์ประกอบ กล่าวคือ องค์ประกอบหลักการมีสุขภาพของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย (GHI) สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ในหลากหลายเป้าหมาย อาทิ ตัวชี้วัดอายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดเฉลี่ย และตัวชี้วัดสัดส่วนของผู้ป่วยฉุกเฉินวิกฤตที่ได้รับความปลอดภัยในการดูแลใน 8 นาทีของ GHI มีการพัฒนาดีขึ้น เช่นเดียวกับตัวชี้วัดที่สอดคล้องกันในเป้าหมายที่ 3 การสร้างหลักประกันว่าคนมีชีวิตที่มีสุขภาพดีและส่งเสริมสวัสดิภาพสำหรับคนในทุกวัย ของ SDGs

องค์ประกอบหลักเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรมของ GHI สอดคล้องกับ SDGs ในหลากหลายมิติเช่นกัน อาทิ ตัวชี้วัดสัดส่วนคนจนของ GHI มีการพัฒนาดีขึ้นเช่นเดียวกับตัวชี้วัดที่สอดคล้องกันในเป้าหมายที่ 1 การขจัดความยากจนทุกรูปแบบในทุกพื้นที่ ของ SDGs และตัวชี้วัดสัดส่วนการลงทุนในการวิจัยและพัฒนาต่อ GDP ของ GHI มีการพัฒนาดีขึ้น เช่นเดียวกับตัวชี้วัดที่สอดคล้องกันในเป้าหมายที่ 9 การสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความทนทาน ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรม ของ SDGs

องค์ประกอบหลักสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุลของ GHI มีความสอดคล้องกับ SDGs ในหลายด้านเช่นกัน อาทิ ตัวชี้วัดพื้นที่ป่าอนุรักษ์ต่อพื้นที่ประเทศของ GHI มีการพัฒนาค่อนข้างคงที่โดยดีขึ้นเพียงเล็กน้อย เช่นเดียวกับตัวชี้วัดที่สอดคล้องกันในเป้าหมายที่ 15 การปกป้อง พื้นฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน ต่อสู้กับการกลายสภาพเป็นทะเลทราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดินและพื้นสภาพกลับมาใหม่ และหยุดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ ของ SDGs ที่มีการพัฒนาคงที่ และตัวชี้วัดการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกต่อปริมาณการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายของ GHI มีการพัฒนาที่ดีขึ้น เช่นเดียวกับตัวชี้วัดที่สอดคล้องกันในเป้าหมายที่ 7 การสร้างหลักประกันว่าทุกคนเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ในราคาที่สามารถซื้อหาได้ เชื่อถือได้ และยั่งยืน ของ SDGs

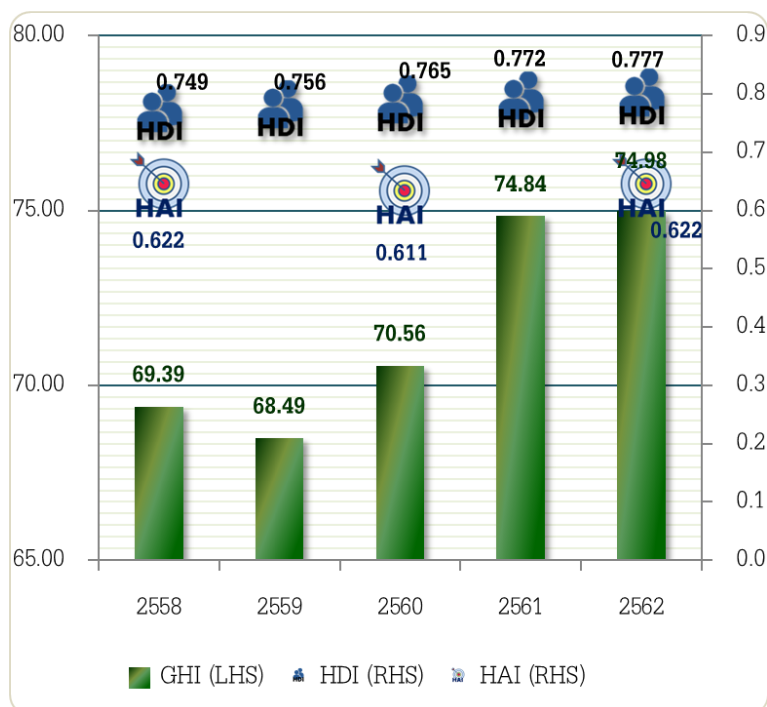
องค์ประกอบหลักด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลมีความสอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs หลายด้านเช่นกัน อาทิ ตัวชี้วัดจำนวนผู้ต้องคดีที่มีเหตุมาจากชุมนุมทางการเมืองและความขัดแย้งเชิงอุดมการณ์ทางการเมือง และตัวชี้วัดจำนวนผู้เสียชีวิตจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้ของ GHI มีการพัฒนาดีขึ้น เช่นเดียวกับตัวชี้วัดที่สอดคล้องกันในเป้าหมายที่ 16 การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพล้าสมัยและครอบคลุมในทุกระดับ ของ SDGs และตัวชี้วัดจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่เป็นผู้หญิง และตัวชี้วัดจำนวนนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและส่วนตำบลที่เป็นผู้หญิงของ GHI มีการพัฒนาเพิ่มขึ้น เช่นเดียวกับตัวชี้วัดที่สอดคล้องกันในเป้าหมายที่ 5 การบรรลุความเท่าเทียมระหว่างเพศ และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สตรีและเด็กหญิง ของ SDGs

องค์ประกอบหลักการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยของ GHI เป็นการวัดความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นในกลุ่มผู้ด้อยโอกาสที่ถูกทิ้งไว้ข้างหลัง ในขณะที่ SDGs เป็นการวัดความเหลื่อมล้ำโดยรวมของคนทุกกลุ่ม จึงมีความแตกต่างกันในเรื่องกลุ่มเป้าหมายของการวัด ซึ่งการวัดค่าของดัชนีมีวัตถุประสงค์ที่ต่างกัน อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาแนวโน้มในภาพรวม จะเห็นว่า มีความสอดคล้องกัน โดยคะแนนรวมขององค์ประกอบหลักการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคมของ GHI มีแนวโน้มลดลงและอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับคะแนนเป้าหมายที่ 10 การลดความไม่เสมอภาคภายในประเทศและระหว่างประเทศ ของ SDGs ที่ยังห่างไกลจากเป้าหมาย

ดัชนีการพัฒนามนุษย์กับดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ดัชนีการพัฒนามนุษย์กับดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย เป็นดัชนีที่สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Program : UNDP) พัฒนาขึ้นในปี 2533 เพื่อใช้ในการติดตามสถานการณ์การพัฒนาคนของแต่ละประเทศ ดัชนีการพัฒนามนุษย์วัดความสำเร็จโดยเฉลี่ยของแต่ละประเทศในการพัฒนามนุษย์สามด้านหลักๆ ได้แก่ (1) **การมีชีวิตที่ยืนยาวและมีสุขภาพดี** วัดจากอายุขัยเฉลี่ย (2) **ความรู้** วัดจากการรู้หนังสือ (มีน้ำหนักเป็นสองในสามส่วน) และอัตราส่วนการเข้าเรียนสุทธิที่รวมกันทั้งระดับประถม มัธยม และอุดมศึกษา (มีน้ำหนักเป็นหนึ่งในสามส่วน) และ (3) **มาตรฐานคุณภาพชีวิต** วัดจากผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product - GDP) ต่อหัว และความเท่าเทียมกันของอำนาจซื้อ (purchasing power parity - PPP) กล่าวโดยสรุปได้ว่า **ดัชนีการพัฒนามนุษย์มุ่งเน้นการพัฒนาด้านสุขภาวะและรายได้ของประชากรเป็นสำคัญ ซึ่งจะแตกต่างจาก** ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ที่มีตัวชี้วัดที่ครอบคลุมในหลากหลายมิติมากกว่า โดยนำองค์ประกอบต่างๆ ที่สัมพันธ์กับคนมาเป็นองค์ประกอบในการชี้วัด อาทิ สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม เข้ามาพิจารณาด้วย อย่างไรก็ตาม ข้อมูลของดัชนีทั้งสองชุดมีความสอดคล้องไปในมิติทางเศรษฐกิจในทิศทางเดียวกันและสะท้อนภาพการพัฒนาเป็นไปในรูปแบบที่ใกล้เคียงกัน แสดงให้เห็นว่า **ดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยมีความสอดคล้องกับดัชนีชี้วัดความอยู่ดีมีสุข (Well-being) ในระดับสากล**

แผนภาพที่ 53 ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย (GHI) ค่าดัชนีความก้าวหน้าของคน (HAI) และ
ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index: HDI) ประจำปี 2558 - 2562

ที่มา: GHI และ HAI จาก สศช. HDI จาก UNDP

ตารางที่ 11 แสดงคะแนนดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย (GHI) ค่าดัชนี Human Development Index และ
ค่าดัชนีความก้าวหน้าของคน (HAI) ประจำปี 2558 - 2562

ดัชนี	หน่วยงานจัดทำ	2558	2559	2560	2561	2562
GHI	สศช.	69.39	68.49	70.56	74.84	74.98
HDI	UNDP	0.749	0.756	0.765	0.772	0.777
HAI*	สศช.	0.622	-	0.611	-	0.622

ที่มา : รวบรวมโดยกองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

หมายเหตุ : *HAI เผยแพร่ทุกๆ 2 ปี

หน่วย : ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย (GHI) คะแนนเต็ม 100.00

ค่าดัชนี Human Development Index และค่าดัชนีความก้าวหน้าของคน (HAI) คะแนนเต็ม 1.000

บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ

**ผลกระทบจากการพัฒนาประเทศในปี 2562 หรือปีที่ 3
ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12
ยังคงอยู่ในระดับปานกลางมาตลอดตั้งแต่เริ่มต้นแผนพัฒนาฯ
และมีคะแนนลดลงเล็กน้อยจากปี 2561
ซึ่งมีปัจจัยที่ต้องให้ความสำคัญในระยะต่อไปหลายด้าน ดังนี้**

ส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม เพื่อแก้ปัญหาการกระทำความผิดในกลุ่มเยาวชน

โดยหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ทั้งในภาคการศึกษา ชุมชน ภาคประชาชน องค์กรภายใต้กระบวนการยุติธรรม ร่วมกันพัฒนาเครือข่ายที่ทำหน้าที่อบรมให้ความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม หน้าที่พลเมือง สอดส่องดูแลปลูกฝังค่านิยมการสร้าง ความรับผิดชอบต่อสังคม และการเป็นที่ปรึกษาให้กับกลุ่มเยาวชนที่อยู่ในกลุ่มเปราะบางและมีโอกาสเสี่ยงที่จะกระทำความผิดกฎหมาย ซึ่งจากข้อมูลของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนระบุว่าความผิดของเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการคดียาเสพติดให้โทษและคดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน นอกจากนี้หน่วยงานต่างๆ ควรมีมาตรการช่วยเหลือ ป้องกันไม่ให้เยาวชนกระทำความผิดและถูกดำเนินคดีซ้ำอีกด้วย

แก้ปัญหาวุฒิเหตุบนท้องถนนอย่างบูรณาการ

การกวดขันวินัยจราจร การใช้รถใช้ถนน เป็นประเด็นสำคัญที่ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในการออกใบอนุญาตขับขี่รถนั้นการบังคับให้ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตขับขี่ต้องสอบผ่านทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเป็นมาตรการที่ยังคงต้องดำเนินการต่อไป เพื่อกระตุ้นให้เกิดการตระหนักรู้วินัยจราจร และเป็นความพยายามในการปลูกฝังค่านิยมในการขับขี่อย่างปลอดภัยด้วย อย่างไรก็ตามการสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมด้านความปลอดภัยในการใช้รถใช้ถนนเป็นสิ่งที่ ทุกภาคส่วนต้องให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมเช่นเดียวกัน กองทุนเพื่อความปลอดภัยในการใช้รถใช้ถนน (กปถ.) กรมการขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม ซึ่งทำหน้าที่ในการส่งเสริมการศึกษาวินัยจราจรด้านความปลอดภัยในการใช้รถใช้ถนนและเผยแพร่องค์ความรู้ต่อสาธารณชนควรเผยแพร่ข้อมูลเพื่อรณรงค์และให้ความรู้ด้านวินัยจราจรอย่างจริงจังและครอบคลุม เพื่อสร้างการตระหนักรู้ด้านวินัยจราจรและการขับขี่อย่างปลอดภัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่ม ผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ที่เป็นผู้มีความเสี่ยงเสียชีวิตบนท้องถนนมากที่สุด นอกจากมาตรการทางกฎหมายและมาตรการทางสังคมที่เข้มงวดเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการเมาสุราขณะขับขี่ยังคงเป็นมาตรการที่ต้องให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง ในด้านช่วยเหลือผู้รับอุบัติเหตุทางท้อง

ถนนและเพิ่มโอกาสการรอดชีวิตแก่ ผู้ประสบอุบัติเหตุ รวมทั้งกระทรวงสาธารณสุขควรพัฒนาขีดความสามารถและสมรรถนะการให้บริการด้านการแพทย์ฉุกเฉินให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นให้สามารถช่วยเหลือผู้บาดเจ็บและผู้ป่วยวิกฤติได้อย่างทันท่วงที

ลดพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพของประชาชน

ภาครัฐควรส่งเสริมโครงการตามแผนงานการลดพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพอย่างเป็นองค์รวมให้เป็นรูปธรรมโดยเร่งติดตามการดำเนินงานในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมลดสุขภาพของคนไทยให้เหมาะสมกับการมีสุขภาวะที่ดี ทั้งในด้านการสร้างทัศนคติที่ดีต่อการดูแลสุขภาพและส่งเสริมโภชนาการตามช่วงวัยที่ถูกต้องเหมาะสม นอกจากนี้ภาครัฐควรสนับสนุนงบประมาณเพื่อใช้ในการเตรียมความพร้อมทั้งบุคลากรและทรัพยากรด้านสาธารณสุขให้เพียงพอ ในเรื่องการดูแลรักษาในทุกช่วงวัย โดยเฉพาะการดูแลผู้สูงจากการเข้าสู่สังคมผู้สูงวัยโดยสมบูรณ์ของประเทศไทย (completed aged society) ในปี 2564 รวมถึงการเตรียมความพร้อมในการรับมือภาวะโรคอุบัติใหม่หรือโรคระบาด โดยเฉพาะการเตรียมความพร้อมของสถานพยาบาลหรือโรงพยาบาลในส่วนภูมิภาคให้สามารถรองรับผู้ป่วยที่คาดว่าจะขยายตัวเพิ่มขึ้นในอนาคตได้

ส่งเสริมการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา

จัดสรรงบประมาณด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม ให้เป็นไปตามเป้าหมายการพัฒนาประเทศ โดยเพิ่มการลงทุนของภาครัฐในด้านการวิจัยและพัฒนาในสัดส่วนที่มากขึ้น เพื่อช่วยพัฒนาขีดความสามารถของกลุ่มธุรกิจหรือภาคส่วนอื่นที่ยังไม่สามารถเข้าถึงการวิจัยและพัฒนาได้ด้วยตนเองเป็นการเฉพาะ เช่น ธุรกิจชุมชน และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เป็นต้น รวมทั้งสนับสนุนและปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ เพื่อลดอุปสรรคและเอื้อให้ธุรกิจขนาดใหญ่ลงทุนด้านการวิจัยพัฒนามากขึ้น และธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสามารถเข้าถึงการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยและพัฒนาของภาครัฐอย่างสะดวก คุ่มค่า และทั่วถึงด้วย รวมทั้งควรสร้างเครือข่ายร่วมกันวิจัยและพัฒนาระหว่างธุรกิจขนาดใหญ่และธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อให้เกิดการถ่ายทอดองค์ความรู้ในลักษณะ ‘พี่ช่วยน้อง’ เพื่อให้ธุรกิจไทยเติบโตได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน

เร่งแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศอย่างจริงจัง

สำหรับมลพิษทางอากาศในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ควรบังคับใช้กฎหมายเพื่อตรวจสอบและควบคุมการปล่อยมลพิษจากแหล่งต่างๆ การส่งเสริมให้ใช้ระบบขนส่งสาธารณะ สำหรับในระยะยาว ภาครัฐควรส่งเสริมให้มีการใช้พลังงานไฟฟ้าให้มากขึ้นโดยใช้มาตรการทางภาษี และสำหรับมลพิษทางอากาศในเขต 9 จังหวัดภาคเหนือ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ควรให้ความรู้แก่ประชาชนเรื่องผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเผาป่า บังคับใช้กฎหมายในการดำเนินคดีต่อผู้กระทำผิดอย่างจริงจัง จัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอและเหมาะสมให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน มีการติดตามและประเมินผลการทำงานการป้องกันและควบคุมไฟป่าอย่างมีประสิทธิภาพในระยะยาว ภาครัฐควรขอความร่วมมือกับหน่วยงานทาง

วิชาการเพื่อนำเทคโนโลยีด้านต่างๆ มาประยุกต์ใช้ และควรมีการเจรจากับประเทศเพื่อนบ้านที่มีเขตพรมแดนติดต่อกับประเทศไทยให้ตระหนักถึงการแก้ปัญหาในเรื่องหมอกควันพิษที่เกิดจากการเผาซากพืชไร่

บริหารจัดการปัญหามลพิษอย่างมีประสิทธิภาพ

ควรรณรงค์ให้ความรู้ในเรื่องการกำจัดขยะอันตรายอย่างถูกวิธี พร้อมทั้งจัดหาแหล่งที่ทิ้งขยะแยกประเภทอย่างชัดเจนให้กับชุมชนและหน่วยงานภาครัฐ รณรงค์เลิกใช้ถุงพลาสติกและกล่องโฟมซึ่งต้องมีการบังคับใช้อย่างรัดกุม กำหนดให้ผู้บริโภคเป็นผู้ขับเคลื่อนการลดขยะพลาสติกจากการสั่งอาหารในการส่งสินค้าแบบรับหรือไม่รับพลาสติก ลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว (Single-use plastics) และใช้มาตรการจูงใจเพื่อขยายตลาดสินค้าบรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมให้แข่งขันได้กับตลาดสินค้าทั่วไป สำหรับในระยะยาว ภาครัฐควรวางระบบ ออกกฎระเบียบที่สามารถแก้ไขปัญหาขยะและขยะพลาสติกอย่างครบวงจร เช่น การนำเอาขยะพลาสติกที่เป็นผลิตภัณฑ์ต่อเนื่องมาจากอุตสาหกรรมปิโตรเลียม มาใช้เป็นเชื้อเพลิงอัดแท่ง (Refuse Derived Fuel : RDF) หรือส่งตรงเข้าเตาเป็นเชื้อเพลิงสำหรับผลิตเป็นไฟฟ้า ซึ่งจะเป็นการแก้ปัญหาขยะพลาสติกที่ปัจจุบันนำมารีไซเคิลไม่ได้ในบริบทของสังคมไทย

ส่งเสริมให้สตรีมีบทบาทด้านการเมืองมากขึ้น

โดยการปลูกจิตสำนึกและค่านิยมเรื่องความเท่าเทียมระหว่างเพศด้านการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชนในทุกวัย เริ่มจากภาคสถาบันการศึกษาที่ควรส่งเสริมให้นักเรียนและนักศึกษา โดยเฉพาะเพศหญิงให้มีความรู้ในเรื่องสิทธิและความเท่าเทียมทางเพศด้านการปกครอง รวมถึงส่งเสริมความเชื่อมั่นในบทบาทภาวะผู้นำ หน่วยงานภาครัฐและองค์กรภาคประชาชนควรร่วมกันส่งเสริมกิจกรรมที่กระตุ้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้หญิงทั้งในระดับประเทศ และระดับท้องถิ่น อาทิ การเปิดเวทีสาธารณะเพื่อให้ผู้หญิงได้แสดงความคิดเห็นด้านการเมืองเจตนารมณ์บทบาทผู้หญิงในการเมืองไทย เป็นต้น นอกจากนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีส่วนร่วมกับชุมชนในการส่งเสริมภาวะผู้นำของสตรีในชุมชน อาทิ ให้ความรู้ความเข้าใจด้านโครงสร้างการปกครองและความสำคัญของหน่วยงานระดับท้องถิ่น สนับสนุนให้ผู้หญิงสมัครเป็นสมาชิกสภาและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบลมากขึ้น เป็นต้น เพื่อการกระจายอำนาจการปกครองและส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศด้านการเมืองในทุกระดับ

ส่งเสริมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างจริงจังในทุกภาคส่วน

โดยใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล ในการพัฒนาแพลตฟอร์มการเฝ้าระวังการทุจริตและประพฤติมิชอบซึ่งประชาชนและทุกภาคส่วนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ง่ายและปลอดภัย เพื่อให้ภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และภาคประชาชนมีการร่วมมือกันในการแจ้งเบาะแสและตรวจสอบการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างเข้มข้น สถาบันการศึกษาควรสร้างความตระหนักรู้ถึงผลเสียของการทุจริต ปลูกฝังค่านิยมการต่อต้านทุจริตในเด็กและเยาวชน ผ่านการสอนและกิจกรรมที่จัดอย่างต่อเนื่อง และมีการสื่อสารด้วยรูปแบบที่เข้าใจง่าย ผ่านสื่อออนไลน์ที่ทันสมัย หน่วยงานรัฐและภาคประชาสังคมควร

สรรเสริญและให้รางวัลแก่ผู้ที่สามารถเปิดเผยพฤติกรรมการทุจริต เพื่อกระตุ้นการเฝ้าระวังและแจ้งเบาะแสผู้กระทำผิดได้ หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรอิสระที่มีหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการทุจริต เช่น ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านทุจริต (ศปท.) ของทุกหน่วยงานราชการ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ควรทำหน้าที่อย่างเคร่งครัดและเป็นแบบอย่างที่ดีในการรณรงค์และปราบปรามการทุจริต มีกระบวนการทำงานที่ชัดเจน โปร่งใส และตรวจสอบได้ รวมทั้งกระบวนการยุติธรรมควรมีการปฏิรูปกฎหมายที่มีประสิทธิภาพ ลดการอาศัยช่องโหว่ของกฎหมายในการทำทุจริต รวมถึงเร่งผลักดันการบังคับใช้กฎหมายที่อยู่ระหว่างการร่างหรือปรับปรุงแก้ไขโดยเร็ว เพื่อสามารถควบคุมและปราบปรามการทุจริตได้อย่างเป็นรูปธรรม

กำหนดมาตรการช่วยเหลือจนที่เหมาะสมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

ควรพัฒนาระบบฐานข้อมูลที่สามารถระบุกลุ่มเป้าหมายคนจนและกลุ่มเปราะบางที่ถูกทิ้งไว้ข้างหลังได้อย่างชัดเจนและครอบคลุม และมีมาตรการช่วยเหลือที่เหมาะสมสำหรับแต่ละกลุ่ม ภาครัฐและสถาบันการเงินควรดำเนินมาตรการส่งเสริมการออม พร้อมทั้งขยายความคุ้มครองของการประกันตนเพื่อให้ประชาชนสามารถพึ่งพิงตนเองได้และสร้างภูมิคุ้มกันในการรองรับความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจ รวมทั้งส่งเสริมสิทธิผู้ด้อยโอกาสในด้านต่างๆ อาทิ การเข้าถึงสิทธิการปล่อยตัวชั่วคราวของผู้ต้องหาโดยการอนุญาตให้ใช้หนังสือรับรองแทนการชำระเงินของสำนักงานกองทุนยุติธรรมเป็นหลักประกัน นอกจากนี้ ยังควรให้ความสำคัญกับการกำหนดเงื่อนไข/คุณสมบัติของ ผู้มีสิทธิเข้าร่วมโครงการของรัฐให้รัดกุม เพื่อให้สามารถกำหนดผู้รับสิทธิได้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการอย่างแท้จริง รวมทั้งควรมีการติดตามและประเมินผลกระทบของนโยบายและมาตรการแก้ไขปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำที่สำคัญอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สามารถนำข้อค้นพบไปปรับปรุงนโยบายและมาตรการต่อไปในอนาคตเพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาความยากจนได้อย่างตรงตามเป้าหมายได้

ภาคผนวก

ตารางดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ตาราง ผ-1 ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

องค์ประกอบ	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11					แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12		
	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562
การมีสุขภาวะ	70.77	73.37	76.21	77.43	81.96	79.88	80.39	79.18
เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	77.89	78.75	76.81	79.76	79.50	80.87	82.45	84.51
สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล	60.30	62.17	65.31	68.98	67.34	63.81	73.47	70.57
สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล	60.76	59.75	64.45	53.49	53.26	57.82	62.43	65.86
การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม	68.38	66.29	66.90	70.62	64.48	73.40	77.20	76.22
ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	67.30	67.71	69.73	69.39	68.49	70.56	74.84	74.98

ข้อมูล ณ 25 ตุลาคม 2564

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

ตาราง ๗-2.1 องค์ประกอบหลักของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

การมีสุขภาพ	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11					แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12		
	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562
องค์ประกอบหลักที่ 1 การมีสุขภาพ	70.77	73.37	76.21	77.43	81.96	79.88	80.39	79.18
สุขภาพกายและจิตดี	84.95	82.94	82.94	80.35	80.48	82.31	80.74	79.44
ร้อยละของประชากรที่มีสุขภาพดีต่อประชากรทั้งหมด	80.69	72.77	72.36	70.90	70.17	69.77	68.68	67.32
อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดเฉลี่ย	93.51	93.82	94.07	92.88	92.52	94.25	94.44	95.69
อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ	80.65	82.24	82.37	77.28	78.74	82.92	79.11	75.30
สุขภาพทางสังคมที่ดี	66.98	76.43	72.68	70.92	75.83	70.88	82.48	79.84
ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของประเทศต่อ GDP	83.33	81.63	80.00	78.43	76.92	96.15	100.00	100.00
ร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวต่อผู้สูงอายุทั้งหมด	N/A	N/A	57.47	48.08	N/A	46.30	N/A	N/A
อัตราเด็กและเยาวชนถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจต่อเด็กและเยาวชนพันคน	67.34	79.68	78.74	85.47	55.71	65.36	85.11	70.92
จำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัว	36.90	81.97	78.74	78.13	100.00	69.20	100.00	100.00
ร้อยละการมีบ้านเป็นของตนเอง	77.60	76.90	N/A	72.50	N/A	71.40	73.00	72.17
อัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจรทางบกต่อประชากรพันคน	45.66	43.67	43.10	44.84	42.02	41.49	39.84	33.11
จำนวนคดีเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	81.08	81.63	86.96	74.53	100.00	100.00	100.00	100.00
สัดส่วนของผู้ป่วยฉุกเฉินวิกฤตที่ได้รับการปฏิบัติการฉุกเฉินภายใน 8 นาที	N/A	79.02	78.93	78.75	78.65	70.50	79.40	82.70
สัดส่วนของครัวเรือนที่ประสบภาวะล้มละลายจากค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล	76.92	86.96	77.52	77.52	77.52	77.52	N/A	N/A
การมีคุณธรรมและสติปัญญาในรู้	62.30	62.30	73.44	81.46	90.23	87.37	78.02	78.26
สัดส่วนคดีอาญาต่อประชากรพันคน	62.37	55.24	59.30	70.22	100.00	87.88	51.19	51.51
ร้อยละของประชากร อายุ 13 ปีขึ้นไป จำแนกตามการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน/หมู่บ้าน	N/A	N/A	72.33	N/A	N/A	N/A	97.86	N/A
อัตราการเรียนรู้ (Functional literacy rate) 9 ปีขึ้นไป	77.53	81.17	82.67	84.00	85.00	100.00	85.00	87.53
สัดส่วนประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปที่ใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากรทั้งหมด	53.00	57.80	69.80	78.60	95.00	95.00	100.00	100.00
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (คะแนนเฉลี่ยของ 4 วิชาหลักของนักเรียนระดับ ป. 6 ม. 3 และ ม.6)	71.10	70.28	70.08	75.54	78.60	71.32	71.64	70.52
ร้อยละของนักเรียนที่ออกจากการศึกษาคาบังคับกลางคันระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย	34.21	28.89	76.47	100.00	100.00	100.00	76.47	100.00
ค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของประเทศต่อ GDP	75.60	80.40	83.40	80.40	82.80	70.00	64.00	60.00

ข้อมูล ณ 25 ตุลาคม 2564

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

ตาราง ผ-2.2 องค์ประกอบหลักของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11					แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12		
	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562
องค์ประกอบหลักที่ 2 เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	77.89	78.75	76.81	79.76	79.50	80.87	82.45	84.51
การมีหลักประกันคุณภาพชีวิตและงานที่ดี	88.66	89.59	91.78	91.95	93.22	94.22	95.81	96.71
อัตราการจ้างงานต่ำระดับ	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
ดัชนีความต่างของค่าจ้างระหว่างเพศ	95.86	94.56	97.18	97.40	98.55	100.00	100.00	100.00
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับสวัสดิการ ต่อกำลังแรงงานทั้งหมด	58.78	63.82	69.94	70.42	74.31	76.89	83.23	86.84
อัตราการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงานต่อลูกจ้างพันคน	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
เศรษฐกิจเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ	79.33	78.71	76.30	70.88	71.74	77.01	81.97	77.98
สัดส่วนช่องว่างการออมการลงทุน ต่อ GDP	100.00	100.00	100.00	69.00	33.00	54.00	94.00	80.00
สัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อ GDP	73.08	71.28	70.11	69.55	70.23	70.71	70.79	70.23
ค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาต่อ GDP	18.88	23.98	24.49	31.63	39.80	51.02	56.63	58.16
อัตราการเติบโตของผลผลิตมวลรวมภายในประเทศต่อประชากร (GDP per capita growth)	100.00	91.02	70.61	85.19	100.00	100.00	87.27	69.60
ความเข้มข้นของการใช้พลังงาน	87.50	88.00	85.94	86.42	88.61	90.59	91.74	94.40
ตัวชี้วัดการทำธุรกิจของธนาคารโลก	74.96	75.20	75.99	75.27	71.42	72.53	77.44	78.45
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมเทคโนโลยีระดับสูงและระดับกลาง ต่อมูลค่าเพิ่มทั้งหมด	81.42	81.42	82.71	82.71	80.71	82.71	82.71	79.34
อัตราเงินเฟ้อ	100.00	100.00	100.00	62.00	84.00	94.00	100.00	94.00
สัดส่วนหนี้สาธารณะ ต่อ GDP	78.10	77.53	76.81	76.17	77.87	77.56	77.12	77.61
ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ	67.19	69.25	64.71	77.84	75.15	72.89	71.39	80.05
สัดส่วนคนยากจน	31.65	36.56	37.99	55.48	46.46	50.83	40.61	64.10
สัดส่วนการถือครองรายได้ของประชากรร้อยละ 20 สุดท้ายที่รวยที่สุด ต่อประชากรร้อยละ 20 แรกที่จนที่สุด	76.22	71.19	71.19	87.30	87.30	88.60	88.60	100.00
สัดส่วน GPP per capita ของจังหวัดร้อยละ 20 สุดท้ายที่รวยที่สุด ต่อ GPP per capita ของจังหวัดร้อยละ 20 แรกที่จนที่สุด	93.69	100.00	84.94	90.73	91.70	79.24	84.94	76.04

ข้อมูล ณ 25 ตุลาคม 2564

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

ตาราง ๙-2.3 องค์ประกอบหลักของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11					แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12		
	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562
องค์ประกอบหลักที่ 3 สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล	60.30	62.17	65.31	68.98	67.34	63.81	73.47	70.57
สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดี	61.66	64.98	66.72	69.05	72.77	74.29	83.50	71.98
ร้อยละของแหล่งน้ำที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดีต่อแหล่งน้ำทั่วประเทศ	42.50	35.00	36.25	42.50	42.50	35.00	56.25	45.00
ร้อยละของขยะมูลฝอยที่กำจัดถูกต้องหรือนำไปใช้ประโยชน์	59.91	61.87	64.65	65.95	75.79	98.40	98.13	87.88
ร้อยละของจำนวนวันที่ดัชนีคุณภาพอากาศอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน	97.59	94.66	95.04	95.45	94.73	96.59	98.61	92.70
มูลค่าความเสียหายจากภัยพิบัติทางธรรมชาติต่อจำนวนประชากร	46.63	68.38	70.95	72.30	78.08	67.18	81.00	62.34
ระบบนิเวศที่สมดุล	69.32	70.43	73.26	78.26	70.80	64.22	66.30	69.68
ปริมาณสัตว์น้ำเศรษฐกิจที่จับได้ในอ่าวไทยต่อชั่วโมง	58.63	59.28	64.75	74.75	57.00	42.60	46.70	53.20
ร้อยละของพื้นที่ป่าอนุรักษ์ต่อพื้นที่ประเทศ	80.02	81.58	81.77	81.77	84.61	85.85	85.90	86.16
เศรษฐกิจสีเขียว	51.30	52.52	56.98	60.75	59.26	54.44	71.64	70.06
ร้อยละของการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกต่อปริมาณการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย	57.37	63.12	68.66	74.62	79.73	83.56	87.66	96.54
ร้อยละของพื้นที่ทำเกษตรกรรมยั่งยืน (พื้นที่เกษตรอินทรีย์) ต่อพื้นที่การเกษตรทั้งหมด	37.59	39.05	43.49	52.60	52.35	33.33	92.97	63.15
สัดส่วนปริมาณการนำเข้าวัตถุดิบตรงรายการเกษตรต่อพื้นที่การเกษตรทั้งหมด	52.22	40.59	47.59	46.91	43.65	35.37	41.04	53.42
สถิติอุบัติเหตุจมน้ำจืดจากสารเคมี	57.99	67.33	68.18	68.87	61.31	65.51	64.88	67.13

ข้อมูล ณ 25 ตุลาคม 2564

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

ตาราง ๙-2.4 องค์ประกอบหลักของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11					แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12		
	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562
องค์ประกอบหลักที่ 4 สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล	60.76	59.75	64.45	53.49	53.26	57.82	62.43	65.86
ประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ	62.98	58.47	55.97	31.73	29.23	26.33	40.07	58.07
จำนวนเรื่องร้องเรียนต่อกรรมการสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านสิทธิพลเมือง	50.42	57.62	30.25	N/A	N/A	27.19	55.00	53.78
ร้อยละของผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเมื่อเทียบกับจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	N/A	N/A	63.60	0.00	0.00	0.00	0.00	99.55
จำนวนร่างกฎหมายที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนร่วมกันเข้าชื่อเสนอกฎหมาย	100.00	45.00	N/A	N/A	N/A	20.00	60.00	15.00
คะแนนความเป็นอิสระของสื่อสารมวลชนในดัชนีเสรีภาพสื่อ (World Press Freedom)	49.18	78.95	77.72	74.87	67.37	67.13	67.70	68.03
ร้อยละของสมาชิกรัฐสภาที่เป็นผู้หญิง	52.33	52.33	52.30	20.33	20.33	17.33	17.67	54.00
นิติธรรมและธรรมาภิบาล	55.49	54.58	57.77	55.75	57.91	59.14	72.28	58.83
คะแนนจากการสำรวจของดัชนีวัดภาพลักษณ์การคอร์รัปชั่น (Corruption CPI)	74.00	70.00	76.00	76.00	70.00	74.00	72.00	72.00
จำนวนเรื่องที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง	25.81	24.02	22.35	32.92	38.28	86.02	100.00	41.67
ร้อยละของจำนวนผู้ที่ได้รับการเยียวยาและชดเชยค่าเสียหายที่เกิดจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ในกรณีถูกจับและได้รับการปล่อยตัวโดยไม่มีการฟ้องคดี	23.03	25.13	34.71	16.26	25.93	17.39	19.15	24.87
ร้อยละของจำนวนคดีที่ศาลชั้นต้นพิจารณาเสร็จ เมื่อเทียบกับจำนวนคดีที่ขึ้นสู่การพิจารณาในแต่ละปี	99.14	99.14	98.00	97.83	97.42	N/A	97.96	96.78
การกระจายอำนาจ	53.45	53.12	69.49	68.22	70.08	97.86	73.67	74.60
จำนวนข้อบัญญัติและเทศบัญญัติท้องถิ่นที่ออกโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	N/A	N/A	94.41	92.77	89.49	95.71	98.54	100.00
ร้อยละของจำนวนเงินที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บได้เองต่อรายได้รวมของ อปท.	83.33	82.67	90.50	88.33	82.92	100.00	100.00	100.00
จำนวนร้อยละของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและส่วนตำบลที่เป็นผู้หญิง	23.57	23.57	23.57	23.57	37.83	N/A	22.47	23.80
การป้องกันและลดความรุนแรงทางสังคมและการเมือง	72.95	75.21	76.82	67.82	67.84	73.37	71.17	73.82
จำนวนผู้เสียชีวิตภายใต้การควบคุมสถานการณ์ของรัฐในเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งทางการเมือง	N/A	84.44	73.56	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
จำนวนผู้ต้องคดีที่มีเหตุมาจากชุมนุมทางการเมืองและความขัดแย้งเชิงอุดมการณ์ทางการเมือง	71.70	71.70	67.74	67.96	N/A	61.51	52.32	63.88
จำนวนกรณีที่มีรายงานว่ามีการทำให้นुकูลสูญหายโดยการใช้กำลัง	N/A	N/A	98.00	N/A	N/A	100.00	97.00	97.00

สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11					แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12		
	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562
(หรือการอุ้มหาย)								
จำนวนผู้เสียชีวิตจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้	45.83	45.66	47.35	50.01	50.20	52.04	53.23	54.89
ร้อยละของจำนวนผู้ให้ความเห็นว่าการใช้ความรุนแรงต่อบุคคลอื่นเป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้จากการสำรวจค่านิยมของโลก (World Values Survey)	88.00	88.00	88.00	84.25	84.25	84.25	84.25	84.25
ร้อยละของจำนวนผู้ให้ความเห็นที่ให้ความสำคัญกับการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นและเคารพผู้อื่นจากการสำรวจค่านิยมของโลก (World Values Survey)	86.27	86.27	86.27	69.07	69.07	69.07	69.07	69.07

ข้อมูล ณ 25 ตุลาคม 2564

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

ตาราง ผ-2.5 องค์ประกอบหลักของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

องค์ประกอบ	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11					แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12		
	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562
องค์ประกอบหลักที่ 5 การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม	68.38	66.29	66.90	70.62	64.48	73.40	77.20	76.22
การได้รับการคุ้มครองสิทธิและไม่ถูกเลือกปฏิบัติ	74.86	62.07	65.67	66.80	62.79	69.87	83.18	80.86
ดัชนีการพัฒนามนุษย์ที่ไม่เท่าเทียม	60.61	74.07	57.97	N/A	N/A	100.00	93.02	38.83
จำนวนข้อร้องเรียนว่าด้วยการถูกเลือกปฏิบัติว่าด้วยเหตุแห่งเพศ ศาสนา ชาติพันธุ์ รวมถึงเหตุแห่งสุขภาพ	94.83	94.83	93.22	93.22	87.30	84.62	86.61	84.62
ร้อยละของจำนวนผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรมที่ได้รับการอนุมัติ เมื่อเทียบกับจำนวนรายของผู้ที่ผ่านเกณฑ์ให้ความช่วยเหลือรายปี	60.04	54.32	85.32	91.98	80.36	69.86	53.08	100.00
จำนวนผู้ได้รับความช่วยเหลือในการส่งเสริมสิทธิแก่ผู้ต้องหา ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ	83.97	25.07	26.17	15.20	20.70	25.00	100.00	100.00
การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมและทรัพยากรทางเศรษฐกิจ	69.65	68.08	73.80	75.78	77.74	79.60	82.17	84.52
ร้อยละของจำนวนผู้ได้รับสวัสดิการสำหรับคนพิการ	71.60	77.20	81.60	85.60	85.60	90.00	96.80	100.00
ร้อยละของจำนวนผู้ได้รับสวัสดิการสำหรับผู้ป่วยเอดส์	59.70	63.03	79.09	73.80	81.77	86.01	92.05	94.19
เนื้อที่การถือครองที่ดินทางการเกษตรที่ไม่ใช่ของตนเองต่อเนื้อที่ทั้งหมด	48.08	48.08	48.08	48.08	48.08	48.08	48.08	48.08
รายได้เฉลี่ยของเกษตรกรรายย่อย	81.68	69.27	76.82	75.91	N/A	N/A	N/A	N/A
สัดส่วนการจ้างงานในระบบภาคการเกษตรต่อการจ้างงานทั้งหมด	80.00	81.57	87.87	89.29	91.24	90.09	90.09	88.81
สัดส่วนรายได้ของประชากรกลุ่ม 20% (จนที่สุด) เทียบกับประชากรทั้งหมด	76.83	69.33	69.33	82.00	82.00	83.83	83.83	91.50
ความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ	61.31	68.93	61.79	69.58	54.92	71.09	67.31	64.79
จำนวนป่าชุมชน (โครงการ) ที่ได้รับการจดทะเบียนใหม่	33.40	48.20	40.60	95.80	62.20	100.00	100.00	100.00
จำนวนเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษ	89.22	89.65	82.97	43.37	47.64	42.19	34.62	29.59

ข้อมูล ณ 25 ตุลาคม 2564

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

<https://www.nesdc.go.th/>

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เลขที่ 962 ถนนกรุงเกษม แขวงวัดโสมนัส เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ 10100

โทรศัพท์ : 02-2804085 (40 คู่สาย) แฟกซ์ : 0-2281-3938